flacăra

ANUL XXVI — NR. 28 1153 — 14 iulie 1977

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Hotărîrile Congresului vor trebui să ducă la afirmarea şi mai puternică a rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră, în înfăptuirea Programului partidului, la unirea şi mobilizarea tot mai intensă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului popor în opera de edificare a celei mai drepte şi umane orînduiri cunoscute în istorie — orînduirea socialistă şi comunistă.

NICOLAE CEAUŞESCU

Forumul clasei muncitoare

Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în zilele de 11-13 iulie a.c. s-au desfăşurat în Capitală lucrările primului Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcţii şi transporturi. Convocat, după cum se ştie, din iniţiativa secretarului general al partidului, preşedintele republicii, acest mare şi cel mai reprezentativ forum al clasei noastre muncitoare se înscrie, prin fructuoasele sale dezbateri, prin hotărîrile adoptate, ca un eveniment de importanţă istorică deosebită în viaţa social-politică a ţării, în ampla activitate pe care o desfăşoară întregul popor, sub conducerea partidului, pentru edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Congresul, pe a cărui ordine de zi au figurat probleme de cea mai mare însemnătate pentru prezentul şi viitorul patriei, şi-a început lucrările prin prezentarea de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a Expunerii **„cu privire la creşterea rolului clasei muncitoare, al consiliilor oamenilor muncii în conducerea activităţii economico-sociale, în realizarea Programului partidului de dezvoltare a industriei socialiste, a întregii economii naţionale, de ridicare a bunăstării poporului şi perfecţionare continuă a democraţiei socialiste"** — document de valoare teoretică şi practică inestimabilă, care prin marea bogăţie de idei, prin orientările clarvăzătoare se constituie — fiind şi adoptat ca atare — într-un vast program de muncă, de acţiune pentru

(Continuare în pagina 3)

NICOLAE ARSENIE ■

Albastru muncitor

Cămaşă albastră,
decolorată de furtunile aspre, ale muncii,
te iubesc pentru că m-ai învăţat
iubirea fără cîrje,
iubirea cu braţe puternice dezgolite
aruncîndu-se într-un gest protector
prin aerul amestecat cu soare roşu
(cupola soarelui aurită
s-a rotit cu frenezie
prin amurgurile noastre
de adolescenţi întîrziaţi
îngrijorător, pînă la moarte — noi,
veşnic îndrăgostiţii de maturi,
de cei adevăraţi,
de experienţele lor adînci...)

Albastru muncitor şi franc,
ca o franzelă proaspătă
ca o poezie ce se scrie dimineaţa,
MARELE ALBASTRU MUNCITOR,
de cămaşă curată, deschisă
disputei generoase,
îmbrăţişărilor pasiunii...

DOINA STERESCU ■

Efectul Lotru

Rar perimetru de muncă şi de creaţie mai străbătut — şi deci consumat publicistic — decît cel al Lotrului — al şantierului celei mai mari hidrocentrale de pe rîurile interioare din România. Pretenţia descoperirii sau redescoperirii riscă de aceea să-nfrunte zîmbetul. Marele baraj de la Vidra (121 metri înălţime, unul din cele mai impozante din lume) a fost zidit, stă de mult lîngă cer. Centrala electrică subterană de la Ciunget (104 metri sub talpa muntelui) bate din plin, cu toate turbinele ei. Epopeea marii construcţii îşi trăieşte cele din urmă clipe. Munţii au fost străpunşi (circa 150 de kilometri de galerii), au fost legaţi în eşarfe de drumuri (circa 350 de kilometri), se mai lucrează doar la ultimele captări de rîuri (72 de ape, afluenţi ai Lotrului sau ai Oltului) ce vin să îngroaşe giganticul lac alpin (340 de milioane mc de apă) ivit între munţi, în zona zăpezilor, la confluenţa dintre cleştarul izvoarelor şi cer. Voineasa, Ciungetul, Mălaia şi Brădişorul (ultimele două, botezînd două hidrocentrale-pui, aflate în plină construcţie pe acelaşi Lotru) sînt pentru omul românesc de pe toate zările, nişte nume familiare conştiinţei noastre publice. Ce cuvînt nou să mai aflăm ? Ce-a mai rămas de adăugat, de rînduit, de reliefat în acest teritoriu devenit emblemă sau definiţie a însăşi construcţiei româneşti a acestor ani ?

(Continuare în pagina 12)

ILIE PURCARU ■

În acest număr

● **Şi disciplina mai are nevoie de consolidări** — demonstrează ancheta întreprinsă de noi pe cîteva şantiere ale reconstrucţiei din Bucureşti (pag. 6).

● **7 fii şi o povară numită mamă** — reportajul nostru supune dezbaterii colective cazul unei bătrîne mame abandonată de fiii săi (pag. 8).

● **Pielea din deşeuri** — o invenţie salvatoare pentru medicină şi pentru industrie (pag. 10)

● **O inscripţie care poate spune mult despre începuturile istoriei noastre**, partea a doua, comentariul hărţilor scrijelate pe miraculoasa piatră de la Corbi — Argeş (pag. 11)

● **Fotbal magnetic** — o schiţă umoristică de Ion Băieşu (pag. 23).

Forța și exemplul democrației muncitorești

— Dialoguri cu delegați la Congresul consiliilor oamenilor muncii —

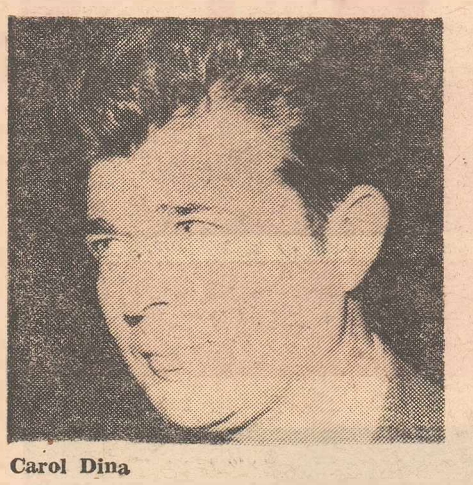

Carol Dina

Valeriu Deac

Irina Szabo

Reunirea în acest istoric forum a reprezentanților oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi ne-a prilejuit realizarea unui fructuos schimb de opinii cu purtători nu numai ai unui mandat, democratic încredințat, ci și ai unei experiențe, de pe acum bogate, în mobilizarea tuturor oamenilor muncii la conducerea unităților, în participarea tot mai activă a acestora la luarea deciziilor. Dialogurile de mai jos revin adesea — cum era și firesc — la idei de mare valoare teoretică și practică din conținutul expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele Republicii. Un dialog în forum, deci, cu cîțiva din delegații sosiți din toate colțurile țării, despre forța și exemplul democrației muncitorești, despre ceea ce au făcut pînă acum și, mai ales, despre ce vor face în viitor pentru a da viață comandamentelor mobilizatoare înscrise în documentele programatice ale Congresului.

Carol Dina, secretarul comitetului de partid din Întreprinderea „23 August", a prezentat Congresului un tablou succint al muncii organismului de conducere colectivă din această prestigioasă citadelă muncitorească a Capitalei. În același spirit de sinceritate și responsabilitate a răspuns și la întrebările noastre.

— Ce credeți că exprimă mai bine calitatea activității consiliului oamenilor muncii din întreprinderea dumneavoastră ?

— Volumul și calitatea producției, nivelul condițiilor de muncă, gradul de pregătire profesională a angajaților. Îndicațiile conducerii de partid, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, care ne-a vizitat de mai multe ori întreprinderea, au însemnat pentru noi îndemnul însuflețitor de a dovedi că puternicul colectiv muncitoresc de la „23 August" își realizează exemplar sarcinile de plan și angajamentele suplimentare. Nu vreau să laud neapărat colectivul din care fac parte, dar adevărurile pot fi chiar spuse. Pe primele șase luni ale acestui an am depășit prevederile planului la producția globală cu peste 47 milioane lei, iar la productivitatea muncii cu 5,3 la sută. Ne-am depășit sarcinile, de asemenea, la producția marfă și la export. Urmărim îndeaproape și — subliniez — permanent modul în care tinerii muncitori și maiștri își însușesc meseria.

— Care sînt principalele neajunsuri cu care este confruntat consiliul din care faceți parte ?

— E drept, am ce vă răspunde, pentru că mai există și astfel de lucruri. Unele documentații, de pildă, se elaborează cu întîrziere, fapt care are o influență negativă asupra ritmicității îndeplinirii sarcinilor de plan și asupra calității produselor. Apoi sînt cazuri — și nu puține — de nerespectare a disciplinei tehnologice, iar în unele locuri de muncă ordinea, disciplina, organizarea producției lasă de dorit. Nu în toate secțiile se realizează normele de lucru. Nu întotdeauna reușim să respectăm termenele de livrare a produselor.

— Ce credeți că puteți face ca să vă ajutați singuri ?

— Printre altele, — și sînt multe, aș avea ce să vă spun — avînd în vedere că întreprinderea noastră este organizată pe fabrici cu 2 000—5 000 de muncitori, fiecare avînd sarcini complexe și o problematică proprie, mă gîndesc să luăm serios în studiu oportunitatea instituirii unor organisme de conducere colectivă și la nivelul acestor fabrici.

Președintele consiliului oamenilor muncii din Întreprinderea mecanică Sibiu, dr. ing. Valeriu Deac, dorește să sublinieze valoarea muncii colective în luarea unor decizii importante.

— De ani de zile se discuta cumpărarea licenței pentru fabricarea unei mașini de care aveam nevoie. E vorba de niște mașini de injecție. Se obținuseră — datorită priceperii cu care au fost prezentate lucrurile — și aprobările necesare. Noi, însă, am făcut ceva mai simplu : consiliul a analizat totul în detaliu și am decis că putem face singuri ceea ce ne trebuia. Și am făcut așa cum am zis. N-o să vă spun toată povestea. Important este că am scutit țara de un efort valutar.

— Cum sînt primite inițiativele îndrăznețe în consiliul dumneavoastră ?

— Cu multă receptivitate. Tocmai de aceea nu mă sfiesc să vă spun că, rareori, se întîmplă și altfel. Cînd maistrul Ioan Popescu a propus să realizăm în întreprindere un subansamblu de la instalația pneumatică a unor prese, nimeni n-a crezut că putem și nu l-a sprijinit. El a făcut singur acel subansamblu — un prototip — l-a montat pe o presă și a chemat specialiștii să-l vadă. Am reușit să scăpăm de importarea altui lucru care ne cerea valută și nu rareori producea stagnări, pentru că nu-l aveam cînd ne trebuia.

— Ce credeți că poate spori eficiența consiliului oamenilor muncii ?

— Conlucrarea, funcționarea permanentă și creatoare a minții fiecăruia. Deci lucruri care depind de însiși membrii organului de conducere colectivă. Dar vreau să mai notați și altceva. Cred că este foarte important să se țină seama în mai mare măsură de părerea consiliului oamenilor muncii din întreprindere la fundamentarea sarcinilor de plan, iar defalcarea planului să nu se facă mecanic undeva sus, la centrală sau la minister.

— Am ascultat cu un deosebit interes ampla expunere rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și am înțeles că în fața oamenilor muncii, a consiliilor acestora, stau sarcini mari, mobilizatoare, izvorîte din realismul politicii interne și externe a partidului nostru. Vă rog să-mi permiteți să dau glas, — așa cum am făcut-o și în Congres — în numele textiliștilor, al oamenilor muncii din județul Covasna — români și maghiari — care trăiesc și muncesc într-o deplină frățietate și unitate, sentimentelor profunde de atașament și adeziune totală față de tot ceea ce partidul întreprinde pentru adîncirea democrației muncitorești, antrenarea maselor, a întregului popor la conducerea și rezolvarea problemelor majore ale dezvoltării multilaterale a societății românești — ne spune Irina Szabo, muncitoare la Întreprinderea textilă „Oltul" din județul Covasna. În unitatea noastră, o simțitoare creștere a productivității muncii față de sarcina planificată se datorește, în mare parte, măsurilor întreprinse de consiliul oamenilor muncii pentru introducerea largă a tehnologiilor noi și perfecționarea celor existente, intensificarea activității de creație și de proiectare a noi articole cu caracteristici tehnice și calitative superioare, pentru creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție.

— Prin ce mijloace antrenează consiliul pe ceilalți angajați la un efort colectiv, nu numai fizic dar și de gîndire creatoare pentru sporirea eficienței muncii ?

— În acest sens au fost antrenate, în măsură din ce în ce mai mare, consiliul de control muncitoresc, consiliile pe domenii pentru aplicarea în producție a propunerilor oamenilor muncii. Astfel, în cursul primului semestru din acest an, din cele 66 de propuneri făcute de oamenii muncii, vizînd soluționarea unor probleme importante ale activității productive, 25 au fost materializate, iar celelalte au fost cuprinse în programele de măsuri ale consiliului.

— De la tribuna înaltului forum muncitoresc, v-ați referit și la unele neajunsuri în activitatea organismului de conducere colectivă din care faceți parte. Vreți să subliniați cîteva ?

— Nu am reușit încă să imprimăm în activitatea consiliului stilul muncii de partid, în sensul creșterii răspunderii și operativității cu care se înfăptuiesc sarcinile și deciziile adoptate. Nu întotdeauna reprezentanții oamenilor muncii în consiliu informează colectivele din secții și ateliere asupra deciziilor adoptate de forul de conducere colectivă. Socotesc necesar ca organizația noastră de partid să acționeze cu și mai multă stăruință pentru întărirea disciplinei în producție, la toate locurile de muncă.

Pe inginerul Teodor Mureșan de la Combinatul de pielărie și încălțăminte din Cluj-Napoca l-am rugat să ne spună cîteva din preocupările care au focalizat interesul consiliului oamenilor muncii în ultima vreme.

— Pe lîngă calitatea și ritmul producției, aș aminti — și așa nu e timp să vorbim despre toate — stăruința pentru ceea ce numim simplu dar este uneori foarte complicat : AUTOUTILARE. Noi am obținut rezultate deosebite în acest sens. Și nu uitați că, astfel, am redus substanțial efortul valutar.

— Ce credeți că poate contribui la îmbunătățirea activității consiliului ?

— Perfecționarea a ceea ce am putea numi metodologia sa de lucru, suplețea acestei metodologii și încurajarea largă a gîndirii tehnice, a inventivității angajaților. Evident, acestea printre mai multe altele.

Erou al Muncii Socialiste, forjorul arcurar Rudolf Binder este de multă vreme un nume de mîndrie al colectivului din Întreprinderea de piese auto Sibiu.

— La noi, consiliul este, prin membrii săi, într-un permanent dialog cu toți angajații. Un dialog al creierelor în funcțiune tehnică permanentă. Lucrul acesta — văd că notați și mă bucur — cred că este fundamental în activitatea unui astfel de organism. Eu discut cu oamenii mei toate propunerile lor și pe cele mai bune le duc în consiliu. Acolo, hotărîm. Operativ, gîndind toți și hotărîm bine. Rezultatele confirmă ce vă spun.

— Cum ajunge un muncitor Erou ?

— Respectînd oamenii și iubind meseria. Pentru că, după întrebare, am simțit că vreți răspuns scurt. Dar v-aș mai putea răspunde într-o sută de feluri. De pildă : trăindu-și viața nu în ani, ci în minute.

— Cine trebuie să facă parte din consiliul oamenilor muncii ?

— Omul care n-are liniște pînă nu unge orice angrenaj care are nevoie de asta. Uneori e vorba de o mașină, alteori de o idee imperfectă sau de condițiile de muncă și chiar de viață ale angajaților, dar totdeauna este vorba, în fond, de șansa unui progres.

Aurel Pușcașu este șef de brigadă la Șantierul III al Trustului de construcții Argeș.

— O problemă pe care am dezbătut-o mult în consiliul oamenilor muncii, ne spune el, a fost — și a rămas într-o oarecare măsură — organizarea optimă a trustului. Fiecare trebuia să-și spună cuvîntul fiindcă de toți deopotrivă și de propunerile fiecăruia depindea luarea unor decizii extrem de importante. Trustul a fost organizat pe cu totul alte principii decît înainte. Am înființat șantiere specializate. Asta înseamnă că, la noi, în Argeș, unul din aceste șantiere construiește un bloc, să zicem, pînă la cota zero — așa numita infrastructură ; altul execută apoi și montează panourile mari, pentru ca finisajele și instalațiile să cadă în seama unui alt șantier. Noua organizare asigură o eficiență mult sporită prin creșterea substanțială a productivității muncii. Concentrarea mijloacelor tehnice și a muncitorilor calificați pe un anumit gen de lucrări a făcut ca practic oamenii să aibă totdeauna de lucru. Am eliminat astfel golurile de lucru care se mai creau pe meserii și am îmbunătățit implicit disciplina pe șantiere.

— A fost confruntat vreodată organul de conducere colectivă al trustului dumneavoastră cu dificultăți pe care să nu le poată depăși ?

— De situații fără ieșire nu poate fi vorba niciodată. Din păcate, însă, întîmpinăm și greutăți pe care nu le putem rezolva singuri, pentru bunul motiv că ni le fac alții... De pildă, la sfîrșitul semestrului trecut, aproape 20 la sută din totalul proiectelor pentru acest an noi încă nu le aveam. Nu mai e nevoie să adaug nimic.

Teodor Mureșan

Rudolf Binder

Aurel Pușcașu

DUMITRU ELIADE ■
DORIN CORBU ■

Fotografii de EMANUEL TĂNJALĂ ■

Forumul clasei muncitoare

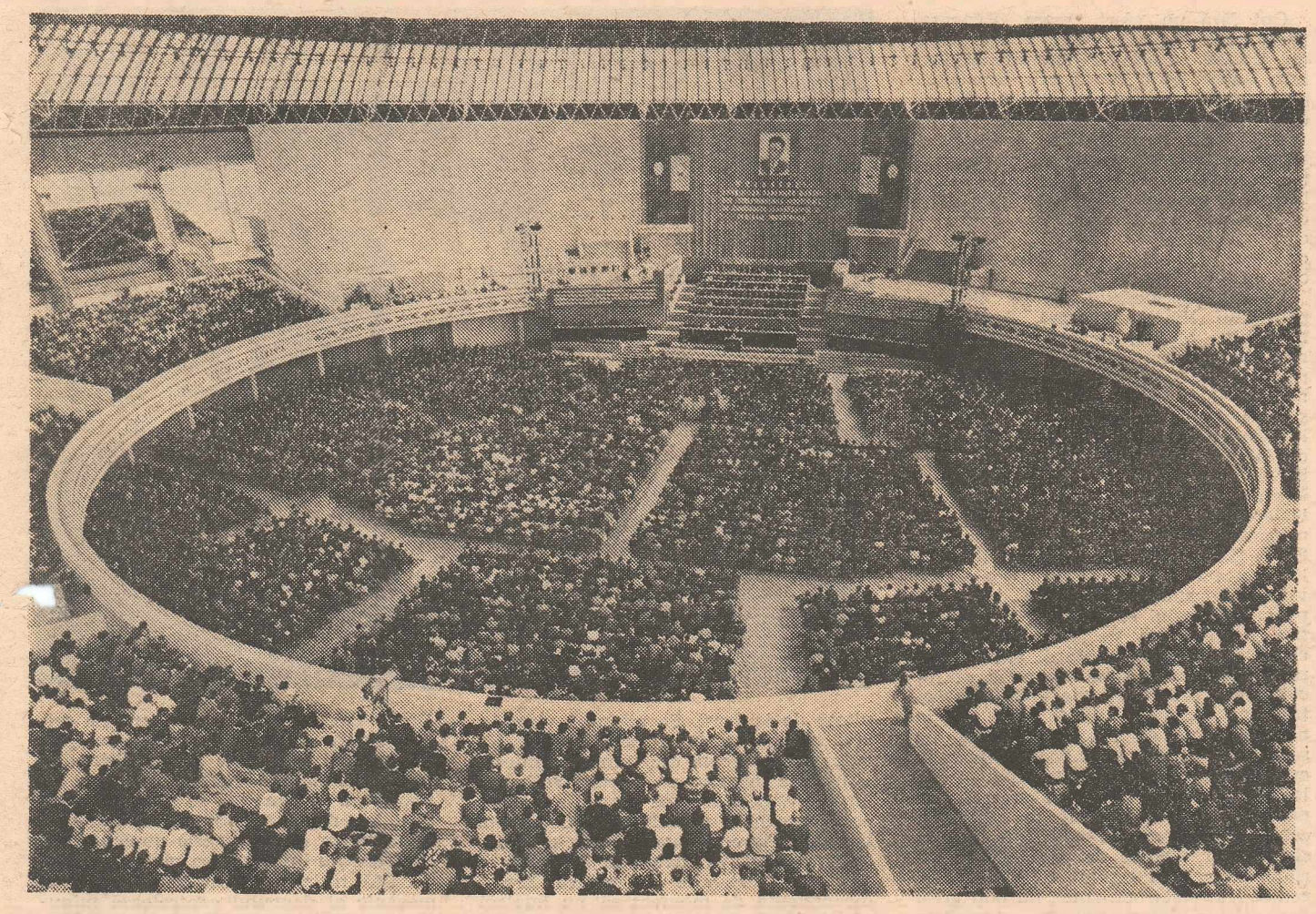

(Urmare din pagina 1)

întregul partid și popor în scopul realizării, în cele mai bune condițiuni, a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului. Expunerea a realizat o cuprinzătoare analiză științifică a dezvoltării democrației noastre socialiste, a procesului de perfecționare continuă a formelor de participare directă a clasei muncitoare la conducerea întregii noastre vieți economice și sociale și a făcut o sinteză strălucită a sarcinilor imediate și de perspectivă în toate domeniile pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru ridicarea nivelului de trai și civilizație al poporului, pentru înfăptuirea obiectivelor politicii externe a partidului și statului pusă în slujba cauzei socialismului și păcii, înțelegerii și cooperării între națiuni. Prin aceasta Expunerea reprezintă, cum s-a relevat dealtfel în însești cuvintele de înaltă apreciere ale participanților la forum, un factor de puternică mobilizare a energiilor creatoare ale națiunii noastre în înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului.

Întemeiate pe un asemenea excepțional document, dezbaterile desfășurate în olenul Congresului, ca și în cele 11 secțiuni de lucru au abordat, într-un spirit de înaltă exigență și responsabilitate, o problematică vastă și de importanță deosebită, prilejuind adoptarea unor hotărîri cu implicații majore și profunde în toate sferele vieții economice și sociale, pe măsura locului și rolului clasei muncitoare, a răspunderilor sale de clasă conducătoare în societatea noastră socialistă. S-a procedat la o examinare exigentă, competentă a rezultatelor obținute în fiecare ramură, în unitățile industriale, de transporturi și construcții, pe linia creșterii producției și a productivității muncii, îmbunătățirii calității produselor, reducerii cheltuielilor materiale, a consumurilor, realizării la timp a noilor investiții, a mai bunei organizări și conduceri a activității s-au făcut numeroase propuneri și s-a realizat un rodnic schimb de experiență vizînd îndeplinirea la un nivel superior de calitate și eficiență a prevederilor actualului cincinal.

Desigur, s-ar cuveni, într-un fel, ca un omagiu adresat minunatei noastre clase muncitoare și partidului nostru comunist să transcriem aici cît mai multe detalii din impresionantul tablou al înfăptuirilor socialiste în care se află contopite jertfele unor îndelungi decenii de luptă pentru dreptate socială și libertate națională și eforturile eroice din anii edificării noii orînduiri, ani în care clasa muncitoare aliindu-și sub conducerea partidului comunist energiile întregului popor și-a dovedit cu strălucire și consecvență forța organizatorică, spiritul revoluționar, capacitatea creatoare, înalta răspundere față de interesele supreme ale întregii națiuni, devotamentul pentru cauza socialismului.

Ca urmare a politicii de industrializare socialistă, România realizează astăzi o producție industrială globală de 34 de ori mai mare decît în anul 1938. Rodul eforturilor de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării se exprimă în faptul că în 1976 producții globale de peste 10 miliarde lei se realizează în 23 de județe față de numai 4 care atingeau această performanță în 1965 ; țara noastră se numără între statele cu cele mai ridicate ritmuri de creștere economică, producția noastră industrială sporind în intervalul 1955—1975 cu 12,2 la sută în timp ce media ritmurilor mondiale a fost pentru aceeași perioadă de numai 6,1 la sută. Ponderea industriei la formarea venitului național s-a ridicat la 58 la sută, aceasta imprimînd întregii economii naționale stabilitate și dinamism. Iată citeva din aceste, nu detalii, ci autentice linii de forță ale progresului nostru multilateral, argumente dintre cele mai convingătoare privind justețea politicii partidului care a pus consecvent în centrul politicii sale generale industrializarea, forța transformatoare a clasei muncitoare, care s-a transformat în același timp pe sine însăși, pe omul muncii în general, conferindu-i nobilul statut, propriu orînduirii noastre, de producător și proprietar al avuției naționale, de unic stăpîn al roadelor propriei munci.

Generatoare de profundă și justificată mîndrie, asemenea argumente n-au fost invocate nici un moment cu tentă festivă ; trecerea în revistă a succeselor obținute, a marilor succese obținute și, deopotrivă, a unor greșeli și minusuri care ne-au confruntat în anume perioade, s-a făcut cu fața spre prezent și spre viitor, în ideea desprinderii de învățăminte, a găsirii, pe baza experienței, a celor mai bune soluții și căi care să ne poarte mai departe, spre noi și mai mari realizări.

În centrul analizei s-au aflat, din acest motiv, obiectivele actualului cincinal, al afirmării revoluției tehnico-științifice, sarcinile care, așa cum s-a arătat, se înfăptuiesc cu succes chiar în pofida unor greutăți precum cele provocate de puternicul seism din luna martie. Dar aceste sarcini, determinînd prin împlinirea lor mutații profunde și creșteri fără precedent în toate sectoarele, își modifică ele însele dimensiunile, fiind necesară reformularea lor la parametri superiori, cu sporită capacitate de mobilizare, ca urmare a evaluării cu minuție științifică și exigență revoluționară a noilor posibilități create de dinamismul nostru economic, tehnico-științific și organizatoric. Congresul consiliilor oamenilor muncii și-a însușit pe deplin și a dat expresie hotărîrii de a înfăptui măsurile cuprinse în programele de creștere suplimentară, mai rapidă, a economiei, măsuri adoptate pe baza unui complex de investigații și analize inițiate de conducerea partidului, de secretarul său general. Congresul însuși, în spiritul îndemnului adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, și beneficiind de cadrul fertil imprimat de Expunerea secretarului general al partidului, a evidențiat noi și importante asemenea posibilități de creștere suplimentară prin gospodărirea superioară a resurselor materiale, utilizarea cu randament sporit a mașinilor și instalațiilor, modernizarea tehnologiilor, reducerea consumurilor, creșterea productivității muncii etc.

Este indiscutabil unul din meritele esențiale ale acestui mare forum, acela de a fi stabilit pentru fiecare domeniu în parte, pentru toate ramurile și subramurile industriei, pentru construcții, transporturi, pentru cercetare și proiectare etc. nu numai direcții clare de acțiune ci și modalități concrete, cele mai eficiente, pentru ducerea lor la îndeplinire, prin aceasta vastul efort de transpunere în viață a Programului adoptat de Congresul al XI-lea al partidului căpătînd un puternic și generos impuls.

Ce poate fi în acest sens mai edificator pentru spiritul de responsabilitate al clasei muncitoare, pentru forța democrației muncitorești decît exemplul la care s-a referit secretarul general al partidului în cuvîntul rostit la încheierea lucrărilor Congresului, anume că, pe baza rezervelor puse în valoare de participanții la acest forum, apare posibilitatea realizării pînă în 1980, peste prevederile cincinalului, a unei producții suplimentare de circa 120—130 miliarde lei, mai mult adică cu 20—30 miliarde decît preconiza programul supus dezbaterii și aprobării Congresului. Se cuvine menționat în același timp faptul că participanții au dat glas angajamentului colectivelor pe care le reprezintă, ale întregii noastre clase muncitoare, de a nu precupeți nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor cuprinse în Expunerea secretarului general al partidului, a hotărîrilor Congresului, pentru dezvoltarea în ritm tot mai înalt a întregii economii naționale și ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

Cei peste 10 000 de reprezentanți ai consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile și centralele industriale din întreaga țară participanți la Congres au făcut bilanțul experienței dobîndite în cei aproape zece ani de cînd Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu — autorul măsurilor de perfecționare a conducerii și organizării vieții economice și sociale — a hotărît crearea organelor de conducere colectivă a unităților economice și instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii. Bilanțul a adus o deplină confirmare a justeței politicii partidului nostru de antrenare a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători ai bunurilor materiale, la conducerea activității economico-sociale, la buna gospodărire a întreprinderilor, a unităților economice, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului de industrializare, de înflorire multilaterală a țării. Congresul a evidențiat cu putere că aceste forme superioare de conducere colectivă — consiliul oamenilor muncii și adunarea generală a oamenilor muncii — organisme investite cu largi răspunderi și atribuții, și-au dovedit pe deplin viabilitatea, că implicarea directă și într-o măsură tot mai mare a oamenilor muncii în conducerea și organizarea unităților economice a constituit unul din factorii principali în îmbunătățirea întregii activități, în creșterea eficienței acesteia. Pe același trainic fundament, al afirmării și perfecționării formelor democratice de conducere, însăși substanța noțiunii de întreprindere s-a modificat radical, acestea devenind, așa cum anticipase cu recunoscută-i previziune inițiatorul acestor transformări revoluționare din viața țării, unități tehnice, economice, politice și sociale ; cu alte cuvinte, nu doar un loc în care se produc bunuri materiale ci o școală unde se formează și se afirmă omul nou, cu o conștiință înaintată.

Ne referim aici la formele democrației muncitorești, dar, evident, aceasta ilustrează doar o parte a preocupărilor partidului de dezvoltare permanentă a democrației socialiste, de lărgire continuă a cadrului de participare a întregului popor la făurirea conștientă a propriului destin, la conducerea societății. Dezbaterile din Congres s-au referit, firesc, la întregul ansamblu de preocupări ale partidului vizînd dezvoltarea democrației socialiste, perfecționarea activității statului socialist și asigurarea participării tot mai largi a maselor la conducerea societății, evidențiind legătura organică dintre ele, faptul că în toate sferele de activitate partidul înfăptuiește neabătut prevederile Programului său creînd, în sensul unor cerințe de bază ale socialismului și comunismului, o organizare socială de democrație directă, largă, în care poporul își poate spune deschis părerea asupra marilor probleme și poate participa nemijlocit la înfăptuirea în viață a întregii politici interne și externe a partidului și statului.

Pe baza amplei analize a activității desfășurate, a cerințelor etapei actuale, Congresul dînd o înaltă apreciere Expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu și exprimînd profunda aderiune la ideile și concluziile de mare valoare pe care le conține, a stabilit forme și mijloace corespunzătoare pentru creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, al adunărilor generale în conducerea unităților economice, a dat girul deplinei unanimități hotărîrilor menite să perfecționeze și să ridice pe o treaptă superioară democrația noastră muncitorească. Instituționalizarea Congresului consiliilor oamenilor muncii ca for suprem de conducere a activității în sfera industriei, construcțiilor și transporturilor care se va reuni o dată la cinci ani, ca și constituirea Consiliului național al oamenilor muncii din industrie, transporturi și construcții ca organism permanent de conducere, îndrumare și control al consiliilor oamenilor muncii prezintă în această privință o importanță deosebită, fapt reliefat cu profundă și unanimă aderiune de reprezentanții oamenilor muncii din întreaga țară.

Într-o atmosferă de puternic entuziasm, în funcția de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Această alegere, expresie a dragostei și prețuirii pe care clasa muncitoare, întregul nostru popor le nutresc față de cel mai iubit fiu al națiunii noastre, față de neobosita sa activitate pusă în slujba dezvoltării și propășirii patriei, reprezintă, în același timp, o manifestare a încrederii nestrămutate, a atașamentului profund al întregului popor față de politica partidului nostru comunist, chezășia înfăptuirii neabătute a programului de edificare a societății socialiste și comuniste.

Fără îndoială, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea de încheiere a lucrărilor, dezbaterile și hotărîrile primului Congres al consiliilor oamenilor muncii, el însuși un nou și strălucit moment de afirmare a democrației noastre socialiste, o puternică manifestare a atașamentului și unității clasei muncitoare, ale întregului popor în jurul partidului, vor duce la creșterea și mai puternică a rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră, în înfăptuirea programului partidului, la unirea și mobilizarea tot mai intensă a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, a întregului nostru popor în opera de transpunere în viață a Programului elaborat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român.

Mesajele grîului

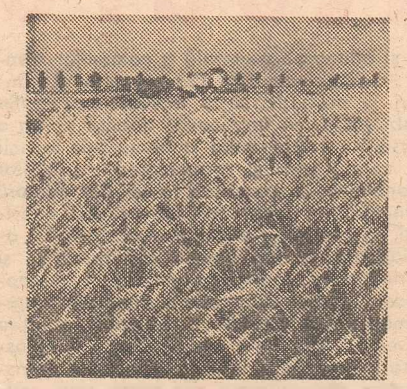

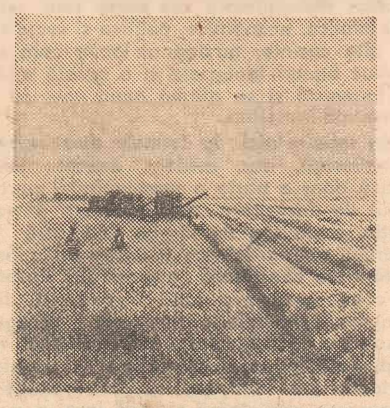

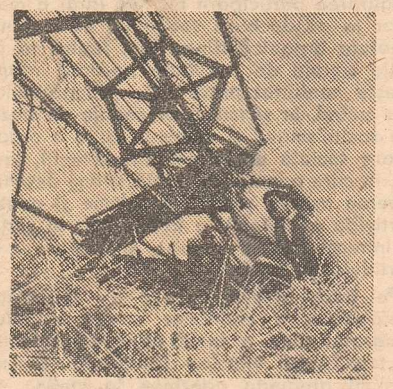

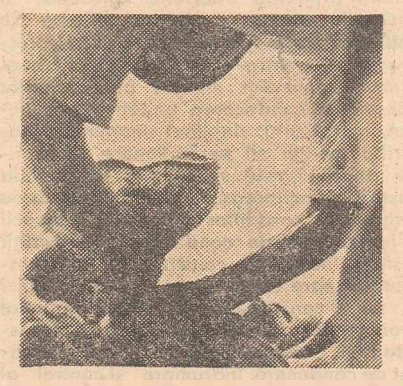

Un mesaj despre bogata recoltă de grîu obținută în această vară primim din partea țăranilor cooperatori din Izlazul Teleormanului, pămînt al marilor confluențe geografice și istorice, a Oltului cu Dunărea și a cursului istoriei noastre trecute și contemporane. Aici, unde un splendid monument ne amintește că s-a dat primul act revoluționar de naștere al României moderne, istorica Proclamație de la Izlaz din 1848; aici, unde epopeea Războiului pentru independență a făcut să răsune unele din cele mai înălțătoare cînturi ale vitejiei străbune; aici, unde valurile mîniei și sîngelui vărsat la 1907 au atins țărmul Dunării; aici, în acest colț de țară pe unde își amăgeau foamea „Desculții" lui Zaharia Stancu sau își mărunțeau loturile „Moromeții" lui Marin Preda, pămîntul ca și rodnicia lui au devenit ale oamenilor vrednici, gospodari, înțelepți ca timpul prin care au trecut.

Ce alte gînduri ne-ar putea sugera, chiar la prima vedere, aceste secvențe fotografice pe care colega noastră, fotoreporterul Sanda Radu, ni le-a oferit dintr-un mai amplu film al încheierii recoltării la Izlaz? Altfel, fiecare ipostază surprinsă e una întîlnită aproape pretutindeni: o zăriște de spice mărginită de un șir de plopi, în care combina abia a intrat (foto 1), pentru ca în scurt timp să-și taie „large uliți" (foto 2), un bob zăbavă la înlăturarea unei defecțiuni tehnice (foto 3) și o legare strînsă a sacului plin, cu vîrtute de bărbat încercat în ale cîmpului (foto 4).

Viața la 120 kilometri pe oră

Opt fără un sfert, seara. Băneasa, gară sezonieră, este totuși goală. Trece un marfar. Canicula domolită și țînțari. Retras pe o bancă sînt descoperit peste puțin timp de mecanicul de locomotivă Alexandru Ciochină și de ajutorul său. Îi așteptam mai tîrziu. Sîntem, cum s-ar spune, într-o formație inedită de doi plus unul — trio inedit și redutabil, echilibrat de candoarea mea în materie de locomotive — care va conduce trenul două sute douăzeci și cinci de Mangalia — Episcopia Bihor pînă la Brașov.

La 20,02 acceleratul sparge liniștea peronului. Emoție firească, deși sînt în cabină alături de unul dintre cei mai buni mecanici ai depoului București-călători. Peste exact șaisprezece minute, timp în care mi-am găsit locul și m-am adaptat cît de cît interiorului, Tudor Tănase, ajutorul de mecanic, de fel din Ciorogîrla, anunță sec: „liber la ieșire, liber și de la impiegat". Mecanicul învîrtește ușor volanul „controlerului" și garnitura se pune în mișcare. „Avem o limitare de viteză de 90 pe 250", se aude iar vocea ajutorului, concentrat la bord. Ne apropiem de viteza normală, o sută de kilometri pe oră. Peisajul se schimbă pe nesimțite. Îl urmăresc pe Alexandru Ciochină în timp ce ajutorul său citește parcursul din livretul de mers al locomotivei. „Livretul este «biblia» noastră, ne spune. Puțini știu că la noi, dacă ai depășit un semnal pe roșu cu un centimetru, asta înseamnă eveniment grav, și ai terminat-o cu locomotiva. N-ai voie să greșești, cu peste o mie de oameni în spate, de care răspunzi ca de ochii din cap, ca să nu mai vorbesc de pagubele materiale. Acum, cînd totul este dirijat și centralizat electrodinamic, nu poți greși dacă îți faci datoria ca lumea. Apelurile R.C.T.-ului (regulatorul de circulație-tracțiune) se interferează cu răspunsurile de pe alte locomotive în stația de emisie-recepție de la bord. Oprim lent, fără șocuri, în Chitila. Tudor Tănase se strecoară pe o ușă din spate în sala mașinilor și se întoarce după un minut raportînd: „În sala mașinilor nimic deosebit, siguranțele sînt bune și nu miroase a încins și a fum". Apel R.C.T.: „Electrica 286, Electrica 286, hai măi frate mai repede să-i dăm drumul și celuilalt..." Plecăm. „Direcția Ploiești vest, viteza o sută patruzeci pînă la Prahova. „Ne ștergem" în cîteva secunde de un alt accelerat. Era însă pe linia cealaltă! În cîmp nu simți viteza, printre păduri, lucrurile se schimbă. În stînga, flăcările sondelor de la Brazi. „Eu sînt moldovean, din Ghermănești, dar am îndrăgit linia asta, pe Valea Prahovei. Plec și spre litoral, și spre Craiova, și spre Moldova, dar întotdeauna mă bucur cînd sînt pus pe... Brașov. Linie grea, dar tehnică. Mi-aduc aminte de emoția care m-a cuprins cînd m-am urcat pe diesel. Mă obișnuisem pe aburi, mă obișnuisem să fiu mereu negru pînă în ochi. Eram bucuros chiar. Dovedeam tuturor că sînt mecanic de locomotivă. Avem noi o vorbă: cine bea apă din tenderul locomotivei, nu se mai poate despărți de ea. Cînd am intrat în cabina mașinii noi, o adevărată uzină, m-a cuprins teama. Ce s-o mai lungesc, a trebuit să învăț carte de la început. Mi se învîrteau toate în cap: milioanele de lei investite în locomotivă, viteza care crescuse spectaculos, răspunderea pentru oamenii din tren! Trebuia să devin și mecanic, și motorist, și electronist. Iată că dintr-o dată mecanicului de locomotivă i se cereau și alte calități. Nu mai erau de-ajuns meritele de la „aburi", unde stăteam pînă la șaisprezece ore pe mașină. Tehnica nouă ne cernea pe toți ca un filtru.

Se văd blocurile Ploieștiului. „E liber pe directă și oprim în stație." Peronul e plin. Ajutorul de mecanic își face tura prin sala mașinilor și dă raportul. „Bine, Tănase, dacă zici că totul e normal, e în regulă". Mecanicul completează foaia de parcurs. Impiegatul ne dă liber. M-am familiarizat cu terminologia. Sirenă scurtă. Valea Prahovei. Alexandru Ciochină își aprinde o țigară. Ajutorul de mecanic îi cere voie să aprindă și el una. Șoseaua ne însoțește o vreme. „Restricție 30, pasaj păzit, verde semnalul de la Buda și trecem." În depărtare, pe linia orizontului pîlpîie luminițe, de parcă asta ar fi menirea orizontului noaptea, să pîlpîie. Pe șosea, o mașină ne orbește pînă și pe noi cu faruri puternice. Urmează Florești-Prahova. La o sută douăzeci, stîlpii se transformă în tunel. O goană nebună pe cele două șine. Monotonia drumului e spartă de permanenta activitate de la bord. Se schimbă vitezele, sînt mișcate manete, pedala controlerului este ridicată din minut în minut. „Cînd s-a introdus pe locomotive instalația de vigilență și de control a vitezei, erau mecanicii nemulțumiți. Se atenta la rutină, la comoditate. Erau, acei oameni, obligați să învețe ce înseamnă o asemenea instalație electronică. Era o inconștiență de moment să nu înțelegi că, de fapt, instalația îi ajuta enorm. Urmărești acul vitezometrului, acționezi butoanele și pedalezi din minut în minut. Ca la orgă. Altfel se oprește trenul. Dispozitivul nu-ți permite să greșești. Am cunoscut în douăzeci de ani de cînd sînt pe locomotivă destui mecanici buni care au capotat din cauza rutinei. Erau oameni care le știau pe toate. Care nu vroiau să înțeleagă că tehnica în căile ferate făcuse mai mulți pași înainte decît își închipuiau ei. Erau convinși că nu mai au nimic de învățat. Nici din cărți și nici din practică". Trecem cu optzeci de kilometri la oră prin praful fabricii de ciment de la Comarnic. Colosul înghite kilometri de șină cu dezinvoltură. „Restricție 70 spre Valea Largă". Se lucrează la linie. Firește ziua. Fiecare metru de linie e controlat, păzit, asigurat. Pasaj păzit, în termeni civili, barieră. Cel de la canton salută cu o lanternă. Nu se cunosc. Sau se cunosc, într-un fel. Sînt toți o familie. Lumina se stinge o clipă. Schimbăm zona de alimentație. „Urmează Sinaia și oprim în stație. Viteză normală 85, apoi 80 și iar normală. Întreprinderea de mecanică fină. Sus, în stînga, se văd luminile de la Cota 1 400. Gara goală. Întreb dacă avem întîrziere. Nu. De la Mangalia, deci, nici un minut întîrziere. „În 4 martie, la 21,22 treceam prin Buftea cu o sută douăzeci pe oră. N-am simțit nimic din cauza zgomotului și balansului locomotivei. S-a întrerupt tensiunea și am oprit. Așteptam fără să știu despre ce era vorba. După un timp vine un călător la mine și mă întreabă ce m-a apucat de nu mai plec. Mai tîrziu, la Chitila, îi spun impiegatului că trebuie verificată linia la Buftea, pare cam slabă. Păi, a fost cutremur, îmi răspunde impiegatul uluit. Pe urmă a venit și cetățeanul care strigase că pierd din timpul lui și mi-a cerut scuze. Ce vreau să spun cu asta? Ajungi cîteodată, nu din vina ta, cu întîrziere la cap de linie. Ești obosit după ore de condus și ai mulțumirea că ai adus la destinație în condiții normale peste o mie de oameni. În gară, majoritatea trec indiferenți pe lîngă locomotivă. Unii, în schimb, ne înjură: dormiți pe drum, dom'le?! Ce să-i răspund? Că și la noi, ca și în întreprinderea în care lucrează ei, se schimbă multe? Și încă foarte rapid".

Ajungem la Predeal. Vîrf de pantă. Cea mai tehnică gară din țară, cu parcurs controlat pînă la Ploiești și Brașov. Se face proba completă a frînelor. Apoi, Alexandru Ciochină învîrtește încet volanul controlerului. Mecanicii care conduc pe secțiunea aceasta au autorizație specială. Cea mai grea secțiune. De cîte ori n-am moțăit, ca pasager, pe cea mai grea secțiune din țară? Alunecăm cu 65 pe oră. Apoi linia șerpuiește și facem slalom cu 70 spre Timișul de Jos. O veveriță sare speriată. Dîrste-Brașov, 120 de kilometri pe oră. Frumosul oraș de munte are peronul plin și un puști ne scoate limba. Prima atenție acordată de semenii noștri într-o gară. Locomotiva se schimbă. Tragem în depou dirijați prin stație și semnalizăm din întuneric după un cod din care nu înțeleg prea multe. Cei doi verifică nisipul pentru frînare, iar un mecanic al depoului controlează minuțios dieselul. Cobor să mă dezmorțesc. E frig. Nea Sandu face o cafea pe reșoul de la bord. Îl privesc altfel, cu mai multă luare aminte. De statură mijlocie, cu mișcări domoale, amabil și politicos. Reținusem de pe mașină gesturile și mișcările rapide, exacte ca niște vorbe care nu suportă comentarii. Mîncăm ceva împreună. „Dacă eu beau, îmi mărturisește, nu mult, un pahar de vin și, în mai puțin de douăsprezece ore mă urc pe locomotivă, pot să-mi iau adio de la carnetul de mecanic. Aparent ar fi vorba doar de o simplă instrucțiune de serviciu, în realitate însă e vorba de conștiința, de disciplina unui mecanic de locomotivă." Ne sorbim cafelele și fumăm. Îl rog acum să continuăm discuția despre calitățile unui mecanic. „Întîmplător sau nu, la mine e vorba de o educație formată la vreme. Aveam, de pildă, la școala din Ghermănești o profesoară, noi îi spuneam „domnișoara Obreja", așa îi spune lumea și azi, care a fost pentru toți un adevărat părinte. Am astăzi aproape patruzeci de ani și ceea ce am învățat atunci de la dînsa mi-a intrat în sînge. Fără zestrea aceasta n-aș fi devenit niciodată mecanic de locomotivă. Și acum ajung la disciplina ceferiștilor. Fără ea nu poți lucra în domeniul nostru. Odihna, viața regulată, corectitudinea nu se învață peste noapte. Nu poți să greșești azi și mîine, după o ședință, pur și simplu să te îndrepți. Avem un colectiv puternic la depou. Nu ne jucăm cu vorbele. Mai bine de jumătate din oameni sînt membri de partid, unii mai vechi, alții mai noi în C.F.R. Sîntem ca o familie care ne cunoaștem bine bătaia de inimă. Actele de indisciplină sînt criticate aspru, muncitorește, fără rabat. Dar n-am întîlnit oameni care odată intrați în familia noastră să nu gîndească așa cum gîndim noi. Singurul act de indisciplină pe care l-am comis în viața mea a fost atunci cînd le-am spus părinților că nu rămîn la țară și că plec la București să mă fac mecanic de locomotivă. Tata nu s-a împăcat la început cu ideea asta, apoi, tîrziu, mi-a spus: «Bine, pleci tu cu sor-ta, ea se face doctoriță și tu mecanic de locomotivă». În privința mea, a avut gură de aur." Peste cîteva ore, în puterea nopții, sîntem cuplați la acceleratul 312 și fac împreună cu Alexandru Ciochină drumul retur. „Direcția Mangalia. Brașov-Dîrste 120. Liber la ieșire, liber de la impiegat".

În plină noapte, un „tren" doarme fără grijă pînă la prima zi de plajă. Și poate, cititorule, rîndurile acestea, modest omagiu adus oamenilor de pe diesel, te vor convinge ca, odată ajuns la destinație, odihnit și proaspăt, să întorci pentru o clipă capul și spre mecanicul de locomotivă, semn firesc de mulțumire și respect.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Cum funcţionează liceele în contextul aşezării pe o bază nouă a învăţământului românesc?

● Sondaj la două mari licee industriale din Capitală: „Spiru Haret" şi „23 August".

Foarte bine precizate în Cuvîntarea rostită cu prilejul ultimei Plenare a Comitetului Central al P.C.R. de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, măsurile recent adoptate în activitatea de educaţie şi învăţămînt din ţara noastră încheie, de fapt, aşezarea întregului învăţămînt românesc — de la cel gimnazial şi liceal pînă la cel superior — pe o bază nouă, în deplină concordanţă cu prevederile programului partidului. Învăţămîntul liceal, la care ne vom referi în continuare, asigură în primul rînd pregătirea tinerilor pentru muncă şi viaţă, educarea lor în spiritul dragostei faţă de patria socialistă, faţă de idealurile de pace şi progres social, contribuie la ridicarea nivelului de cultură al întregului popor. Dar, ca o necesitate de prim ordin, acelaşi învăţămînt trebuie să se afle într-o legătură cît mai strînsă cu producţia, cu progresele ştiinţei şi culturii naţionale şi universale. În acest fel, se asigură pregătirea de specialitate şi calificarea într-o meserie din domeniul industrial, agricol, economic, sanitar, pedagogic, cultural şi artistic, sau în alte domenii ale vieţii sociale, precum şi dobîndirea cunoştinţelor necesare pentru admiterea în învăţămîntul superior. Noua organizare a învăţămîntului liceal se face pe baza prevederilor Programului de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R. şi ale Congresului educaţiei politice şi al culturii socialiste, a indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care a îndrumat nemijlocit, cu deosebită grijă, întreaga muncă de elaborare a noilor măsuri.

În mod practic, cum bine ne spunea tovarăşa Ioana Marin, directoarea adjunctă a Liceului industrial „Spiru Haret" din Capitală, avem de-a face cu o adevărată revoluţionare a învăţămîntului din ţara noastră, de vreme ce măsurile, de-acum pe cale de aplicare, implică uriaşe transformări în întreaga structură de învăţămînt, cu accent, bineînţeles, pe legarea cît mai strînsă a studiului cu practica. Pe de altă parte, această activitate practică se apropie cît mai mult posibil de activitatea de producţie propriu-zisă, pe care elevii o deprind şi-o susţin totodată. Întîmplarea a făcut dealtfel ca în zilele cînd am vizitat liceul amintit, prima promoţie a Liceului industrial „Spiru Haret" în noul profil să iasă de pe băncile şcolii — înarmată cu solide cunoştinţe de electronică industrială şi automatizări, mecanică şi electrotehnică. Drept urmare, conducerea liceului, împreună cu alţi oameni de răspundere din cadrul Întreprinderii de elemente pentru automatizări (F.E.A.), care „patronează" numita unitate de învăţămînt, s-au străduit şi au asigurat fiecărui ex-licean un post de muncă după posibilităţile fiecăruia, chiar dacă absolventul amintit urmează sau nu să încerce admiterea în învăţămîntul superior.

Şi totuşi, acum cinci ani de zile, Liceul „Spiru Haret" nu era decît un liceu **de cultură generală** ca oricare altul, cu o bază materială deloc profilată pe actuala activitate. „Pur şi simplu, am pornit de la zero — spunea directoarea Ioana Marin. Am transformat însă întregul proces de învăţămînt **din mers**, am creat o nouă bază materială, ne-am adaptat rapid noilor cerinţe. Astăzi avem ateliere nu numai de lăcătuşerie şi strungărie, dar şi de electronică, apoi o serie de laboratoare de specialitate, cum ar fi cele de automatizări şi instalaţii, de electronică, de rezistenţă, de maşini electrice sau de tehnologie". În cadrul noului profil care urmează să-l capete, liceul va avea clase specializate în prelucrări mecanice prin aşchiere şi clase specializate în maşini şi utilaje electronice. Nu este mai puţin adevărat că la acelaşi liceu se va da în folosinţă chiar în toamna acestui an un nou corp de clădire, în care ministerul tutelar (Ministerul Industriei Constructoare de Maşini) pune la dispoziţia elevilor adevărate hale de producţie (citiţi, dacă se mai poate : ateliere-şcoală !), utilate model, pe deplin corespunzătoare studiului şi... planului de producţie al şcolii. Dar, să nu uităm, concursul pentru intrarea în treapta a doua a liceului, care bate la uşă (20—25 iulie la „Spiru Haret") va fi, după spusele aceluiaşi cadru didactic din conducerea şcolii, foarte puternic. Faţă de cele 4 clase de electrotehnică şi 12 de mecanică, existente la ora actuală în treapta I, vor funcţiona numai 4 clase de electronică şi 2 de mecanică în treapta a doua... Restul elevilor vor fi dirijaţi spre întreprinderi, pentru forma de învăţămînt numită „calificare la locul de muncă", sau spre şcolile profesionale, avînd o durată a programei de învăţămînt de un an şi jumătate.

La Liceul industrial „23 August", organizat de uriaşa întreprindere cu acelaşi nume, cele două „trepte" sînt chiar mai apropiate. Există 9 clase în prima treaptă a liceului (electrotehnică şi mecanică) şi vor fi numai 6 în treapta a doua (două de prelucrări mecanice prin aşchiere, cîte una pentru meseriile mecanic maşini şi utilaje, electromecanic, turnător, forjor-tratamentist). Cu alte cuvinte, numai trei clase vor mai rămîne la treapta a doua liceală (la efectivul propriu se adaugă candidaţii veniţi de la alte licee), dar pentru aceştia există nu mai puţin de 17 clase în şcoala profesională, cu profile foarte apropiate de cele din liceul de specialitate : strungari, modelori, lăcătuşi-mecanici, frezori, turnători-formatori, sudori, termişti-tratamentişti, forjori. Durata acestei şcoli este între un an şi un an şi jumătate (în funcţie de natura meseriei), iar calificarea propriu-zisă este cel puţin la fel de bună cu cea căpătată în liceu ! „Concursul pentru treapta a doua, ne spunea Emilian Bortaş, director adjunct de studii al liceului, are loc în zilele de 20 şi 21 iulie. Înscrierile se fac între 16 şi 18 iulie, dar am format deja, prin decizie, comisia pentru validarea acestor înscrieri, al cărui preşedinte este însuşi directorul liceului, inginerul Ilie Dabu. Comisia urmează să poarte unele discuţii cu elevii şi cu părinţii lor, cu privire la opţiunea pentru o meserie sau alta, să le ofere şi alte amănunte de acelaşi fel, pe care concurenţii trebuie să le cunoască dinainte. Mai vreau să reţineţi că anul acesta, spre deosebire de anii precedenţi, pe foaia de înscriere se notează şi media de absolvire a treptei I, care contribuie, alături de notele obţinute la concurs, la stabilirea mediei generale, cea care atestă sau nu intrarea în treapta a doua. Mai trebuie să se ştie că pot candida şi elevii de la alte licee, dintr-un alt profil. Aceştia, în cazul că iau concursul, pot da diferenţele de plan de învăţămînt în trimestrul al doilea al viitorului an şcolar, ca urmare a unei pregătiri suplimentare cu profesorii şcolii, care-i ajută să recupereze cunoştinţele pierdute".

Discutînd despre baza materială a numitului liceu, aflăm că în meseriile aşa-zise calde (turnătorie, forjă etc.) practica în producţie rămîne să se facă în întreprindere, lucru altfel lesne de înţeles pentru oricine, dar că, totodată, pentru celelalte meserii orele de practică se desfăşoară în cele unsprezece ateliere ale liceului (de strungărie, frezăr, lăcătuşerie, sudură chiar), dotate cu adevărat corespunzător pentru însuşirea meseriei. Aici, îndrumaţi de maiştri, ingineri (mulţi angajaţi, de fapt, în întreprinderea-mamă) şi profesori, elevii de la Liceul industrial „23 August" îşi desfăşoară activitatea practică în deplin acord cu normele de producţie, stabilite după multe repere de folosinţă industrială practică. Planul de producţie al liceului, am mai aflat, se apropie şi anul acesta de mai multe milioane lei ! Ca o ultimă dotare de excepţie, atelierele şcolii au primit o maşină-unealtă cu comandă program, din cele din care, cum ştim, industria noastră prelucrătoare va folosi tot mai multe într-un viitor deloc depărtat.

Iată, deci, cîteva amănunte de ultimă oră cu privire la modernizarea învăţămîntului liceal românesc, în acord cu cerinţele cuprinse în programul partidului, într-o legătură cît mai strînsă cu producţia. Aceste măsuri vor duce, nu ne îndoim, la o certă revitalizare a activităţii de educaţie şi învăţămînt în România, la creşterea rolului şi menirii şcolii româneşti în societatea noastră.

DUMITRU GEORGE ■

Noua clădire a Facultăţii de electrotehnică a Institutului politehnic din Timişoara

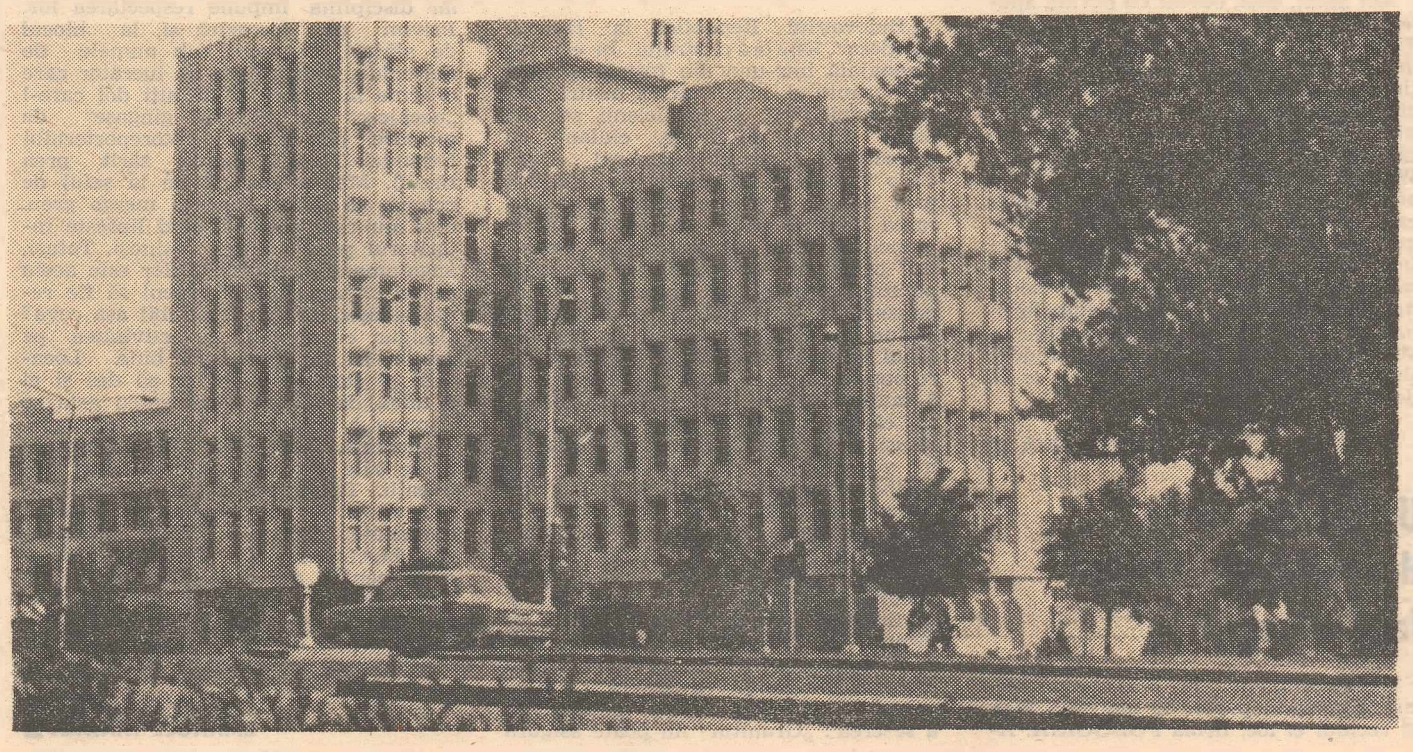

STUDIUM

Despre manuale

Organizată din iniţiativa Muzeului literaturii române, o recentă consfătuire a fost consacrată manualelor şcolare. La ea au luat parte profesori din licee şi şcoli generale, de la universitate, între care unii autori de recente manuale, cercetători, gazetari etc. Ţinîndu-se seama de noua formulă de organizare a învăţămîntului liceal în două cicluri care nu comunică obligatoriu decît pentru o parte dintre absolvenţii primului ciclu (clasa a X-a) precum şi de faptul că o mare parte a tineretului rămîne cu cele zece clase obligatorii, problema principală ce se ridică pentru clasele a IX-a şi a X-a este cea a *concentrării materiei*, concentrare care obligă de la început la o selecţie riguroasă, ce duce, inevitabil, la sacrificii în tabla de materii. Pe de altă parte, cei care urmează, prin examen desigur, clasele a XI-a şi a XII-a, aşa-numitul ciclu al doilea, vor trebui, în mod obligatoriu, să reia, în linii generale, evident adîncind-o, problema ciclului anterior care, în limitele ei, se cere a fi completă. Soluţia recomandabilă, într-o asemenea nouă situaţie, este aceea de a problematiza materia, de a o preda sintetic. Dar indiferent de criteriile ce vor prezida alcătuirea unui manual, s-au reţinut cîteva propuneri asupra cărora toţi participanţii au căzut de acord şi anume :

1) Prezentarea principalelor epoci de cultură şi literatura română : epoca veche, iluminismul, paşoptismul, epoca marilor clasici, începutul de veac XX ; perioada interbelică, literatura actuală. S-a stăruit, şi pe drept, asupra ponderii ce trebuie acordată începuturilor literaturii române, de obicei puţin cunoscute care atestă vechimea spiritualităţii noastre în această parte a Europei ;

2) *Prezentarea principalelor curente :* preromantism, romantism, clasicism, semănătorism, poporanism, simbolism, realism, umanismul socialist, ilustrate prin texte convingătoare ;

3) Includerea, în seria de manuale, a marilor personalităţi ale literaturii noastre astfel ca la finele clasei a X-a elevii să aibă o imagine cît mai adevărată şi mai completă asupra patrimoniului literar românesc. (În acest sens au fost sever criticate unele manuale din care lipsesc autori fundamentali, ce ar face cinste oricărei literaturi europene, despre care elevii nu au nici o cunoştinţă : Budai-Deleanu, Bălcescu, Bolintineanu, Maiorescu, Iorga, H. P. Bengescu etc.) ;

4) Includerea, spre a fi temeinic însuşite, a principalelor capodopere ale literaturii noastre, de la *Alexandru Lăpuşneanu*, să spunem, la *Moromeţii*. Cu privire la ideea renunţării la prezentarea istorică a literaturii noastre preconizată de M.E.I. s-a replicat, pe drept, că un învăţămînt bazat pe materialismul dialectic şi istoric nu poate să ignoreze tocmai viziunea istorică a fenomenelor de suprastructură, racordarea lor strictă la epoca în care au apărut. S-a insistat, de către toţi vorbitorii, asupra faptului că un manual trebuie să provoace şi să întreţină, permanent, sentimentul valorilor noastre spirituale şi să-i convingă pe elevi cu privire la bogăţia, inestimabilă, a limbii naţionale. Alături de eforturile şi de măiestria dascălilor, manualele de română joacă un rol decisiv în formarea conştiinţei civice şi patriotice a generaţiilor de tineri care alcătuiesc viitorul României comuniste. Limba şi literatura română, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste, trebuie să-şi găsească locul cuvenit, ca disciplină fundamentală, în sistemul nostru de învăţămînt, cerinţă exprimată şi de consfătuirea de la Muzeul literaturii române.

POMPILIU MARCEA ■

O zi pe șantierele reconstrucției din București

Și disciplina mai are nevoie de consolidări

Întreg Bucureștiul este de cîteva luni un vast șantier de construcție și de refacere după seismul din 4 martie, dar felul în care înțeleg unii constructori să muncească în contul propriei lor omenii și responsabilități profesionale diferă de la un bloc la altul, de la un șantier la altul, de la o echipă la alta. Raidul nostru încearcă să surprindă ce se întîmplă dincolo de panourile care ascund deocamdată imobilele în curs de consolidare și de finisare.

În cinci săptămîni blocul va arăta așa cum a fost!

Miercuri, 6 iulie, dimineața, trecem dincolo de panourile ce marchează clădirea la parterul căreia se afla pensiunea „Bulevard", clădire cunoscută bucureștenilor sub numele de blocul Wilson.

În biroul inginerului Iofciu fac cunoștință cu Nicolae Nicolae, din partea Consiliului popular al sectorului 1, și cu inginerul Ștefan Alexe, șeful stației de fasonat oțel-beton, Grupul 4, care a venit pentru a stabili comenzile ultraurgente de oțel-beton. Aflu că inginerul Iofciu lipsește tocmai pentru a verifica de ce Aurel Tănase, șeful brigăzii de fierari, schimbul de zi, a omis o comandă de oțel-beton care trebuia neapărat să sosească pentru schimbul de noapte.

„Trec în fiecare zi, dimineața, pe la toate blocurile pe care le are Grupul 4 și 5, acesta este un Grup mai nou, desprins din 4, și împreună cu șefii de lucrări, verificăm comenzile și proiectele pentru a stabili urgențele".

Spusele inginerului Alexe sînt întrerupte de sosirea inginerului Iofciu care mă confundă, pentru început, cu unul dintre locatarii blocului.

„Vin foarte mulți, unii vin chiar în fiecare zi, mai ales pensionarii, și ne întreabă cînd se vor muta în apartamentele părăsite. Le răspund că numai atunci cînd vom termina „definitiv și bine" această reconstrucție pe care eu o consider ca fiind una dintre cele mai dificile. De ce ? Pentru că avem 11 nivele, plus un parter și două subsoluri, deci, în total 14 etaje. La fiecare etaj sînt 104 stîlpi pe care trebuie să-i cămășuim, sau să-i torcretăm. Nu mai vorbesc despre faptul că apartamentele diferă de la etaj la etaj, blocul Wilson fiind din acest punct de vedere construit neuniform, după cum cerea clientul și după cum puteau să lucreze arhitectul și constructorul, în funcție de respectarea, totuși, a structurii de rezistență".

Am notat spusele nu lipsite de importanță ale inginerului Iofciu, care ne-a invitat, la terminarea lucrărilor, în cel mult 5 săptămîni, să privim bulevardul chiar de pe terasa refăcută a blocului. Revenind la problemele zilei de 6 iulie, avea să-mi declare următoarele : „Cu adevărat lucrările de reconstrucție au început cu data de 7 iunie, nu neapărat prin revenirea mea

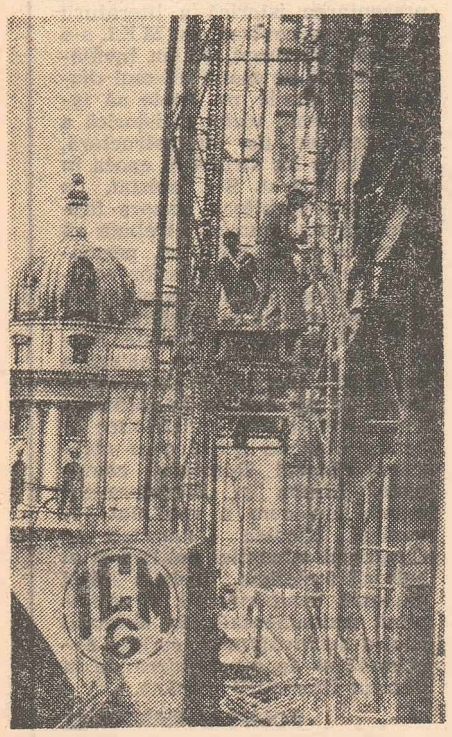

La blocul din Piața Romană echipele de constructori își văd serios de treabă

la acest șantier, ci pentru că, pînă la data aceea, s-au făcut verificări minuțioase ale structurii de rezistență, s-au elaborat diverse variante ale proiectului de reconstrucție și, pînă la urmă, s-a optat pentru refacerea integrală, așa cum a fost, a acestui edificiu deosebit de valoros din punct de vedere arhitectural, un adevărat punct de sprijin al bulevardului în zona sa de mijloc. Autorul proiectului, arhitectul Dragoș Badea, cu care am colaborat la aripa nouă a institutului de arhitectură, aripă care, de ce să nu mă laud, nu a avut nimic de suferit, după cum bine s-au comportat și aripa nouă a facultății de istorie și policlinica din Vitan ! Am început, deci, lucrările, în atac susținut, la 7 iunie. De-atunci și pînă la ora actuală, în fiecare zi, dimineața, vine arhitectul, cădem de acord asupra soluției, fotografiem stîlpii cămășuiți, sau torcretați, punem fotografiile la cartea clădirii, și trecem la treabă. Înaintăm greu, dar sigur. Ritmul va crește în momentul în care terminăm cu subsolurile și cu parterul, moment care, ca să zic așa, a trecut. Putem raporta că am terminat integral un etaj, iar în timpul rămas la dispoziție trebuie să executăm cam 2 nivele pe săptămînă. Mă folosesc de acest prilej ca să mă declar foarte mulțumit de ritmicitatea cu care ne vin betonul sau fier-betonul. Colaborarea este perfectă. Ieri, în schimbul de zi, am turnat aproape 20 metri cubi de beton, iar în schimbul de noapte am ajuns pînă la 28 de metri cubi. O ducem foarte prost cu materialul lemnos. Nu avem scînduri. Noroc că mă am bine cu colegii care lucrează la alte blocuri de pe bulevard și mă împrumut de la ei. Tot rău stăm și cu sculele, adică nu avem ciocane CD-10, cu spițuri, sau CD-3 cu dispozitiv de buceardat. La ce folosesc ? La decopertat și la pregătit peretele pentru a fi

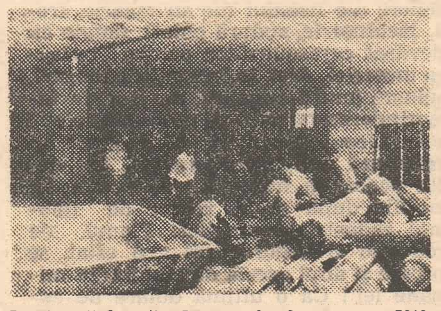

O glumă bună place oricui, cu condiția să nu blocheze ritmul firesc al muncii (șantierul cinematografului „Patria")

dat cu mortar. Zimții dispozitivelor de buceardat și spițurile se uzează și nu are cine să ni le ascută. Iar dacă am avea încă două torcrete, mașini cu care betonul îmbracă stîlpii sub presiune, înlocuind perfect cămășuirea, operație clasică dar greoaie ca timp de execuție, am putea mări ritmul de lucru. Sigur că da, greutățile astea, chiar dacă nu sînt doar de moment, le vom depăși, conducerea Grupului nostru le cunoaște și va lua măsurile de rigoare. În ceea ce mă privește, mă declar mulțumit de felul în care muncesc toți oamenii șantierului, inclusiv ajutoarele pe care ni le trimite sectorul 1".

Am notat, deci, cuvînt cu cuvînt, spusele inginerului Ion Iofciu, am eliminat intervențiile mele, care cred că se subînțeleg, și sper că am surprins, cel puțin în linii generale, starea de spirit, gîndurile, preocupările și munca sobră, plină de răspundere pe care o desfășoară colectivul șantierului de la blocul Wilson. clădire la parterul căreia se afla pensiunea „Bulevard", clădire care, pînă la 23 August, se va reintegra, așa cum a fost, în peisajul arhitectonic al marelui bulevard Magheru, dominat astăzi, 6 iulie, de zgomotul ciocanelor pneumatice și de febra muncitorilor care, ieșind din interiorul reconstruit al clădirilor, atacau fațadele, semn că munca, de-acum încolo, se va desfășura sub ochii noștri.

VICTOR NIȚĂ ■

Un șantier unde, deocamdată, fiecare face ce vrea

Nikos Beloiannis, nr. 8 înseamnă blocul la al cărui parter se mai află încă, în vechiul ei loc, firma PODGORIA. Avariată de seism, clădirea a intrat pe mîna constructorilor pentru consolidare. Lucrările sînt conduse de inginerul Iulian Cotîrță de la Grupul II de șantiere al C.C.M.B. Joi, 7 iulie a.c., ora 8,30. Imensele ferestre ale fostului local, amintit mai sus, oferă trecătorilor o imagine bizară : doi lucrători discută, liniștiți, imperturbabili, alți cîțiva se învîrtesc agale părînd că se află în căutare de lucru. În mica incintă — o porțiune de trotuar — izolată cu panourile tipice care marchează șantierul, alți opt stau sprijiniți de zid, feriți de privirile indiscrete ale trecătorilor. Discută. Unul fumează. Pe o schelă, sub plafonul primului nivel, trei bărbați și o femeie, la fel de liniștiți, conversează pe îndelete. Nu departe de ei, pe o scară, altul curăță de tencuială un perete. După cele văzute pînă acum și relatate mai sus, nu mai e de mirare că scara amintită este vegheată de un al doilea care... ține chiar o mînă pe ea ! Îmi iau libertatea să cred că imaginile de pînă acum nu dau nota specifică a muncii pe acest șantier... Mergem mai departe. Un tînăr constructor tocmai se întoarce din oraș — este, doar, prea la-ndemînă orașul aici ! — savurînd un pateu, fără-ndoială proaspăt. Gheorghe Poenaru, „delegat din partea sectorului 1", mă ajută să-i găsesc pe inginerul Cotîrță, ca și pe șeful de echipă Gheorghe Nica. Acesta din urmă a venit cu cei cinci oameni ai săi de la Deva, de cîteva săptămîni. Locuiește împreună cu soția și doi băieți ai lor — Vasile și Ion — dar insistă să-mi notez că deocamdată nu au rezolvat, în mod optim, propria lor cazare. În afară de constructori, participă sistematic la lucru formații de muncă patriotică sub conducerea lui Alexandru Costache. Acesta, după cum spune, stă toată ziua aici, ca și Gheorghe Poenaru, să supravegheze ambele schimburi. Stărue amîndoi asupra dificultăților pe care le-au avut din cauza murdăriei și a aglomerării de obiecte netrebuincioase rămase de la foștii locatari.

Trecem pe la mai multe formații de lucru. E un fel de a spune „formații". pentru că întîlnim mereu oameni care se învîrtesc fără treabă, coboară să vadă ce mai e pe la parter, au mîncat și mai stau de vorbă, sau acum mănîncă... Ritmul însă este același peste tot. Într-un balcon, avem iarăși prilejul să vedem ca într-o poză cum, jos, zece constructori stau degeaba și discută. Reveniți la parter, în spațiul fostului local PODGORIA vedem din nou cîțiva constructori care pierd timpul de pomană. Unul dintre aceștia își așteaptă șeful ca să-l învoiască, altul, expus grotesc în vitrină, urmărește deliciile trotuarului...

Felul acesta de a munci în dorul lelii este inadmisibil. În timp ce unii lucrează, alții se plimbă după cum vor. Chiar nu există nimeni care să se intereseze — CU SIMȚ DE RĂSPUNDERE — cît lucrează ei și cît pierd vremea într-un schimb ?

G. DORIN ■

Mulți dorm, puțini lucrează

„Bulevardul Republicii, la Hotelul „Modern". Este ora prînzului. În cantina amenajată într-una din fostele săli ale restaurantului, acum închis pentru public, muncitorii și tehnicienii servesc masa. Ciorbă de fasole, ciulama cu mămăliguță, desert. Inginerul Doru Carp își amînă dejunul și ne însoțește prin holuri și prin camere. Spre mirarea noastră găsim oameni la lucru, muncitori de la Întreprinderea „Granitul" care montează plăcile de marmură pe stîlpi și pe pereții holurilor, zidari, personal al hotelului și restaurantului cărînd molozul, ducînd în șantier betonul și alte materiale. Lucrările de reconstrucție sînt asigurate de grupul 3 șantiere. Ni se parte interesant faptul că în pauză de prînz se lucrează totuși. Ing. Doru Carp explică : „Oamenii sînt inimoși, vor să termine mai curînd și au acceptat, fără nici o discuție prealabilă, aș zice spontan, să ia masa în două serii. Faptul că Întreprinderea de hoteluri și restaurante, care exploatează această unitate, oferă condiții foarte bune de masă, cît și participarea directă a personalului obișnuit al hotelului și restaurantului care muncește cot la cot cu noi, a creat o excelentă amosferă.

O problemă este totuși pe punctul de a se crea : „Granitul" nu poate asigura integral placajele de marmură. S-a luat legătura cu Întreprinderea „Marmura" în vederea preîntîmpinării crizei de material.

...La cinematograful „Patria" tot pauza de masă. Se doarme pe iarbă în grup, la umbra firavă a unor cabine telefonice. În interior, maistrul Petre Florea ne asigură că săptămîna viitoare lucrările de consolidare, de care răspunde grupul de șantiere din care face parte, vor fi terminate. În schimb, la finisaj, merge mai greu. I.C.R.A.L. Herăstrău are în sarcină aceste lucrări. Un autocamion descarcă acum cărămidă. Un altul, nr. 23 B 4 203, în staționare, gol, suportă și căldura și discuția unui grup de trei oameni care, probabil, ar fi trebuit să se afle în drum spre depozit pentru a aduce materiale. Revenim peste 2 ore Pe iarbă mai dorm, și acum, cîțiva lucrători...

...Pe strada Vasile Conta, la blocurile cu numerele 3-5 și 7-9, avem prilejul să întîlnim pe cîțiva membri ai comitetelor de locatari, pe administratorul Cherbis, toți oameni serioși, cu profesii de mare răspundere. Pregăteau ședința de a doua zi în vederea

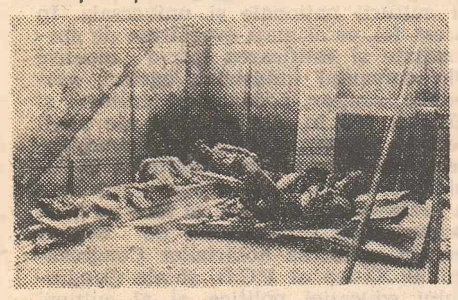

O oră de repaus se impune și ea trebuie respectată. Dar cînd se doarme și după această oră ce să mai credem ? (șantierul din str. H. Botev nr. 8)

discutării stadiului lucrărilor de reconstrucție rămase, după părerea lor, foarte mult în urmă. La cele două blocuri (490 de locatari) au fost repartizați doar 6 muncitori calificați și doi voluntari. Utilajele trimise aici de către I.C.R.A.L. : foarte puține și de proastă calitate (doar două bormașini care se și defectaseră în această zi și o mașină de injectat). Îl solicităm pentru cîteva lămuriri pe șeful de echipă Andrei Gîmbuțeanu, care se pregătea tocmai să plece, îmbrăcat de oraș și curat de parcă nu se află pe un șantier. (Vizitînd, mai apoi, cele două apartamente în care se lucra —33 și 35 — aveam să ne convingem că nici nu putea să se „murdărească" pe un șantier care nu are nimic din ceea ce se înțelege prin acest cuvînt). Șeful de echipă este surprins de întrebările noastre, de cele ale cetățenilor din bloc. Practic, nu știe mai nimic despre activitatea de care răspunde. Zice că tov. Drăgulănescu de la I.C.R.AL. ne poate da relații. Ceea ce nu e chiar adevărat căci iată că aflăm, totuși, chiar de la dînsul : sarcinile de lucru se primesc în fiecare seară, pentru a doua zi, dar grafice privind termenele nu există. „A auzit", totuși, că se lucrează la niște grafice. Indicațiile prevăd ca aceste planuri de muncă să fie afișate, iar disciplina impune respectarea lor. Privim pe fereastră și, la blocul de alături, cunoscut sub numele de Ferichide, fotografiem un lucrător care doarme la umbră și pe alți doi care-l „necăjesc" cu „atingeri gingașe" de picioare. (Obiectivul fotoreporterului Emanuel Tînjală fusese zărit prea tîrziu). Mai aflăm, tot de la șeful de echipă, că aprovizionarea merge greu, cînd nu este acetonă, cînd lipsește întăritorul pentru lianții rășinoși. Totuși, angajamentul constructorilor este acela ca la 23 august 1977 blocul să fie redat cetățenilor. Va fi posibil așa ceva? Desigur, cu condiția ca activitatea pe șantier să fie organizată bine. Locatarii și comitetul lor vor să dea și ei o mînă de ajutor, dar pentru asta se impune o colaborare bine coordonată. Muncitorii, atîți cîți sînt, pleacă în unele zile pe alte șantiere, fără explicații. Doi tineri, de la I.C.R.A.L. — afirmau ei — se prezentaseră în acea dimineață pentru a prelua „inventarul" blocurilor ?! Dar fără nici o delegație pentru așa ceva. Bineînțeles, nu li s-a permis accesul în apartamente. Ar fi fost poate nimerit să se apeleze la un organ de miliție spre a vedea cine erau ei de fapt și ce voiau...

MANOLE CĂRȚAN ■
EMANUEL TÂNJALĂ ■

Cititorii ne sesizează

Mă numesc Dorina Știrbu din comuna Slivilești, județul Gorj, și lucrez la întreprinderea „Autobuzul" din București, din anul 1974, de la terminarea școlii profesionale. Cînd am intrat la această școală, 1971/1972, am încheiat un contract de trei ani cu întreprinderea, semnat de tatăl meu. Acum, după expirarea termenului angajat în acel contract, vrînd să plec mai aproape de părinți, am rămas surprinsă aflînd că mi s-a prelungit contractul cu încă doi ani, fără să fi fost înștiințată în prealabil. Nu înțeleg : acel prim contract, pe trei ani, pentru care există o semnătură, dintr-o dată a devenit un act oarecare, de care nimeni nu mai ține seama ?

Este foarte veche anecdota scoțiană cu copilul care, lăudîndu-se către tatăl său că a economisit șase pence renunțînd la tramvai, a fost admonestat de acesta că putea economisi zece șilingi dacă renunța la taxi... Concluzia bătrînului scoțian este valabilă pentru constructorii craioveni, care au afișat pe unul dintre pereții exteriori ai clădirii în construcție de lîngă hotelul „Jiul" următorul text : „Zidari ! Evitînd zilnic spargerea unei cărămizi, într-un an putem construi în plus 25 apartamente !" E ușor de imaginat ce efecte economice ar obține zidarii în cauză „evitînd zilnic spargerea a două cărămizi !" **(Virgil Scărlătescu,** Craiova).

Comuna noastră — Frătăuții Noi, județul Suceava — este o comună mare și frumoasă, cu oameni harnici și buni gospodari. În comună avem trei școli încăpătoare, un mare magazin universal, un restaurant, o cofetărie, cîteva magazine mai mici, disparate, pentru a fi la îndemîna fiecărui cetățean ; toate ar fi bune și frumoase dacă am avea și un aprozar. A existat unul, cu ani în urmă, care s-a desființat însă din nu știm ce motive. Orașul Rădăuți nu se află departe, sînt doar 12 kilometri, dar e destul ca vara, în timpul strînsului recoltei, cînd localnicii se află la cîmp de dimineața și pînă seara, unii dintre noi să pierdem cîte o jumătate de zi pentru procurarea cîtorva roșii sau verze, sau altele dintre cele necesare. Credem că ar fi extrem de binevenită înființarea — măcar pe timpul verii — a unui chioșc sezonier de legume-fructe, am cîștiga astfel mult din timpul care ne este atît de prețios. **(Rozalia Andrișan).**

Sîntem locatari ai blocului 28 de pe bulevardul „Dacia" din Deva și vă aducem la cunoștință următoarele : lîngă Școala generală nr. 3 se găsește o „rotiserie" — observați ghilimelele, căci sînt zile de-a rîndul cînd nu se vinde nici un pui ! — local în care pînă anul trecut funcționa o cofetărie-patiserie numită „Garofița" și unde elevii, copiii noștri, își puteau procura diverse dulciuri sau bea o limonadă, ceea ce era un lucru bun... De cînd a apărut „rotiseria" însă, liniștea noastră a dispărut, iar nervii noștri sînt puși la grea încercare : localul e doar un pretext pentru a se vinde băutură, consumatorii sînt serviți pînă ajung în stare de ebrietate, aspectul din fața localului, zilnic, e cel al unei cîrciumi în cel mai ordinar înțeles al cuvîntului ; înjurăturile, bătăile chiar, nu mai contenesc, și astea în fața ochilor copiilor noștri. Cîte alte întrebuințări nu s-ar putea da acestui local, plasat în chiar mijlocul unui cartier nou și frumos al orașului ? (semnează **Virgil Belei,** împreună cu alți 29 de locatari).

Mă numesc **Dan Marmandin,** locuiesc în Mangalia, iar din noiembrie anul trecut am avut bucuria de a primi un apartament în blocul T 1 de pe strada Negru Vodă. La darea în folosință a blocului am constatat că acestuia îi lipsește liftul. La investigațiile făcute de către mai mulți locatari ai imobilului către Asociația de locatari, li s-a explicat că din cauze obiective ascensorul nu a putut fi instalat odată cu predarea blocului, urmînd a fi introdus pînă la finele anului 1976, mai exact pînă la 30 decembrie. Iată însă că a trecut mai bine de jumătate de an și noi coborîm și urcăm pe scări, iar rudele sau prietenii sosiți la noi în ospeție își caută degrabă alte gazde, neputînd parcurge zilnic, pe picioare, șapte sau mai multe etaje cu atît mai mult cu cît o situație asemănătoare se află și la blocurile T 2 și T 3.

Alexandru Mocuța, din Timișoara, ne face cunoscut că în frumosul municipiu, cunoscut în întreaga țară ca unul dintre orașele-etalon în ceea ce privește comerțul civilizat și buna deservire a populației, aprovizionarea cu capsule de schimb pentru autosifon lasă, din păcate, mult de dorit ; și asta nu numai acum, în sezonul fierbinte, ci chiar și iarna, schimbarea aparent neînsemnatelor butelii fiind o permanentă problemă.

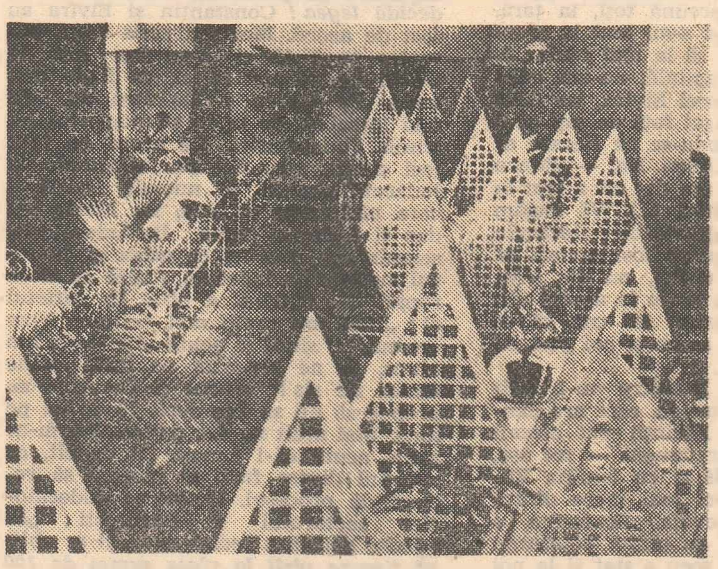

Fotografia de față o publicăm la sugestia unui cititor, care ține să ne anunțe: Cunoscuta unitate de alimentație publică „Minion" funcționează de cîteva săptămîni, ca grădină, în str. Popa Savu nr. 53, nu departe de Piața Aviatorilor. Amenajată cu mult bun gust (dar cu cheltuieli minime), prin schimbarea pergolei stricate de altădată, aranjarea unor spații cu flori, inclusiv plante exotice, cocheta grădină de sub bătrînii și umbroșii arbori poate primi zilnic în cele șapte separeuri și la mesele dispuse pe întregul perimetru de deservire circa 300 de consumatori. O sută de sortimente de preparate, unele specifice (melci, scoici, raci, calamar etc.), altele adecvate sezonului, realizate pe bază de legume, sînt servite cu o exemplară atenție față de consumatori, reputația de buni amfitrioni a fraților Chivu nedezmințindu-se nici la această nouă adresă estivală. **(Doru Gheorghe,** Baia Mare, un consumator mai mult decît mulțumit)

Semnale critice recepționate

Din partea Consiliului popular al orașului Slatina : În legătură cu scrisoarea cititorului **Stancu Crisanti** din orașul Slatina, adresată revistei FLACĂRA, vă comunicăm că sesizările corespund adevărului. La intervenția Comitetului orășenesc Slatina al P.C.R., conducerea Întreprinderii de aluminiu Slatina, căreia îi este subordonat Grupul școlar metalurgic, a dispus pe data de 26 iunie a.c. repartizarea unei locuințe cu 2 camere pentru tovarășa Stancu Crisanti, semnatara scrisorii, în cartierul Progresul II, blocul B. 9, scara B, apartamentul 2. Astfel s-a găsit o soluție care să o satisfacă pe tovarășa Stancu atît din punct de vedere al confortului cît și al apropierii față de locul de muncă... tovarășa Stancu declarîndu-se mulțumită".

Din partea Consiliului popular al județului Timiș : „Privind scrisoarea lui Vasile Sandu, domiciliat în Lugoj, trimisă nouă spre rezolvare : în ziua de 17 iunie a.c., sus-numitul a fost invitat la Oficiul pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului Lugoj. Din discuțiile purtate, a rezultat că datorită infirmității pe care o are, acesta dorește să ocupe un post fără mare efort fizic. În acest scop s-a luat legătura cu conducerea Administrației de stat Loto-Pronosport Timișoara care, înțelegînd situația, a fost de acord cu angajarea lui V. S., după ce în prealabil acesta a fost vizitat la domiciliul său din municipiul Lugoj de către directorul și inspectorul de personal al unității.

Din partea Inspectoratului General al Miliției : „Referitor la scrisoarea numitului **Gheorghe Bordea** adresată revistei FLACĂRA și trimisă nouă spre analiză (scrisoare în care G. B. acuza cadre ale miliției din Iași că i-ar fi arestat fratele folosind violența **— fără a specifica însă care e motivul și pentru ce acele cadre pătrunseseră în incinta curții sale — s.n. N.R.),** vă comunicăm : în urma verificărilor făcute s-a stabilit că numitul **Bordea Fănel** (fratele reclamantului — **N.R.),** a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională pentru săvîrșirea infracțiunii de viol în grup, prin sentința nr. 238 din 10.IX.1976 a Tribunalului militar Iași. Sus numitul a încercat în repetate rînduri să se sustragă urmăririi penale. Organele de miliție datorită investigațiilor întreprinse au depistat pe infractor ascuns la domiciliul mamei sale Bordea Profira. Bordea Profira a căutat să împiedice lucrătorii miliției în activitatea pe care o desfășurau în vederea executării mandatului emis de instanța de judecată, împrejurare în care, datorită culpei sale, a fost mușcată de cîinele de însoțire cu care se afla un subofițer, acesta necontribuind cu nimic la producerea acestui fapt".

Din partea Întreprinderii de transporturi auto Bistrița-Năsăud : „În numărul 23/1977 al revistei FLACĂRA un grup de cetățeni din satul Colibița se interesa din ce motive au fost suspendate cursele de autobuz de pe traseul Bistrița-Colibița. Vă informăm că aceste curse circulau numai în perioada 1. 06 — 30. 09 din cauza drumului impracticabil pentru autobuze în timpul iernii. În momentul de față cursele au fost prescurtate pînă la Bistrița — Bîrgăului fabrică, deoarece stațiunea Colibița a fost desființată, acest loc precum și drumul de la Bistrița-Bîrgăului la Colibița fiind în organizare de șantier pentru construirea unui baraj de acumulare. Pe această porțiune de drum în prezent nu se mai execută transporturi de persoane, numai transporturi de mărfuri. După terminarea barajului și a noii variante de drum, cursele I.T.A. vor asigura din nou transportul turiștilor și al tuturor persoanelor ce vor dori să viziteze frumoasa stațiune ce se va ridica pe malul lacului de acumulare ce se va forma aici".

Bulevardul Castanilor din Tîrgoviște reintră în drepturi

Pînă spre sfîrșitul ultimului război mondial, locul principal de promenadă al tîrgoviștenilor îl constituia frumosul bulevard al Gării — azi bulevardul Castanilor — de-a lungul căruia se înșirau și se înșiră patru rînduri de castani rămuroși și patru fîșii de gazon. De atunci promenada s-a retras cu încetul pe străzile din centrul orașului, ceva mai lipsite de aspectul romantic al vechiului bulevard. În dorința de a reda, într-o bună măsură, acest bulevard vechilor tradiții, conducerea municipiului Tîrgoviște a dispus, ca o primă măsură, cu începere de la 12 iunie a.c., ca în zilele de sîmbătoare și duminicile circulația autovehiculelor pe bulevardul Castanilor să fie interzisă, promenada de odinioară reintrînd astfel în drepturile ei. Un început pe care nu-l putem socoti decît lăudabil. **(D. Codițoiu,** Tîrgoviște).

Poșta redacției

Teodor Oniga — comuna Sîncel (Alba). Am fost informați că ați fost repartizat, ca gestionar, la Loto-pronosport Blaj.

Toader Boariu — comuna Berești (Bacău). Adresînd scrisoarea dumneavoastră Direcției generale de Poștă și Telecomunicații, ni s-a comunicat că s-au luat măsuri pentru a vi se aproba transferul de la D.J.P.Tc. Olt la D.J.P.Tc. Bacău.

Nicolae Anghelescu — București și **Maria Mlădinoiu** — Galați. Am fost informați de către Direcția de telecomunicații a municipiului București și, respectiv, Direcția județeană P.T.T.R. Galați că vi s-au aprobat cererile de instalare de posturi telefonice.

Nicolae Barbu — Călărași. Așteptăm răspuns de la Consiliul popular județean Ialomița căruia i-am trimis scrisoarea dumneavoastră.

Constanța Ciochia — Băilești (Dolj). Reveniți. Scrieți-ne care au fost motivele sistării lucrărilor.

Ana Tatu — Caransebeș. Ni s-a comunicat că vi s-a repartizat un apartament în blocul 2, pe strada Scînteii.

Silvia Goth — nu ne-ați convins. Reveniți cu amănunte.

Maria Dandeș — Galați. Sînteți în evidența Consiliului popular municipal. În momentul ivirii unor posibilități se va rezolva și situația dumneavoastră locativă.

Ecaterina și Nicolae Marin — Tîrgoviște. Întrebarea noastră a fost clară și o repetăm : care au fost împrejurările care v-au determinat să vă internați copiii la casa de copii ? Reveniți în acest sens cu amănunte, precizînd cine a fost organul care a ridicat copiii, de unde și cum ați aflat unde sînt ?

Ion Oprea — comuna Potcoava, Olt. Copiii de care ne scrieți sînt în atenția Consiliului popular al comunei Căldăraru. De mai multe ori i s-a propus tatălui copiilor ca aceștia să fie trimiși la o Casă de copii, dar tatăl a refuzat.

MARGA NEDELEA

Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10—14, iar luni, marți și miercuri, între orele 10—18.

Am fi recunoscători corespondenților noștri dacă unele din scrisorile lor, de la caz la caz, le-ar însoți cu fotografii care să ilustreze cele semnalate. Evident, numai în condițiile cînd o pot face, fără eforturi speciale.

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

SCRISOAREA SĂPTĂMÎNII

„Mă numesc Lucia Georgescu și locuiesc în București, strada Bella Breiner nr. 90, sectorul 4. Sînt o femeie în vîrstă, pensionară de invaliditate gradul I cu drept de însoțitor. Mai am un singur picior, sufăr de obezitate și de alte cîteva boli grave (...). Stau la fiica mea, care are patru copii, într-un spațiu de 48 de metri pătrați unde trăim opt persoane (...). În august 1976 am făcut cerere pentru locuință. Eu nu mă pot deplasa, fiica și ginerele meu sînt extrem de ocupați. De la **spațiu** mi s-a răspuns în două rînduri că am fost trecută pe tabel „la o poziție corespunzătoare situației" (...). Am reușit o dată să ajung, cu o mașină a salvării, chiar la acel serviciu de spațiu al sectorului, unde am vorbit cu inspectorul Ion Chirciu. Dumnealui m-a văzut (...). Aștept mereu, și nu știu ce să mai fac, și mă torturează faptul că nici nu pot face aproape nimic în situația nenorocită în care mă aflu (...)".

De curînd — după ce verificasem situația expusă mai sus — am încercat să înlesnim solicitantei, dată fiind situația specială în care se află, legătura cu președintele Consiliului popular al sectorului 4, tovarășul Cornel Nicoda.

„Dacă e așa cum scrie, n-avem ce aștepta. Vom căuta și vom găsi o soluție. Va primi locuință", a răspuns ferm tovarășul Cornel Nicoda. Adrian Bercovici, șeful sectorului de reglementare a spațiului locativ, ne-a adus „lucrarea", adică dosarul acestei cereri. Pe tabel, L. G. era trecută la poziția 93, pentru o cameră. „Evident, dacă are nevoie de însoțitor, are drept la două camere și așa îi vom da", a precizat primarul. În aceeași zi, inspectorul principal Ilie Șerban a fost trimis de șeful său Adrian Bercovici să verifice încă o dată, la domiciliul solicitantei, întreaga situație. Acest om a fost, a văzut, a verificat, a făcut referatul necesar și, zilele trecute, a telefonat la redacție să spună nu numai că s-a rezolvat, dar că Lucia Georgescu va primi apartamentul nr. 2, cu două camere, parter, în blocul P.M. 19 din strada Prevederii.

Și n-ar fi corect dacă n-aș însemna și ultimul moment al acestei scurte povești. Am mai primit un telefon : L. G. ținea să ne mulțumească. Înaintea noastră însă, la aceste mulțumiri are dreptul președintele Consiliului popular al sectorului 4 al Capitalei, care a acționat prompt, cu înțelegere și sensibilitate pentru a ajuta un om aflat într-o situație foarte grea. N-am cum să vă transmit bucuria adîncă și emoția din glasul Luciei Georgescu, tovarășe primar ; vă rog însă să primiți aceste mulțumiri și raza lor de caldă lumină omenească.

DORIN GHERGHINESCU

Mi-am găsit nu numai fratele, ci și o numeroasă familie

Sînt tînăra care prin intermediul revistei FLACĂRA a reușit să-și descopere fratele și să-l reîntîlnească după ani și ani de zile. Vă mulțumesc foarte mult pentru acel articol apărut în revistă. Pot să vă spun că am primit nenumărate scrisori din toată țara și, pentru că nu am posibilitatea să răspund la toate, am o singură rugăminte la dv., dacă vreți și credeți că ar fi bine așa : să le transmiteți prin intermediul revistei FLACĂRA ceea ce am să scriu în continuare :

Le mulțumesc pentru rîndurile pline de căldură și consolare pe care le-au trimis, și mă bucur că alături de mine sînt atîția oameni. Acest lucru m-a făcut să-mi cîștig încrederea în cei din jur și să nu mai fiu tristă, deși de felul meu sînt o fire retrasă, timidă și liniștită. Cu școala o duc destul de bine și pot să spun că la limbile străine am luat numai note mari. Încă o dată, le mulțumesc tuturor.

Cornelia Iovana
Casa de Copii, strada Comuna din Paris nr. 28 — Craiova

OMUL NOU

Ca om în carne și oase

Am participat cu un an în urmă la o ședință neobișnuită care mi-a rămas în minte mai vie decît orice lecție de la universitate. Într-o sală imensă pe ai cărei pereți atîrnau hărți ale județului, ale orașelor și comunelor, planuri de sistematizare urbanistică, schițe de drumuri ce urmau să fie construite, grafice cu producția industrială și agricolă, cu dezvoltarea învățămîntului și culturii, machete de locuințe noi menite să valorifice stilul arhitectonic local, se adunaseră mii de oameni ai muncii. Se discuta cu competență și pasiune, cu mîndria de a fi dublat producția la grîu, la porumb și la lapte; cu bucuria de a fi crescut de șase ori producția la sfeclă-de-zahăr și de trei ori la struguri. La un moment dat veni vremea să ia cuvîntul o tînără inginer agronom care introduse în discuții o notă neobișnuită și cuceri de la primele cuvinte interesul general al sălii. „Oare nu greșim noi, tovarăși, nu fugim de unele răspunderi concrete cînd vorbim, așa în general, despre om ? Care om ? Cum arată el anume ? E sănătos sau bolnav ? E vesel sau trist ? O fi avînd o casă de copii sau nici unul ? Își iubește omul acesta soția ? Trăiesc în bună înțelegere ori au un iad în casă ? Știe el să se folosească așa cum se cuvine de roadele civilizației și ale culturii socialiste ? Dacă ne gîndim bine vom vedea că înainte de **omul în general** există un om concret, în carne și oase, cu viața lui distinctă, cu numele lui, cu biografia lui, cu bucuriile și amărurile lui, cu visurile lui cu aripile desfășurate ca ale vulturului sau retezate de propria lui neștiință, ca ale gîștelor de casă. Am auzit aici și am văzut în fiecare zi în viață că s-au clădit case noi, s-au regenerat pădurile, speciile de animale și de păsări, semințele de cereale și legume... Ce mai încoace și-n colo ? Progrese mari, indiscutabile. Dar cine a făcut toate acestea ? Să nu uităm că a apărut un **om nou.** Nu un om abstract, ci un om ca noi, ca mine, ca tine, ca el, ca dumneavoastră de la prezidiu. Un om cu numele lui Ion, Gheorghe, Gyri, Petru, Peter, Nicolae, Layos... Îl vedem, îl cunoaștem? Mă întreb de aceea ce înseamnă un **om nou ?** Biologic, cei noi sîntem mai vechi, mai bătrîni, decît generațiile precedente. **Genele noastre** îs mai uzate decît ale părinților noștri. Deci, nu în acest plan ne căutăm noutatea noastră care la scara istoriei e mai veche decît a bătrînilor noștri. Dar atunci unde în altă parte decît în viața noastră spirituală, în atitudinea noastră față de muncă și mai ales față de om ? În ce măsură sîntem noi asemenea oameni noi, ce am făcut și ce facem pentru înnoirea noastră ?“

Omenește, fără emfază doctă, sincer, cu gravitate și răspundere, tînăra ingineră se trudea din răsputeri să schițeze portretul omului nou. Era greu. Foarte greu, chiar. Dîndu-și seama — se hotărî să spună că ar trebui un sculptor ca să-i taie chipul în piatră, masiv, dîrz, expresiv, impunător ca un munte. Ori, poate, un pictor care să-i schițeze în linii sigure, dure și calde, totodată, în culori primăvăratice, ca florile și ca primăvara. A contestat însă repede nevoia aceasta, precizînd că nu vrea omul nou din imaginație, ci din viață. Un om ce se luptă cu greul vieții și-l biruie ; un om drept, generos și bun, străin de meschinărie și egoism și de toate tarele vechii lumi a exploatării și umilinței. Omul nou nu poate fi o apariție miraculoasă. În fiecare dintre oamenii acestei vremi socialiste se zămislește încet, anevoios, cu zăbavă uneori, dar se zămislește, omul acesta nou, fructul cel mai de seamă al timpurilor noastre.

ION DODU BĂLAN ■

7 fii și o povară numită mamă

Cine are părinți, pe pămînt nu în gînd, / Mai aude și-n somn ochii lumii plîngînd.

„Subsemnata Stanca Floarea, prin prezenta chem în judecată și personal la interogatoriu pe cei 7 (șapte) fii ai mei, și anume : Văduva Gheorghe, Stanca Dumitru, Stanca Marcu, Ștefan Elena, Ghiocel Elvira, Stanca Maria și Stanca Constantin — pentru ca, prin hotărîrea ce veți pronunța, să-i obligați să-mi plătească, în funcție de veniturile lor, o pensie de întreținere, cu începere de la 1 februarie 1977, pînă la sfîrșitul vieții mele. Menționez că am ajuns la vîrsta de 80 de ani și nu am alt venit decît suma de 150 lei pe lună drept ajutor social de la stat. Fiii mei, toți refuză să-mi acorde întreținere, mă trimit de la unul la altul, și numai la rare ocazii mi-au dat sume de cîte 20 sau 25 de lei. Ajunsă la capătul puterii și al răbdării, mă adresez dumneavoastră, tovarășe președinte, cu speranța că mă veți ajuta să-mi trăiesc ultimele zile ale vieții în mod demn și onorabil“.

Floarea Casangiu s-a născut deci în urmă cu 80 de ani, la Cioroieni, aparținînd de comuna Balota de Sus — pe teritoriul actualului județ Dolj. Nici 18 ani nu avea cînd s-a luat cu Petre Stanca — pentru că s-au iubit de la prima vedere și n-au mai așteptat să le dea preotul binecuvîntarea. Acte nu și-au făcut decît mai tîrziu, în ’924, și de aceea primul dintre copii a rămas cu alt nume, Văduva mai exact, după cum se chema mama lui Petre Stanca, adică bunica bună a lui Gheorghe Văduva. De fapt, nu șapte copii a avut Floarea Stanca, ci nouă — numai că Elisabeta a murit la vîrsta de 35 de ani, iar Gheorghița la nici 18. Oricum, nouă copii, patru băieți și cinci fete, nu-s lesne de ridicat pe picioare, chiar dacă, așa cum se zice adesea, ei erau făcuți să se crească unul pe altul. Oricum, „unchiașu“, adică Petre Stanca, și nevasta lui, Floarea, s-au muncit mai bine de treizeci de ani ca să-i spele și să le dea de mîncare, să-i facă oameni între ceilalți oameni ai satului, cu toate că, mai tîrziu, au plecat unul cîte unul spre alte zări, unde sperau să-și găsească norocul și siguranța zilei de mîine. Unul după altul s-au tras spre București.

Cînd am căutat-o, am găsit-o robotind pe la bucătăria fetei mai mici, Maria — ultima care s-a îndurat să n-o lase complet pe drumuri, găzduind-o în cele două camere pe care le are într-un bloc nou din Balta Albă. „Tare am vrut să stau cu copiii, îmi zice. La doi ani după ce-a murit unchiașu’ am vîndut casa cum am putut, că abia am dat-o cu cinci mii de lei, și după aia s-au vîndut și „raioanele“, adică locurile de lîngă casă, 10 ari, și la cîmp, alți 15 — că cine mai putea să le muncească ? Mai întîi am stat la Elvira, vreo doi ani, că la ea am venit prima dată, cînd am adus și doi purcei și vreo douăsprezece bănițe de porumb, plus banii pe care-i mai aveam, adică tot cu ce am venit încoace. Apoi m-am mutat la Constantin și la Elena, vecini amîndoi pe aceeași stradă, alți vreo șapte, opt ani. Numai că atunci cînd li s-au făcut copiii mari, s-a schimbat afacerea și a trebuit să mă duc pe la alții“. Floarea Stanca se simte încă în putere, deși, cum zice, cred că m-a cam luat tensiunea, acum cînd m-au ajuns necazurile. De sub pernă, ultimul loc cît de cît tainic în care-și mai poate ține „comorile“, scoate un sul de hîrtie destul de mototolit, pe care simt că-l păstrează aproape cu venerație, ca o moștenire pe care nu i-o poate lua nimeni, nicicînd. Iată ce glăsuia hîrtia cu pricina :

BREVET

Prezidiul Marii Adunări Naționale, prin Decretul nr. 7/955, conferă Ordinul „Gloria Maternă“ clasa a II-a tovarășei Stanca Floarea, regiunea Craiova, raionul Amaradia, comuna Balota, pentru meritul de a fi născut și crescut 9 copii. Președinte dr. Petru Groza.

Ce părinți ? Niște oameni ce nu mai au loc / De atîția copii și de-atît nenoroc. / Niște cruci, încă vii, respirînd tot mai greu, / Sînt părinții aceștia ce oftează mereu.

Nu mi-a fost deloc ușor să dau de ceilalți copii, de fapt oameni cu totul maturi, avînd între 34 și 56 de ani, toți căsătoriți, majoritatea cu copii la rîndul lor. Nu mi-a fost deloc ușor, dar reportajul mă ardea la suflet, așa că am alergat din Balta Albă în Colentina și din Colentina în Ferentari, pe la toți cei care se aflau în acel moment în București. Copii de părinți nevoiași, fiecare și-a căutat un rost în Capitala țării. De bine de rău și încetul cu încetul s-au încropit mai toți — cum e de pildă Marcu, care stă, împreună cu sora soției sale, în două case alăturate, avînd cu totul vreo zece camere pentru numai șase persoane, două bucătării, două băi și așa mai departe, inclusiv încălzire cu cazan instalat în pivniță, ciment în curte și borș vîndut la litru gospodinelor din cartier. „Cînd am venit prima oară în București — povestește Marcu Stanca — bătrînul mă aștepta la barieră. Aveam numai 12—13 ani, o cămășuță de in pe mine și eram în picioarele goale. Tata m-a lăsat apoi singur, adică am intrat ca băiat de prăvălie la unul Severică, rudă de-a noastră care ținea pe atunci o cîrciumă. Mai tîrziu, cînd m-am făcut mare și-am mai pus ceva bani de o parte, le-am luat și-o vacă celor de la țară, ca să aibă cu ce să se hrănească, fiindcă venise vremea foametei în țară. Elvira tot de la noi din curte a plecat de s-a măritat și nu avea decît o rochiță pe ea atunci. Eu i-am ajutat pe toți cum am putut, și bani le-am trimis (scoate o fițuică veche de mai bine de zece ani, recipisă P.T.T. cu valoare de o sută de lei — „Îmi pare rău că nu le-am ținut pe toate !“, zice), și iată că acum am ajuns să mă facă de rușine, să ajung la ziar că sîntem în necaz cu mama. Ea a stat o vreme și la mine, dar mereu erau certuri și necaz cu soția, cu copiii și n-am mai putut s-o țin“.

Între ei și copii e-o prăsilă de ciini, / Și e umbra de plumb a preazilnicei piini.

„Subsemnații Stanca Marcu și Dumitru, domiciliați (etc.), venim în fața dumneavoastră, tovarășe președinte, ca să vă arătăm o serie de lucruri, de care vă rugăm să țineți seamă atunci cînd ne veți judeca în procesul cu mama noastră : unii dintre fiii ei au beneficiat de dînsa cît a fost în putere de a munci, luîndu-i toate roadele necesare, folosind-o la maximum. Le-a crescut copiii și i-a făcut mari. Mai mult de acest lucru, au pus-o de a vîndut imobilul și toată gospodăria ce o avea adunată împreună cu tatăl nostru. Aceștia sînt : Ștefan Elena (cu soțul ei, Ștefan Dumitru), Ghiocel Elvira (și Marin, soțul ei), Stanca Constantin, care a luat și unele lucruri și le-a dus la frații soției sale, în comuna respectivă. S-au dus împreună toți, la țară, în comuna Balota și s-au luat la ceartă, care să vîndă și să ia mai mult (...). După sosirea în Capitală, ne-am adunat cu toții la Ghiocel Elvira, iar Ghiocel Marin s-a obligat față de toți că o întreține el, hotărîndu-se ca fiecare să contribuie cu 50 lei/lună. Noi — Stanca Marcu și Dumitru, am dat cît a stat la Ghiocel suma hotărîtă (...). Vă rugăm să țineți cont de greutățile fiecăruia dintre noi... Noi nu am fost ajutați cu nimic de părinții noștri, nu am avut pretenții (și nici nu avem la nimic) din avutul mamei noastre (în caz că se ridică cu pretenții, avem și noi pretențiile noastre.)“

Acasă la Stanca Dumitru nu-i decît fata cea mare, Ecaterina, care are examene la facultate. Părinții sînt plecați la băile Felix, la tratament — tot așa, dealtfel, se întîmplă și cu familia Văduva (Gheorghe, cel mai mare dintre frați), plecată la Sovata. Ecaterina e sinceră și vorbește cu multă detașare : „Da, mama tatălui meu a stat și la noi puțin, dar se plictisea. Pe noi nu ne cunoștea aproape deloc, ne simțea tare departe și se cunoștea distanța dintre noi. Era cu adevărat o femeie simplă, de la țară, care nu se pricepea să facă mai nimic. Cred că se simțea cu totul dezrădăcinată la București“.

Ca povară îi simți și ei știu că-i așa / Și se uită la tine, ca și cînd te-ar ruga. / Mai avem, mai avem scurtă vreme de dus / Pe conștiințe povara acestui apus.

Ghiocel Marin, soțul Elvirei, îmi pare că mă aștepta. Poate aflase de la ceilalți frați ai soției și deci era oarecum pregătit. „Eu am adus-o de la țară, îmi spune, dar mai întîi citiți astea.“ Are la îndemînă două scrisori datate iulie 1967, trimise de Floarea Stanca soției lui. Iată ceva din ele : *„...Și vorbiți-vă și voi, să n-aud că nu v-am întrebat și să te duci și la Gheorghe și Dumitru, și la Constantin și Maria, să vorbiți toți și cu fetele toate, să nu zică bărbații lor că nu le-am băgat în seamă. Iar eu zic că dacă sînteți de acord să vînd casa, ca să nu mai am grija casei, să nu mai vin înapoi, să vin cu bani și să rămîn și eu la un loc... Aștept răspuns ai mei copii care vă doresc și să fiu și eu între voi dacă vreți și veniți și voi acuma pe acasă să vedeți ce am strîns și eu, că am luat porc de Crăciun pentru voi, dacă veniți...“* Apoi îmi spune : „Cît a stat la mine, vreo doi ani de zile, nici unul dintre copiii ei n-a băgat-o în seamă, nici n-a dat pe la ea. Am și eu casă grea, nevasta-i suferindă și se pensionează, iar cînd a venit aici toți frații au fost de acord să stea la mine și să dea fiecare cît poate. Mai întîi a zis, unul 50, altul 100, dar pînă la urmă — las’ că-i dăm noi din mînă, fără nici un angajament... Cum ați văzut dumneavoastră banii, așa i-am văzut și eu ! La urmă, tot eu eram vinovat, că de ce am adus-o. Pe urmă, a luat-o Constantin și a ținut-o cît a avut nevoie de ea. Și într-o zi, mă trezesc că Marcu o aduce și-o lasă. Acum, spuneți și dumneavoastră, eu sînt străin în familia lor, dacă nu-și țin copiii mama lor și se poartă cu ea ca cu o povară, s-o țin eu ?!“

Cine are părinți, pe pămînt nu în gînd, / Mai aude și-n somn ochii lumii plîngînd. / Că din toate, ce sînt, cel mai greu e să fii / Nu copil de părinți, ci părinte de fii.

Îmi mărturisește Elena (Ștefan) : „Eu, cînd a fost să vină mama la București, i-am spus lui soru-mea (Elvira) — tu, nu te băga, că știi că bărbatu-tău e cam sucit ! În fine, a adus-o. A cam jecmănit-o pe drum de ce a avut, și cît a avut bani a ținut-o la ei, apoi a dat-o afară. A stat și la mine ; dar eu aveam șase guri de hrănit, trei copii, eu și bărbatu-miu, plus mama și numai dintr-un singur salariu. Cît a stat la mine, n-a venit unu’ cu un măr în mînă să zică, uite, pentru mama ! Nici măcar nu mi-au deschis ușa să mă-ntrebe — ce mai face mama ? Toți frații mei au acum case bune, dar ea tot la mine a venit s-o țin. Pe urmă a luat-o frati-miu Constantin, care-i ospătar la C.F.R., pe vagoanele restaurant. Ăsta a dus-o la țară, acum vreo doi ani, la casa lui de acolo, dar mama a venit iarna înapoi, că acolo nu mai putea sta. Și într-o zi, mă trezesc cu un copil din cartier la ușă — hai tanti, că mama dumitale e pe stradă !“

După atîtea și atîtea certuri, Elena a avut o idee : dacă nimeni nu mai vrea s-o ia și s-o țină, iar nimeni nu e de acord să plătească bani, *atunci să decidă legea !* Constantin și Elvira au fost de acord. Maria a scris toată povestea pe hîrtie și s-au dus toți la Gheorghe, să decidă el, ca frate mai mare. Pe Marcu și Dumitru nu i-au mai întrebat, de unde și memoriul lor trimis Judecătoriei. De acord cu toții (cei cinci), s-au dat pur și simplu în judecată singuri, în numele bătrînei care nici carte nu știe, iar Maria s-a dus și a depus hîrtia la Judecătorie, semnînd-o dealtfel cu mîna ei, în locul mamei. La judecată, ținută cu mare rapiditate, bătrîna a oftat în sufletul ei : „Uite toți copiii mei, pe care i-am crescut cu sînul și acum uite unde am ajuns, să ne judecăm cu toții, să ne facem de rîs !“ Marcu și Dumitru au propus să nu se dea decît 70 de lei pe lună, mai mult nu vor putea... Nu m-ar mira, acum că-i cunosc cît de cît, ca vreunul dintre frați să încerce să redeschidă procesul. Hotărîrea Judecătoriei sectorului 4 București : *„Se admite acțiunea reclamantei și se obligă fiecare pîrît la plata sumei de 100 de lei lunar pensie, începînd cu 14 aprilie 1977* (data depunerii cererii de dare în judecată, dar bătrîna n-a primit pînă acum nici un ban !! — n-a.) *și pînă la încetarea stării de nevoie a reclamantei. Cu drept de recurs“*...

Aceasta a fost sentința instituției juridice. A celei morale, care este colectivitatea, urmează s-o dați dumneavoastră în cazul de față sau în altele similare, dacă mai cunoașteți . Deliberați, deci !

DUMITRU GRAUR ■

Tineri la ceasul reîntîlnirii cu demnitatea

Am pornit pe urmele destinelor unor tineri din județul Teleorman pentru care — după ce la cumpăna dintre adolescență și majorat, ori trecuți de majorat, lipsiți de sfatul atent și căldura celor apropiați, „s-au rătăcit", pentru un moment, intrînd în contradicție cu legile obștii noastre — printr-o decizie înțeleaptă porțile libertății s-au deschis.

Ce s-a întîmplat DUPĂ ? La această întrebare încercăm să răspundem dînd întîlnire cititorilor cu cîțiva din cei care au revenit printre noi pentru că ei au fost și sînt mereu ai noștri.

La **Întreprinderea de panouri și tablouri electrice** din Alexandria, în atelierul condus de ing. Iulian Marcu, găsim alături de maistrul Gheorghe Tălpeanu, în fața unui tablou de comandă, un tînăr cu fruntea brăzdată de prea multe cute pentru vîrsta lui. Lucrează aici de la 26 iunie. Se numește N. Beniamin, electrician, absolvent al unei școli profesionale din Brașov, născut într-o comună de lîngă Alexandria, unde se înapoiază zi de zi după orele de lucru. În locul întrebărilor „Cum te simți ?", „Cine te ajută ?", am intuit un răspuns : „Oamenii de aici m-au primit simplu, ca pe orice nou membru al familiei lor. Nu știu sau nu vor să știe de unde vin... Îmi observă doar unele stîngăcii profesionale, uneori cîte o privire pierdută. O anumită sfială și lipsa de comunicativitate. Poate știu sau nu știu că tocmai căldura lor îmi aruncă privirile spre timpul pierdut, spre acele dureri pe care le-am purtat ca pe cea mai grea povară. Și, din regretul pentru ce a fost, se naște dorința redevenirii..."

Însoțitorul nostru, ing. Marin Neculcea, secretarul comitetului de partid, cu puțin peste 30 de ani, a spus, ca pentru sine : „Pentru noi, acești tineri nu au trecut, ci numai prezent și viitor. Acesta este cuvîntul de ordine al comuniștilor, al organizației de tineret. Prin stimă, încredere și respect vom ajunge tot mai aproape de inimile și gîndurile lor. Tocmai convingerea că educarea omului e o treabă grea ne va feri, în final, de eșec".

Împreună cu maiorul Petre Dobre, de la miliția județeană, ne-am îndreptat către un alt oraș teleormănean, Roșiori de Vede. Pînă a ajunge la destinație, interlocutorul nostru ne-a vorbit despre toți cei care ne interesau. De la apariția hotărîrii, el, omul legii, și-a schimbat, parcă, rolul. Memorase 54 de existențe umane, le intuise caracterele. îi gîndea și îi proiecta în fața noastră cu o exactitate uluitoare : „Gheorghe P. are 21 de ani, e strungar, lucrează acum la Întreprinderea mecanică a agriculturii și industriei alimentare, în aceeași echipă cu tatăl său. Nu-l vom găsi la această oră pentru că săptămîna aceasta e în schimbul al treilea".

Ajunși la destinație, am avut confirmarea relatărilor ofițerului de miliție. Președintele comitetului de sindicat, Ion Neatu, ne-a prezentat, în schimb, o femeie îmbătrînită înainte de vreme și fără urmă de zîmbet. Era mama lui „Ghiorghiță". Lucrează de un sfert de veac în unitate. Ani de zile unicul ei fecior i-a amărît viața. L-a plîns atît de mult încît nu mai are lacrimi. Un tremur al mîinilor îi trădează suferința. N-am mai socotit necesar un dialog prelungit. Am aflat doar că părinții și-au primit feciorul într-un apartament nou, proprietate personală. Un motiv în plus de reflecție pentru cel care le-a produs atîta suferință.

Alte nume, din cele căutate, alte date ale problemei. În fișele de evidență de la serviciul personal am găsit consemnată și trecerea prin întreprindere a lui Gheorghe D. Aflăm imediat că de la 29 iunie a plecat fără adresă. La 21 de ani și-a reluat rătăcirile și poate acum, cînd apar aceste rînduri, s-a reîntîlnit cu severitatea dreaptă a legii. Nimeni nu mai știe despre el pentru că uneori obligațiile factorilor de răspundere se opresc la poarta fabricii. Concluzia noastră este confirmată de tovarășul Gheorghe Andrei, secretarul comitetului U.T.C. al întreprinderii : „Prins" de problemele producției, n-a mai avut timp de cei încredințați organizației de tineret pentru a fi readuși pe calea muncii și a demnității. Am luat cunoștință de fapte și mai grave. Minorul Rică S., încadrat la cursurile de calificare, a plecat după numai 26 de zile. Nu a plecat însă oricum. De la căminul tineretului, unde i se oferise găzduire, și-a însușit cîte ceva din obiectele de îmbrăcăminte ale colegului de cameră.

Recuperările de pînă acum, în fapt, sînt nesatisfăcătoare, iar realitatea dezvăluie, în unele situații, nu puține la număr, ușurință și superficialitate din partea factorilor responsabili.

Un caz cu multiple semnificații și motive de reflecții. Marian J., din Alexandria, str. Proletari nr. 150, a împlinit, abia în această lună, 18 ani. Un lanț de greșeli al căror început se află la vîrsta de 12 ani și din care n-a avut tăria să se smulgă. A fost nevoie să fie internat la o școală cu condiții speciale unde a absolvit 8 clase și s-a calificat în meseria de lăcătuș mecanic. Un tînăr care fusese în parte pregătit să trăiască în mod cinstit din munca proprie. Nu l-am găsit însă acolo unde ne încredințaseră evidențele de la Direcția județeană a muncii. Se prezentase doar o singură zi la Întreprinderea de industrie locală din Alexandria. Am vrut să aflăm motivul care l-a determinat să fugă de colectivitatea în mijlocul căreia a fost trimis. La domiciliul indicat i-am găsit tatăl. Un om înspăimîntat de soarta fiului care însă, în locul autorității părintești, ne-a oferit lacrimi, căinte... Dintr-o gravă eroare i-a interzis lui Marian orice legătură cu fratele și sora: „să nu-i strice și pe ei", se justifică tatăl. A doua zi l-am cunoscut și pe „fiul neascultător". Un copil obișnuit, comunicativ, receptiv cînd găsește înțelegere. Pe suflet are încă răni adînci. Un caracter care nu suportă neîncredere. La fabrică i se cere probă de lucru, acasă este izolat. I se deschid astfel porțile spre noi greșeli... Pe stradă îl întîlnește pe Florin S., unul din cei care-l împinseseră pe căi greșite. Desigur, nu acesta este climatul unde Marian J. și ceilalți în situația lui pot găsi sprijinul moral de care au nevoie. El s-a reîntors acum la întreprinderea de industrie locală al cărei colectiv trebuie să-l trateze cu omenie și răspundere, să-i descopere pasiunile, aptitudinile, să-l ajute să le afirme în fapte de muncă.

Se împlinesc aproape 2 luni de cînd li s-a întins o mînă de ajutor, dar pe care frații Radu și Sandu V., împreună cu „prietena" lor, Iulica N., toți din Roșiorii de Vede, o refuză cu încăpățînare, bat străzile și magazinele în căutarea „chilipirului". Indiferenței lor trebuie să i se răspundă cu intervenția hotărîtă a organizațiilor de tineret, a organelor locale de stat, cu etica cetățeanului care consideră munca forma cea mai nobilă de afirmare a esenței umane.

Dosarele întocmite, rapoartele justificative pe cale ierarhică se cer suplinite cu munca responsabilă, acțiunile politico-educative de atragere a tuturor tinerilor, fără nici un absent, în efortul general al creării valorilor materiale și spirituale.

De aceea ni se pare curios că în loc să se acționeze în deplin consens pentru reeducarea prin muncă a tinerilor care au greșit și au plătit odată pentru faptele lor, la Oficiul forțelor de muncă din Alexandria li se mai cer adrese de la unități ca să li se dea repartizare, la întreprinderea de industrie locală se pretinde probă de lucru. „Proba" trebuie s-o dea conducerile întreprinderilor, organizațiile U.T.C. și de sindicat, forța colectivă, organele procuraturii și justiției. Acumulările evidente de pînă acum la capitolul „pozitiv" constituie argumentele forței opiniei colective și garanția că la o eventuală revenire pe urmele acestor destine umane, le vom întîlni, în totalitate, la locul demn, asigurat de societatea noastră.

ELENA CĂTĂLINA PRANGATI ■
ALEXANDRU MARȘALE ■

„Mi-e rușine de ceea ce am fost, dar nu de ceea ce vreau să devin"

— Trecusem de 20 de ani și încă nu făcusem nimic, adică ceva care să însemne ceva, iertați-mă, nu mă exprim prea bine, vreau să spun că nu reușisem să spun nimănui că eu sînt ăsta și pot face cutare sau cutare lucru. Școala o întrerupsesem din clasa a noua, iar de meserie nu mă ținusem. Mă cunoșteau băieții din cartier, eram șef de gașcă, le era frică de mine. Într-o seară, eram la o bere, sau două, eu nu beau mai mult, aici în cartier la un bufet, mi se pare că l-au demolat. Lîngă masa noastră, un tip singur, cam cherchelit, amețit vreau să spun, bine îmbrăcat, haină de piele, ceas modern, bani destui fiindcă dădea bacșișuri mari. Ghinionul lui și al meu...

— De ce nu zici al nostru ?

— Al meu în primul rînd fiindcă eu am pățit-o cel mai rău. Ghinionul că s-a luat după noi ; la un colț eu l-am atacat, a fost ceva ca o furie, ca un vis urît, l-am atacat și ceilalți l-au jefuit. Cînd m-am dezmeticit aproape că nici nu-mi părea rău, atunci vreau să zic. Am fost prinși repede și am fost în centrul atenției tuturor, ba s-a scris și în Informația. Au urmat procesul, condamnarea, și cînd m-am trezit într-o celulă, abia atunci toată lumea s-a prăbușit peste mine, ca o noapte neagră în care nu vezi licăr de lumină. Un timp am fost ca mort, nu vorbeam cu nimeni, nu doream să știu de nimeni. Doi ani n-am scris nimănui, n-am vrut să știu de părinți.

— Dar cu părinții ce-ai avut, sau poate îți era pur și simplu rușine ?

— Nu despre rușine era vorba în primul rînd. Ai mei cît au fost tineri s-au iubit și în casa noastră era numai rîs și fericire. Cînd tata a căpătat o slujbă mai bună, a devenit mai mare, mai important, a început să nu-i mai placă de mama. Cu bani destui în buzunar a început să caute fericirea pe la alte case, la alte femei vreau să zic. Dădea tot mai rar pe acasă. Mie îmi convenea oarecum, cu școala mergeam șchiopătînd, eram în clasa a 9-a, și fiindcă nu mă întreba nimic, nici eu nu-i spuneam nimic. Mult timp după ce m-au exmatriculat nici mama, nici tata n-au aflat. Cred că pînă la urmă au auzit de prin vecini, nu mai știu bine, dar mare lucru nu s-a întîmplat. Cînd se întîlneau se certau violent, așa că de mine nu mai aveau timp. După cîțiva ani s-au despărțit definitiv, cu proces vreau să zic, și de atunci chiar am rămas să fac ce vreau. Acum sînt recăsătoriți amîndoi. Nu le fac vreo vină că s-au despărțit și nu s-au ocupat de mine, dar nici nu pot să mă uit la ei așa cu respect și dragoste profunde. De-asta nu le-am scris.

— Și apoi, după cei doi ani ?

— Cam după vreo doi ani am început să gîndesc. De fapt aveam în minte puține lucruri și nu toate îmi făceau plăcere. Încercam să uit tot ceea ce făcusem rău dar îmi trebuia un punct de sprijin. Deodată l-am găsit. Nu v-am spus încă dar eu am mai lucrat un timp, adică înainte, tot la această întreprindere. Am lucrat puțin, e drept, și nu pot să uit asta. Întîlnisem aici niște băieți de treabă, maistrul care-mi pusese în mîini pila și ciocanul era un om blajin și discutasem cu el în două luni mai mult decît cu tata în doi ani. La prima leafă băieții din brigadă, lucram într-o brigadă, mi-au strigat rîzînd și fără răutate : bă, pletosule, aveam părul mare, tunde-te și tu un pic că acum ai luat bani și ai de unde. Am rîs și eu și m-am dus la frizer. Cînd am ieșit, nici nu mă așteptam, ei erau în stradă. „Te-ai tuns, începi și tu să arăți a muncitor. Pentru curajul tău meriți o bere, o dăm noi". Altă dată am stricat o piesă, cînd a venit controlul, un coleg a spus că a stricat-o el, apoi m-a pus s-o fac din nou. La o ședință am aflat că în secție a venit un element nou care promite să fie un bun ajustor ; elementul acela eram eu. Vă povestesc toate acestea fiindcă erau singurele lucruri la care mă gîndeam cu plăcere în închisoare. Începusem să mă gîndesc și la viitor, la ce am să fac după ce voi ieși, iar munca, adică munca adevărată, cinstită, cea pentru care te respectă toți, începuse să-mi apară ca un licăr de lumină, ca o adevărată scînteie de viață. Începusem să socotesc cît mai am de stat și să sper că voi fi reprimit printre oamenii pe care i-am cunoscut în această uzină. Așa s-a și întîmplat. Dar mult mai devreme decît speram eu. Totul a venit ca o bucurie imensă și odată cu ea chemarea la muncă, la viață. La oficiul forțelor de muncă m-au întrebat unde vreau să lucrez, ce prefer, vă spun că nu mă așteptam să fiu chiar întrebat, am cerut să vin aici și iată că am fost primit și încă foarte bine.

Aici se cuvine o paranteză. Maistrul Ion Popa de la secția montaj automate a Întreprinderii „Electroaparataj", cel care l-a luat de mînă pe noul venit și îi conduce primii pași în meserie și în viață, mi-a declarat următoarele :

— Băiatul acesta a venit cu privirea plecată. Nu l-am întrebat ce a făcut înainte. Îl considerăm un viitor muncitor, deocamdată, un tînăr care bate la porțile meseriei, un flăcău care trebuie să devină muncitor și prin asta să rupă cu trecutul său, să primească o nouă educație. Tînărul de care vorbim a înțeles lecția pe care i-a oferit-o viața, se străduiește să recupereze tot ceea ce a pierdut. La lucru vine regulat, îl găsesc în secție făcînd curățenie iar cînd se apucă de muncă nu mai părăsește locul. De învățat învață de la toți, unii băieți din brigadă își amintesc de el și îl ajută din toată inima. Deci totul acum depinde de el.

Secretarul comitetului de partid, tovarășul Nicolae Florea, declară la rîndul său :

— Vom face din el un adevărat muncitor. Pe lîngă meserie mai trebuie să învețe și carte. Am discutat această problemă și am constatat cu bucurie că dorește să refacă timpul pierdut. I-am propus să meargă la liceul de mecanică din apropiere unde soția mea întîmplător e profesoară. I-am spus și ei despre băiat și a promis că-l v-a ajuta. Toți îl vom ajuta. Dacă va greși totuși, nu vom confunda omenia cu lipsa de intransigență. Să veniți să-l vedeți peste un an de zile.

Mă-ntorc, iarăși, la gîndurile fostului delincvent. Cum se vede oare el peste un an de zile ? Ridicase privirea și în ochii umbriți de tristețe i se citea licărul speranței.

— De mine acum se îngrijește cineva. M-au primit cu multă încredere. Ceea ce doresc este ca oamenii să păstreze aceeași încredere. Vreau să-mi fac o familie, să am rostul meu, să nu mă arate nimeni cu degetul. Voi obține toate acestea muncind. Și fiindcă nu m-ați întrebat cum mă cheamă vă spun eu, fiindcă numele meu e de acum al unui om, cinstit: Lucian Ionescu. Mi-e rușine de ceea ce-am fost, dar nu de ceea ce vreau să devin.

VICTOR CONSTANT ■

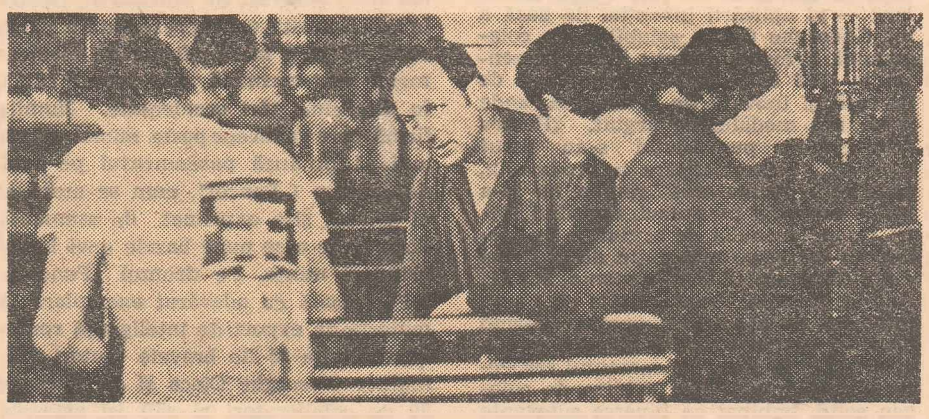

Zilnic, cuvîntul și sfatul părintesc al maistrului reprezintă pentru noii veniți îndemnuri pe drumul cinstei și hărniciei

OAMENI CARE AU FOST

Vasile Pârvan

S-au împlinit, vremea tot curgînd, ani cincizeci de la moartea Lui. Ne-a părăsit la 45 de ani, vîrstă la care alții abia se înfiripă. Dar, încă înainte, Vasile Pârvan dăruise poporului român una dintre cele mai limpezi oglinzi ale lui — **Getica.** Recitiod-o, nu demult, am avut sentimentul — poate subiectiv — că **Arheologia** (un astfel de cuvînt nu se poate scrie și nici rosti decît cu majusculă) nu e numai o premisă, în timp, ci o însăși condiție a **istoriei.** Vreau să spun că **Trecutul** — reprezentat, în bună parte, de **Arheologie** — este nobila chezășie a **Prezentului.** Cred, puternic și profund, în alianța **Trecutului** cu **Viitorul.** Citez, din **Memoriale : „...fiecare tinerețe își trage conștiința despre puterile ei din bătrînețele glorioase, pe care le însoțește pe drumul cel melancolic către Soare-Apune. Și fiecare bătrîn, care cade obosit, lasă un tînăr singur. Și tînărul, în aceeași clipă, e chemat bătrîn și altul, mai tînăr ca el, trece să-i facă tovărășie și sprijin.**

Iar moartea celor bătrîni îmbătrînește pe cei tineri.

Ci nimeni nu știe cînd îi va veni ceasul, să se risipească în neființă. Și socotelile vieții noastre nu se încheie de noi, ci de cei ce ne așează pentru somnul cel de pe urmă.

Ferice de acela care atunci nu e găsit dator, ci, dimpotrivă, se arată a fi dăruit èl pe alții, din larga revărsare a bogăției sale".

A cutreiera pămîntul țării tale — orizontal și mai cu seamă, vertical, a scotoci măruntaiele Dobrogei — țară a „vechimii" — cum îi plăcea lui Mihail Sadoveanu să spună, înseamnă a te sprijini pe umărul puternic al **Trecutului,** rezemîndu-te, în aceeași clipă și mereu, pe alt umăr, mai puternic, mai viguros, care se cheamă Viitorul Țării Noastre. Eminescu credea că acest viitor — al Țării Noastre — fi-va **de aur.** Fi-vom, gîndim și sperăm, faurii lui. Ai acestui viitor — **de aur.** Roadele — le culeg, de obicei, nepoții. Așa suspina, cu dulcea lui melancolie, Vergilius... „Insere, Daphne piros, carpent sua poma nepotes".

Întorcîndu-mă, iarăși, la Vasile Pârvan, ziditor al multor suflete românești : „Ce trist e că putem uita pe **morții** cari ne-au dăruit **viitorul...**"

Nu pot încheia aceste cîteva rînduri — închinate, cu evlavie, marelui istoric și gînditor — fără să amintesc de crîmpeiul de portret, pe care **i-l** alcătuiește, în **Istoria literaturii...,** G. Călinescu ; este evocat, aici, Pârvan Profesorul : „Cînd, după cîteva clipe de așteptare, studenții priveau spre ușa ce se deschidea, apărea în fața lor Brand. Pastorul Brand al lui Ibsen, cu haina neagră încheiată auster pînă sus, călcînd pe un ghețar. Însă văzut de aproape, pastorul n-avea în ochii săi pătrunzători duritați nordice, iar tristețea încruntată într-o ironie gravă îi dădea înfățișarea unui actor tragic. V. Pârvan își potrivea foile în mînă, căci avea să citească, cu acea încruntare visător-ironică a feței, apoi aștepta. Și în timp ce zgomotele se potoleau unul cîte unul, privea pe fereastră pe cerul îndepărtat sfărîmarea ideală a norilor. Apoi cînta... Cînd sfîrșea, actorul tragic redevenea Brand, care ieșea cu haina încheiată pînă sus, cu o încruntare visător-ironică în colțul gurii, călcînd, învăluit în neguri, ca pe un ghețar". Trecutul pămîntului românesc — doldora de istorie — ar avea nevoie de mulți oameni ca Vasile Pârvan.

G. I. TOHĂNEANU

O INVENȚIE SALVATOARE PENTRU MEDICINĂ ȘI PENTRU INDUSTRIE

Pielea din deșeuri

Mai întîi, trebuie, desigur, spus că Gheorghe Cioca s-a născut acum 36 de ani la Agnita, ca fiu al unui tată de meserie tăbăcar — lucru important, vom vedea, pentru formarea profesională a viitorului cercetător științific, doctor inginer, șef al laboratorului de produse auxiliare pentru industria de pielărie și înlocuitori din cadrul Institutului de cercetări pielărie-încălțăminte București.

Un tată tăbăcar, și încă dintr-o zonă în care a existat una dintre cele mai vechi bresle de tăbăcari din țară (Sibiu-Agnita), poate învăța un fiu ascultător, așa cum Gheorghe Cioca a fost, o mulțime de taine ale meseriei, îl poate iniția și interesa în tot felul de chichițe și chiar probleme pe măsură. Una dintre aceste probleme tînărul Cioca avea s-o rețină cu deosebire, socotind-o un vechi necaz al tăbăcarilor din toată lumea : uriașa cantitate de materie primă, de piele care va să zică, care înainte vreme se arunca (de cîteva zeci de ani numai deșeurile se valorifică în alte produse), pentru că pielea se subțiază în urma procesului normal de tăbăcire; apoi, în urma croirii încălțămintei sau a altor articole din piele, alte cantități importante devin greu folosibile. Mai mult, se știe că în lume mai toate materiile prime s-au scumpit considerabil, iar „pielea valorează aur" — cum bine zicea directorul adjunct Ion Dumitrescu, de la Direcția tehnică a M.I.U. —. întrucît, am aflat, prețul unui kilogram de piele a ajuns la un dolar ! Iar necesarul de piei, din import, al unei țări ca a noastră, cu bună industrie prelucrătoare, se numără cu miile de tone anual ! Din acest „necesar", cum am spus, o cantitate cam mare se pierde însă, prin prelucrare. În lume, ne spune același director adjunct Ion Dumitrescu („pielar de meserie", cum îi place de asemenea să se recomande), în lume deci, se produc anual cîteva miliarde de perechi încălțăminte, revenind cam 0,9 perechi (pantofi, ghete, cizme etc.) pentru fiecare locuitor al globului într-un an de zile. Sigur, o mulțime de oameni își cumpără și cinci sau zece perechi pe an, dar cîți **desculți** mai există în lume?! Or, se știe bine, dezvoltarea șeptelului mondial nu ține pasul cu dezvoltarea demografică... Și atunci, cînd și așa avem prea puțină piele adevărată pentru încălțăminte și confecții, de ce să pierdem din ea? Gheorghe Cioca s-a gîndit la o soluție pentru evitarea pe cît posibil a acestor pierderi, desigur uriașe ! Dar, să nu anticipăm.

Pielea, sau țesutul conjunctiv, este o țesătură fibrilară, alcătuită în cea mai mare parte din macromolecule de colagen, legate între ele cap la cap și transversal, între care rămîn și goluri, pe unde țesutul respiră. La substanță uscată, deci, pielea este compusă în proporție de 90 la sută din colagen — o proteină fibrilară care conține trei lanțuri a cîte aproximativ 1 000 de aminoacizi. Colagenul se găsește în piele, cartilagii, oase, tendoane și în țesuturile de susținere a organelor interne. Prin reticularea colagenului se formează pielea — proces care în mod obișnuit se petrece în cazul unor accidente, cum ar fi de exemplu o simplă tăietură sau o arsură de piele, Fiecare organism are astfel putința de a-și fabrica propria piele, dar, din păcate, uneori, într-un timp prea lung. Ideea lui Gheorghe Cioca, pe care a frămîntat-o încă din timpul studenției, a fost aceea de a dizolva complet colagenul, deci pielea, și a o reconstitui din elementele sale componente. În cîteva țări din lume (Statele Unite, U.R.S.S. în primul rînd) s-a reușit dizolvarea colagenului și producerea tropocolagenului, dar numai în proporție de 3 la sută (dintr-o sută de kilograme de piele uscată se obțineau cel mult trei de colagen solubilizat), proporție cu totul nerentabilă fabricării industriale. A solubiliza colagen (substanță insolubilă în apă și în solvenți organici), a transforma deșeurile de piele în pastă și apoi din nou în piele, dar utilizabilă — iată cu alte cuvinte soluția pentru a obține colagen, deci piele „la metraj"... Iată ce ne spunea inginerul Gheorghe Cioca : „Problema era de a reuși această solubilizare fără a denatura proprietățile biologice ale colagenului. Se știe că orice proteină, dacă este încălzită la o temperatură de peste 40 de grade, se descompune în elementele ei (polipeptide). La răcire însă, proprietățile biologice nu mai rămîn nici pe departe aceleași, deci pielea nu mai este piele, și nici nu poate fi folosită ca atare".

După studenție, Gheorghe Cioca este repartizat, conform dorinței, la Agnita. Există acolo, în cadrul întreprinderii locale, un mic laborator specializat în cercetări pentru pielărie, iar proaspătul absolvent are de citit mult din cele trei valize pline cu cărți pe care le-a adus cu el. Sîntem în 1965. După numai un an, în 1966, combinînd cîteva procedee așa-zis „clasice", cunoscute dealtfel în tăbăcăriile noastre, cu unele idei personale, Gheorghe Cioca reușește să obțină o pastă vîscoasă, de aspectul și consistența albușului de ou. Se prezintă imediat la conducerea ministerului tutelar (Ministerul Industriei Ușoare). Impresia este deosebită. Este transferat la București, i se pun la dispoziție cîteva camere în cadrul institutului de cercetări amintit la început. Cere aparatură. I se dă. Obține ceva mai tîrziu extinderea laboratorului său în cadrul unei întreprinderi de încălțăminte, aflată în vecinătatea institutului. Se luptă. Găsește tot felul de colaboratori. Și reușește !

Va pleca la o nouă specializare de un an de zile, în 1971, în Statele Unite,

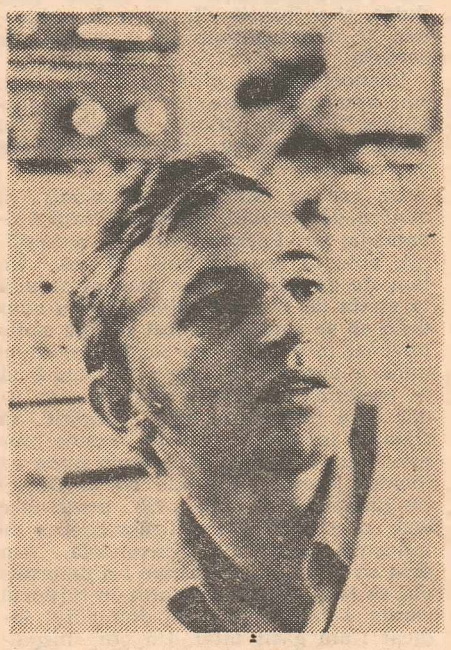

unde obține o bursă acordată de „Fundația Ford", mai cu seamă pentru a demonstra, pe cale analitică, faptul că noul colagen, obținut după metoda proprie, nu este în nici un fel denaturat față de forma nativă. Aceasta îi va fi dealtfel și teza sa de doctorat, lucrare care demonstrează tuturor că greutatea moleculară a colagenului, determinată prin metoda vîscozimetrică, este în jur de 300 000, adică neschimbată, iar conținutul în aminoacizi (determinat cromatografic) este aproape identic cu forma nativă a substanței. Obține o „rentabilitate" a metodei de 90 la sută (amintiți-vă de acel numai 3 la sută reușit în alte țări !), demonstrînd posibilitatea practică de fabricare a 90 kilograme de colagen, cu calități de piele naturală, dintr-o sută de kilograme de deșeuri de piele ! Va obține certificat de inventator, iar invenția va fi în curînd brevetată — prin intermediul Camerei de comerț a Republicii Socialiste România — în Italia, Elveția, S.U.A., R.F.G. și Austria...

Primul brevet a fost, de fapt, înregistrat în ianuarie 1969, purtînd denumirea de **„Procedeu de preparare a pansamentelor medicale pe bază de colagen"** — brevet care conținea atît procedeul de dizolvare a colagenului cît și pe acela de reconstituire sub formă de pansamente medicale. De aici intrăm deja în domeniul — veți vedea cît de larg — al aplicării invenției de bază a lui Gheorghe Cioca, solubilizarea colagenului. Brevetul amintit a fost prezentat în 1973 la Salonul internațional de invenții și inovații de la Geneva, unde a obținut medalia de argint. (Pentru completarea punctajului s-au cerut note de... comercializare a produsului, pe care inventatorul român nu le-a putut prezenta pe atunci, obținînd astfel **numai** medalia de metraj !). În același an chiar, nu mai puțin de 12 firme din străinătate (S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia, Polonia, Franța, Italia etc.) s-au interesat de această invenție, cerînd statului român vînzarea licenței sau a produsului în sine. Pansamentul respectiv constă într-o folie subțire de colagen solid, îmbibat cu diverse substanțe medicamentoase, de forma unui burete din material spongios, foarte ușor. În contact cu o rană de orice fel, folia se „topește", colagenul se descompune și formează o peliculă foarte fină, protectoare și în același timp stimulatoare pentru închiderea plăgii. Pur și simplu, o **piele** foarte subțire așezată peste rană ! În cadrul institutului a luat ființă și o stație-pilot, din a cărei microproducție se aprovizionează direct oficiile farmaceutice din toată țara, bineînțeles între limitele de producție posibile. Necesarul de astfel de pansamente — dacă vreți, pansamente fără... pansamente, adică fără acele fașe care imobilizează un membru sau bolnavul în întregime — este însă mult mai mare, oficiile arătîndu-se deosebit de interesate.

Intuind un cîmp foarte larg de aplicare a invenției — se poate spune că existînd colagen solubilizat, totul este cum să-l folosim! — Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie alcătuiește un program special de cercetare și dezvoltare, un adevărat **plan de bătaie** pînă înspre anul 1980. Sînt antrenate unele **institute de cercetare,** proiectare și învățămînt superior, toate interesate, de fapt cointeresate, în valorificarea superioară a resurselor de colagen obținute din deșeurile de piele. Nu trebuie să uităm aici nici Decretul nr. 106/1975, cel care prevede oficial necesitatea utilizării și valorificării superioare a deșeurilor, stimulînd valorificarea deplină a materiilor prime. Colagenul este o astfel de excelentă reușită.

Gheorghe Cioca este convins că astăzi nu mai poate exista inventator care să poată duce singur pînă la capăt o invenție. Și-a găsit astfel o mulțime de colaboratori, din mai multe domenii, iar aceste căutări comune au adus, de asemenea, frumoase rezultate. Mă roagă să-i numesc neapărat pe toți — fie că este vorba de profesorul doctor docent Ionescu Agripa, doctor docent Nicolae Chiotan (ambii de la Clinica de chirurgie plastică și reparatorie), dr. Nicolae Țigăeru (de la I.C.V.B. Pasteur), toți trei „implicați" în punerea la punct a pansamentului pe bază de colagen, sau de doctor inginer Viorica Trandafir (primul doctorat „în colagen" la noi !). N-am să reușesc să-i amintesc chiar pe toți, așa cum n-am să pot înscrie aici nici gama extrem de largă — de la medicină umană la cosmetică și medicină veterinară — în care folosința colagenului este nu numai posibilă, dar și dorită. „Nu trebuie însă să uitați de pielea sintetică — îmi spunea inginerul doctor Gheorghe Cioca —, în fapt produsul de la care a plecat întreaga invenție. Dosarul cu numărul 75 578/24 VII 1973 — **„Procedeu de obținere a unui material fibros, colagenic, utilizat în fabricarea pieilor semisintetice",** astăzi pus la punct — a fost dealtfel principalul motiv al susținerii cercetărilor noastre de către Ministerul Industriei Ușoare, prin direcția sa tehnică. În piele, știți desigur, se încorporează o serie de substanțe sintetice, care-i conferă alte calități, dar nu-i mai lasă moliciunea și ușurința la purtat cunoscute. Noi am efectuat într-un fel calea inversă : am introdus în suportul de fibre sintetice substanțe naturale (colagen), obținînd o „piele" ușoară, estetică, igienică, frumoasă chiar. Sper ca nu peste multă vreme să puteți purta și dumneavoastră astfel de pantofi !".

Aceasta ar fi, pînă în momentul de față, povestea colagenului solubilizat românesc, o invenție deosebită și ale cărei domenii de aplicare sînt încă de găsit. Cu siguranță, nu-i departe ziua cînd ne vom pansa, ne vom trata, dar ne vom și încălța cu ajutorul colagenului. Un lucru de care se vor bucura fără îndoială și crescătorii turmelor de viței ai șeptelului mondial...

★

La cîteva zile după încheierea documentării pentru articolul de față, un nou amănunt a intervenit pentru a susține încă o dată, dacă mai era nevoie, importanța descoperirii românești despre care v-am vorbit (în premieră) în această pagină. Este vorba de încheierea unui contract de vînzare de licență între „Romsit" (ca reprezentată a părții române) și o mare firmă de medicamente vest-germană, care posedă filiale în alte cinci țări occidentale. Numita firmă, care va începe peste numai cîteva luni să producă pansamentul pe bază de colagen („Pancol", cum se numește el astăzi), și-a exprimat de asemenea dorința de a se pune bazele unei întreprinderi mixte. Pe drumul „Pancolului", reușită cu adevărat exemplară în materie de export de inteligență românească, alte 35 de brevete (autori : dr. inginer Gheorghe Cioca și cei aproape 30 de colaboratori ai săi) își așteaptă rezolvarea...

GRIGORE DUMITRESCU

O inscripție care poate spune mult despre începuturile istoriei noastre (II)

HĂRȚILE

În numărul trecut al revistei noastre, am publicat un articol relatînd circumstanțele unei descoperiri istorice care poate marca un moment cu totul excepțional în cercetarea celor mai vechi secoli ai formării poporului român. Piatra-mesaj din comuna Corbi, județul Argeș — descoperită de profesorul Ion Andreescu — poartă un text și o seamă de indicații geografice (cartografice).

— Un specialist în istoria hărților — **spune arheologul Viorica Mihai** — ar ști să vadă în desenul aflat pe cele două părți ale pietrei niște însemnări cartografice. Trebuie să spunem, dealtfel, că muzeele lumii posedă multe astfel de pietre foarte dure cu inscripții. Dar, din cîte cunosc, nici una care să ofere informații atît de importante pentru noi. Hărțile pe care regele Bosforului Cimerian le trimite conducătorului uniunii tribale geto-dacice dau indicații de interes militar. Dar o fac, desigur, în limbajul folosit atunci. Pentru teritoriul daco-getic, primele referiri cartografice le primim de la Ptolemeu, în secolele I—II e.n., prin lucrarea Îndreptar geografic. Acestea, de pe piatra de la Corbi, sînt mai vechi cu șase veacuri. Ele datează, cum spuneam — referindu-mă la descifrarea scrierii — din anul 339 î.e.n.

— Dar dumneavoastră, cum ajungeți la concluzia că rețeaua de linii, cu toate semnele care o marchează, înseamnă, de fapt, o hartă ?

— Nu o hartă, ci două. Una se referă la teritorii stăpînite de geți și sciți și la teritorii din estul și sudul Carpaților, cealaltă la teritorii vecine și mai îndepărtate, din Asia Mică, Siria și Podișul Iranului. Oamenii de atunci erau obligați să se refere la elemente naturale care, pentru toate seminții constituiau, din timpuri imemoriale, repere geografice. Sus, pe cer, stelele, constelațiile, Luna și Soarele. Iar pe pămînt, cei mai înalți munți. Dacă privim trei vîrfuri de munți pe o hartă modernă, ne e lesne să-i unim cu linii și să obținem astfel niște unghiuri. Pe pămînt, un unghi îți dă deschiderea dintre două drumuri care se încrucișează. Încă ceva: urcați pe vîrfuri de munte, oamenii puteau să vadă, în anumite zile însorite, teritorii, repere geografice foarte îndepărtate. Ciobanii noștri bătrîni povestesc că de pe Ceahlău se zărește cîteodată Caspica ! Am vrut să am confirmarea observației și am stat de vorbă cu aviatori cu mare experiență de zbor. Ei au spus, de asemenea, că zburînd deasupra Carpaților, la 2 000 m altitudine, au avut ocazia să zărească, de cîteva ori, Caspica.

— Totuși, ce vă face să afirmați că pe piatra de la Corbi sînt scrijelate hărți?

— Studiind un uriaș material bibliografic, în legătură cu descifrarea scrierii de pe obiectele descoperite la Gîrla Mare, am ajuns, așa cum se ajunge de obicei cînd se suprapun problemele unor diverse discipline, la disputa în jurul grafiilor aflate pe un vas de bronz antic. E vorba de o cupă aproape plată din colecția Mohsène Fouroughi din Teheran. Arheologul francez R. D. Barnett a publicat în revista Syria (1966, fasc. 3—4) un studiu, unde spune că această cupă e de proveniență feniciană, că poate fi datată în sec. VIII—VII î.e.n. și că reprezintă, în chip decorativ, cîteva constelații: Taurul, Pleiadele, Ursa Mare, Ursa Mică, Orion, Plugul, Peștele. El a avut inspirația, prin urmare, să vadă în puzderia de semne de pe fundul cupei două situații diferite, pe care le-a separat ca în fig. 1. Comparînd cupa cu o serie de cupe persane de același fel, am considerat că o putem atribui, cu mai mult temei, culturii persane. Desenele sînt, într-adevăr, constelații, dar nu cele numite de Barnett. Pentru identificarea corectă am studiat posibilitatea grupării unor stele cu magnitudinea 1—6, adică a acelor stele care se pot observa cu ochiul liber. Am reușit să precizez că cele 12 constelații reprezentate și prin care trece Soarele pe durata unui an sînt cunoscute azi sub următoarele nume zodiacale: Berbecul, Taurul, Gemenii, Racul, Leul, Fecioara, Balanța, Scorpionul, Săgetătorul, Capricornul, Vărsătorul, Peștii. Dacă unim constelațiile, urmînd timpii prin care Soarele trece prin ele, obținem o linie frîntă. Cele 12 puncte sînt, de fapt, repere geografice terestre, iar segmentele de dreaptă dintre două puncte ne spun luna convenabilă în care se pot face deplasări în teritoriu între două puncte. Linia în zigzag dădea deci, informații despre anotimpul cel mai potrivit pentru drum. Constelațiile se văd cu ochiul liber puțin înainte de răsăritul Soarelui sau imediat după apusul lui. O hartă pentru călătorii trebuia să cuprindă, prin urmare, repere geografice, unghiuri între liniile drepte ce uneau — în ordinea trecerii Soarelui într-un an prin constelații — aceste repere, situația echinocțiilor și a solstițiilor.

— N-ați vrea să lămurim puțin chestiunea aceasta a zodiilor? Sînt destui cititori care sînt tentați să privească suspicios o conversație pe temă științifică numărînd între argumentele sale o terminologie cu un cuprins astăzi foarte ambiguu, datorită magiei care s-a suprapus peste aceste repere inițiale.

— În vechime oamenii făceau relații între constelația care marca o lună, caracterul acestei luni într-un loc de pe glob și anumite manifestări în ciclul de viață al animalelor. Știința lor venea din observarea directă a naturii, din relaționarea unor întîmplări ori situații care se manifestau cu o anume ritmicitate. La noi, Ion Corvin Sîngeorzan a făcut judicioase studii privind atestarea încă din neolitic (comunitățile de tip Boian) a unor cunoștințe astronomice și, în legătură cu ele, a unor instrumente de orientare geografică. Legături între reprezentările terestre, trecerea timpului, observații astronomice se întîlnesc destule la istoricii antici. Aristotel, în „Meteorologicele“ (I, 13, 19) afirmă că „Din Pirinei — munte ce se află în țara celtică, spre apusul echinocțiului — curg Istrul și Tartessos“. Ovidiu, în Scrisori din Pont, scrie: „Pleiadele răsărind au făcut să treacă patru toamne“. (I, 8, 27—28). Vergilius, în „Georgicele“, scrie, referindu-se la sciți: „Un asemenea neam de oameni neînfricați sălășluiesc sub cele 7 stele“ (III, 380). Revenind la cupa de bronz în discuție pînă aici și de la care vom trece imediat la piatra din Corbi, putem băga de seamă că linia care unește punctele 3 cu 7 (vezi cele două stele cu patru raze în dreptul constelațiilor Berbecul și Peștii) notează, de fapt, cele două echinocții, de primăvară și de toamnă. Mai trebuie să observăm — cu temeiul unor alte observații din literatura istorică a antichității — că figura centrală derivă din conturul Mării Caspice. Tot din vechime, o seamă de culmi, lacuri ori cîmpii erau binecunoscute ca repere geografice. Nu ne rămîne decît să suprapunem zigzag-ul dedus din grafiile cupei persane peste o hartă a Eurasiei (fig. 2) și, mai departe, pe desenul scrijelat pe piatra din comuna Corbi.

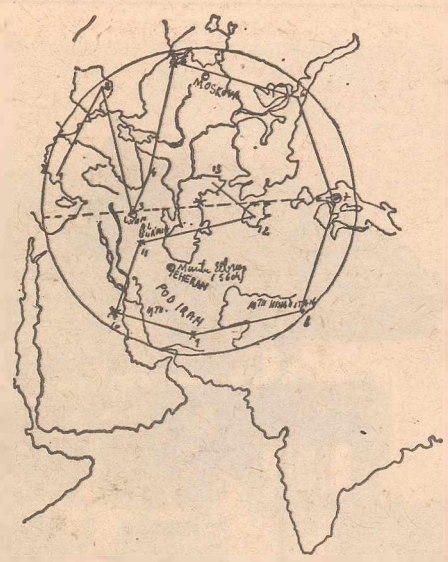

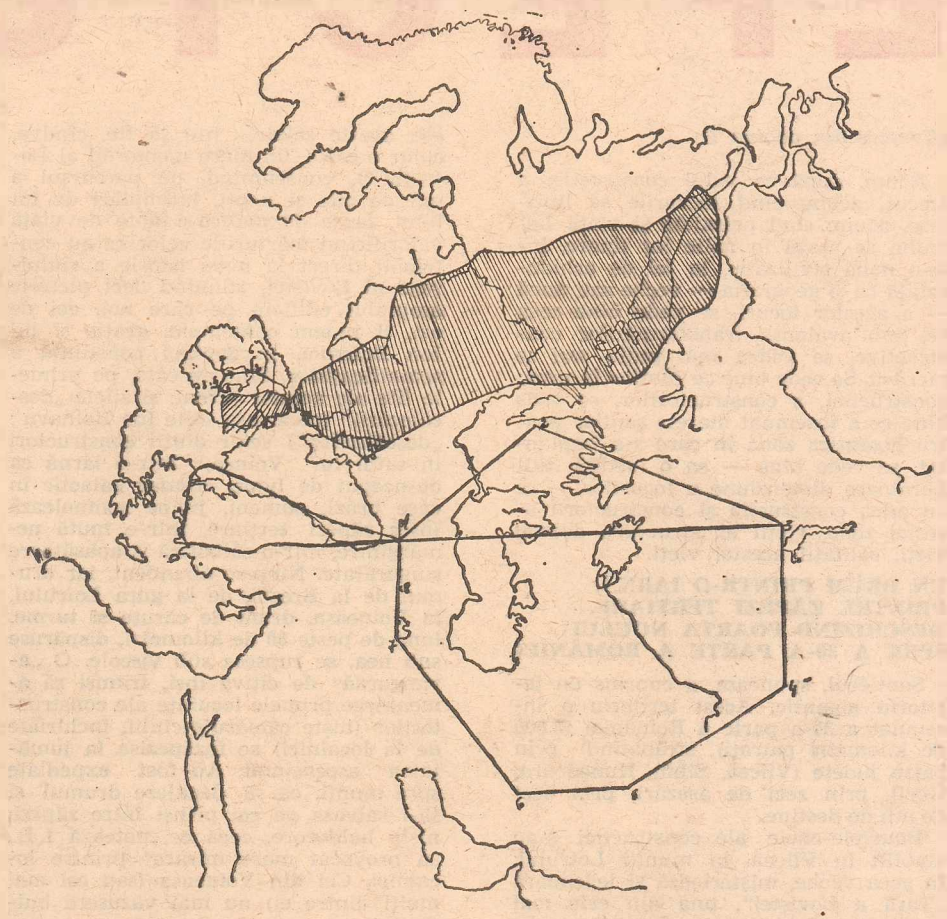

— E interesant de știut care erau acele repere geografice notate pe vasul persan.

— Munții Taurus, Ceahlăul, Munții Ararat, Elbrus, Valea superioară a Niprului, Munții Urali (Piatra lui Konjacov), Lacul Balhaș, Munții Hinducuș cu un vîrf de 7 455 m, Munții Zagros, Al Kuweit, Lacul Urmia, Lacul Aral și, în sfîrșit, Marea Caspică. Iată, de pildă, cum trebuie „citită“ una din indicațiile hărții de aici : relații comerciale ori deplasări militare se pot face cu țara geților începînd cu luna în care Soarele se află în constelația Taurul prin Helespont în Asia Mică și cu Transcaucazia peste Marea Neagră. Pătrunderea în zona Lacului Aral se face traversînd Marea Caspică, deoarece accesul pe la sudul Mării Caspice este dificil sau, mai bine zis, imposibil din pricina lanțurilor muntoase.

— Spuneați la începutul discuției noastre că una din fețele pietrei este chiar o sumă de informații cartografice asupra teritoriului locuit de dacogeți.

— Remarcăm, în figura 3 — decalchiată după una din fețele pietrei de la Corbi — pe lîngă linia echinocțiului, un zigzag pe cîteva repere terestre: Elbrus, Sudul Uralilor, Lacul Balhaș, Hinducuș, Munții Zagros, Lacul Urmia, Ararat. Totemul Vulturului ne indică limpede că acolo unde este scrijelat este vorba de țara uniunii de triburi condusă de Ateas — regele la care trimite textul, situată la nord de linia echinocțiului și cuprinsă între cursul inferior al Nistrului — unde se mărginește cu teritoriul uniunii de triburi condusă de „Rex Histrianorum“ — cursul superior al Niprului și cursul mijlociu al Volgăi, pînă spre Munții Urali, fluviile Obi și Irtiș. Pe cealaltă față a pietrei se remarcă teritoriul condus chiar de „Rex Histrianorum“. El se întinde de la cursul inferior al Nistrului, la Muntele Ceahlău, sud-estul Transilvaniei, Pasul Turnul Roșu, Munții Stefleștea (2 251 m) pînă la sud de Negoiul, Oltul, Cîmpia Română, pe ambele maluri ale Dunării și Dobrogea. Mai sînt consemnate unele culmi și ape. Aici apare totemul Ursului, aparținînd probabil regelui din Sornum. Cred că o cercetare arheologică în zona Corbilor ar da rezultate extraordinare.

TUDOR OCTAVIAN ■

Temeinicia și originalitatea soluțiilor specialiștilor români în construcții

După cum am anunțat în numărul nostru precedent, exact cu o săptămînă în urmă s-a încheiat, printr-o vizită profesională în județul Tulcea, cea de-a 7-a Conferință internațională „Industrializare și urbanism“, inițiată la București de Centrul de studii urbane al Universității „Johns Hopkins“ din Baltimore, în cooperare cu Institutul de construcții din Capitala României. Organizată în ideea unui schimb mai larg de opinii între specialiștii celor două domenii amintite și pentru informarea oaspeților străini, veniți la București din 16 țări de pe 4 continente, reuniunea s-a desfășurat pe baza unor referate, avînd ca teme „Concepția generală privind industrializarea, urbanizarea și protecția mediului în România“, „Concepția și problemele actuale ale sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale în Republica Socialistă România“, „Efectele industrializării asupra rețelei generale de localități în România“ și „Domenii prioritare ale cercetării științifice în sistematizarea teritorială, urbană și rurală“. Însăși alegerea României ca loc de desfășurare a conferinței, după manifestări similare ținute în Iugoslavia, Italia, Elveția, Franța, Anglia și Belgia, a probat interesul neobișnuit arătat față de experiența țării noastre, socotită ca originală din multe puncte de vedere.

Pe marginea referatelor menționate, s-a discutat pasionat, specialiști de renume mondial, ca Jack Fisher, directorul Centrului de studii urbane al Universității „Johns Hopkins“, Rémy Prud'homme, profesor la Institutul de urbanistică din Paris, Giorgio Piccinato, profesor de sistematizare la Universitatea din Veneția, subliniind îndeosebi luciditatea și originalitatea soluțiilor găsite în România, ca o consecință firească a caracterului planificat al activității de sistematizare și a legăturii intime dintre ea și planificarea generală social-economică. Doctorul James Rubinstein, profesor asistent la Miami University, ne-a declarat că, din punctul de vedere amintit mai sus, „colegii din România știu exact ce au făcut, în ce moment al evoluției se află și ce le mai rămîne de întreprins, ei avînd, cu siguranță, mai multă încredere în munca lor și în finalitatea ei“.

După cum s-au făcut referiri favorabile la noile schițe de sistematizare ale orașelor, întocmite în ultima vreme prin reconsiderarea străzii ca element urbanistic esențial.

Rezumînd, se cade să spunem că a 7-a Conferință internațională „Industrializare și urbanism“, încheiată în urmă cu o săptămînă, și-a atins pe deplin scopurile propuse, confirmînd încă o dată, temeinicia și originalitatea soluțiilor specialiștilor noștri.

SORIN POSTOLACHE ■

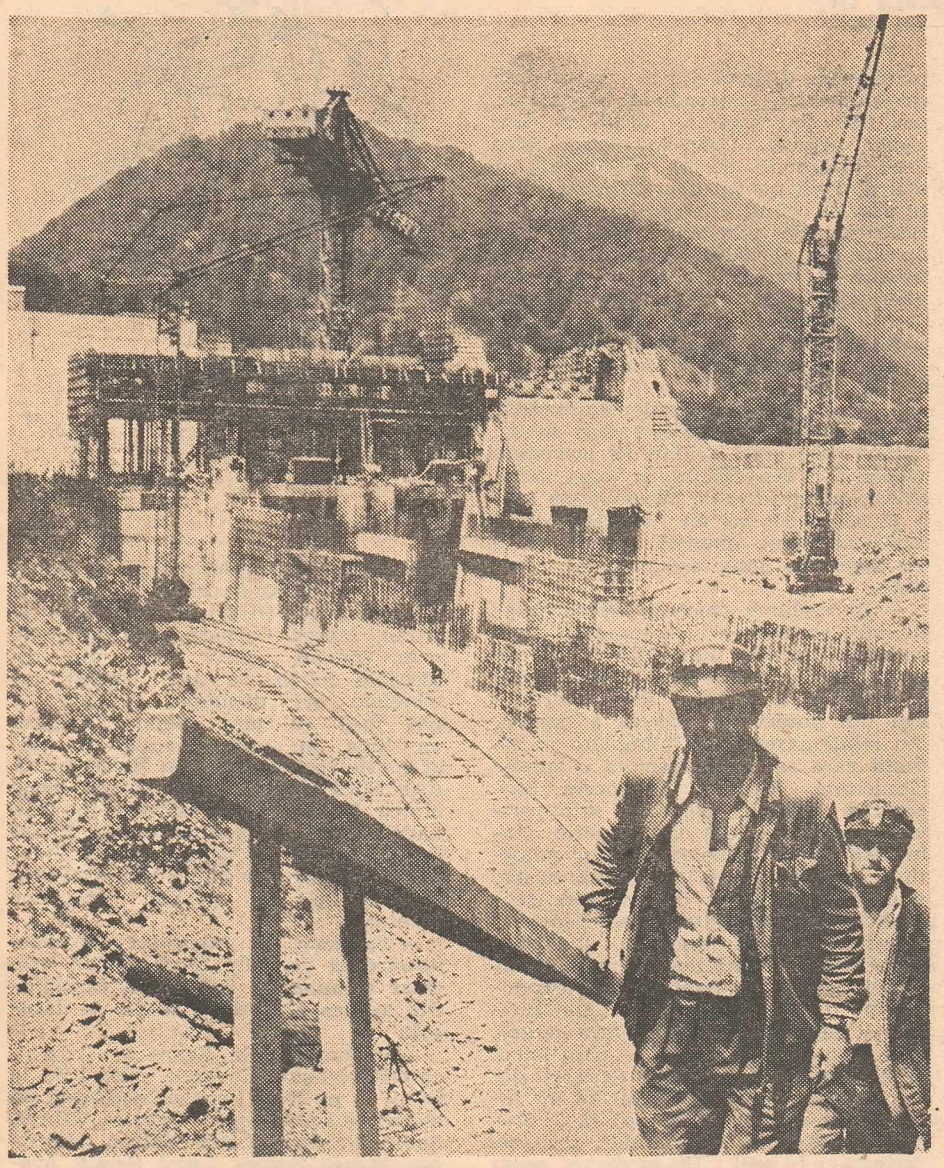

Marea construcție se definește: constructorii și-au făcut datoria, ei pot să plece
Fotografii de EMANUEL TÎNJALĂ

EFECTUL LOTR

(Urmare din pagina 1)

Acum, după ce valul construcției a trecut, acum, cînd lucrurile se liniștesc, acum, cînd peisajele și viața Lotrului se așază în noile lor tipare, într-o nouă civilizație, la fel de arhidurabilă ca și geografia — veche sau nouă — a acestor locuri, se vede bine ceea ce, sub avalanșa transformărilor constructive, se vedea mai puțin sau se pierdea. Se vede bine ce rămîne în urma construcției, a constructorilor, se vede bine ce a însemnat marele șantier pentru gigantica zonă în care s-a implantat, se vede bine — ca o inedită, tulburătoare dimensiune a locurilor — ce au adus construcția și constructorii acestei zone, vieții ei, structurii acestei vieți, calității acestei vieți.

UN DRUM PRINTR-O IARNĂ, PRINTRE ZĂPEZI TERȚIARE, DESCHIZÎND POARTA NOULUI SPRE A 30-A PARTE A ROMÂNIEI

Șantierul, spuneam, a cuprins un teritoriu gigantic. Acest teritoriu a însemnat a 30-a parte a României (8 000 de kilometri pătrați), străbătînd prin patru județe (Vîlcea, Sibiu, Hunedoara, Gorj), prin zeci de așezări, prin zeci de mii de destine.

Punctele-cheie ale construcției s-au stabilit în Vîlcea, în munții Lotrului, în acea veche, misterioasă și legendară „Țară a Loviștei", una din cele mai vechi dintre „țările" din Carpați, „țară" cu urme dacice, cu castre romane, pomenită cu numele ei („Terra Loysta") încă din veacul al XIII-lea, „țară" cu oameni vechi, cu munți foșgăind de turme, „țară" a cărei poveste începe în era primelor transhumanțe. Spre inima acestei „țări", spre satul Voineasa, vechi cuib da haiduci (al haiducului Voinea, spune legenda locului), după unii istorici veche curte nobiliară în cel de-al XIV-lea veac (a lui „Voyna de Loysta" sau „Voina de Loviștea"), au urcat, cu unsprezece ani în urmă, constructorii.

Ion Bolnavu, secretarul comitetului de partid al șantierului, e autorul unui jurnal ce, început atunci, într-o Voineasă cu case de bîrne și ulicioare arhaice, a ajuns azi la peste douăzeci de caiete groase, veritabilă carte a Lotrului (oare ele, aceste caiete, n-o să fie, cîndva, chiar o carte, un mare memorial al Lotrului ?), consemnînd, pe parcursul a mii de zile și nopți, întîmplări de tot felul, fapte de muncă și fapte de viață valorificînd mărturiile celor ce au contribuit direct la noua istorie a rîului-rege al Loviștei, adunînd deci pietrele amplului edificiu pe care noi, cei de azi, îl putem contempla, grație și lui Ion Bolnavu, în deplină conștiință a semnificațiilor. Sînt evocate, pe primele file ale acestui jurnal, și zilele „descălecării" (chiar așa scrie Ion Bolnavu : „descălecării") celor dintîi constructori în satul lui Voinea, într-o iarnă ca de-nceput de lume, coșmar galactic în care brazi, oameni, jivine somnolează între zăpezi terțiare, într-o mută nemărginire, într-o sălbatică și apăsătoare singurătate. Ninsese abundent, iar drumul de la Brezoi, de la gura Lotrului, la Voineasa, drum de căruțe și turme, lung de peste 30 de kilometri, dispăruse sub nea, se rupsese sub viscole. O „avangardă" de cîțiva inși, trimiși să amenajeze primele locuințe ale constructorilor (niște cămăruțe-chilii, închiriate de la localnici) se înzăpezise la jumătatea ascensiunii. Au fost expediate spre munți, ca să degajeze drumul și să-i salveze pe cei prinși între zăpezi, niște buldozere, ceea ce, notează I. B., „a provocat mare mirare" printre localnici. Cei din Voineasa (sau cei mai mulți dintre ei) nu mai văzuseră buldozere.

De la Brezoi la Voineasa și dincolo de Voineasa, spre inima munților, spre Obîrșia Lotrului și Petroșani, urcă azi o șosea de asfalt, o magistrală modernă, una dintre cele mai frumoase ale țării, străbătînd un peisaj fastuos, cuprinzîndu-l în volute și bucle ce-i dau, peste munți, un balans de valuri de mare, o ritmare în registre diferite a motivelor ce urcă și coboară tinzînd spre cer.

NOUA VOINEASĂ : UN ORAȘ-SATELIT, REMORCAT, PRINTR-UN PARADOX, LA O VATRĂ RUSTICĂ

La unsprezece ani de la descălecarea constructorilor, la șapte-opt de la construcția șoselei, vechiul cuib păstoresc al Voinesei este un veritabil oraș. Chiar va fi, în acest cincinal, decretat ca atare, consfințindu-se o realitate existentă, de fapt, de mult. Pe o măgură, deasupra vechiului sat, se înalță noua Voineasă, sediul central al constructorului luminii, prima lui tabără, așezare de blocuri și vile cu arhitecturi luminoase, aeriene, o Voineasă cu înfățișare de stațiune (o Voineasă care, peste puțin, cînd vor pleca și ultimii constructori, va fi chiar stațiune, o stațiune cu peste 1 800 locuri). E o Voineasă a viitorului, a arhitecturii moderne și a confortului citadin legat de ea, un veritabil oraș-satelit, remorcat, printr-un paradox, la o vatră rustică. Dar cît mai este „rustic" în Voineasa, chiar și în satul de la poalele blocurilor, de la poalele vilelor, de la poalele timpului ? Voineasa-sat e un sat care nu mai e „sat", ci, ca și stațiunea, o așezare a viitorului, avînd ca anexă niște poetice case de bîrne, ce se pot număra pe degete, și, în munții din jur, niște stîne, niște „căsoaie", cum le spun cei ai locului, pentru iernatul vitelor, rămase, ai zice, deliberat, ca niște colorate vignete ale istoriei, făcînd și mai pregnant, prin contrast, timpul noului, punîndu-i și mai clar în pagină zidirea. Satul de azi — orașul de mîine — este și el invadat de blocuri, de edificii și instituții social-culturale de tip citadin, răspunzînd inițial nevoilor constructorilor, răspunzînd ulterior nevoilor proprii ale localnicilor, pretențiilor lor, exigențelor lor, stimulate de noua civilizație a luminii. Șantierul a adus în Voineasa asfaltul, a adus electricitatea, a adus primele blocuri și vile, primele magazine moderne, de la alimentară și aprozar la cofetărie și librărie, a adus un mare spital, un liceu, o stufoasă rețea de servicii, de la curățătorie chimică la frizerie și coafură, a adus cinematograful, a adus terenurile de sport, toate acestea constituind nucleul în jurul căruia, prin însăși logica vieții, prin însăși dialectica devenirii vieții, s-au adunat, s-au rînduit, au crescut alte și alte pietre de temelie ale civilizației, de la liceu la cămin cultural, de la termoficare la aducțiune de apă, de la complexe comerciale la dispensar, pietre puse în rost de alte mîini, cele ale localnicului, dar după priceperi și exigențe deprinse de la oamenii șantierului. Între Voineasa-stațiune, operă a constructorilor, și Voineasa-sat, cuibul de veacuri al localnicilor și zidire contemporană a mîinilor lor, diferențele de privelițe se șterg treptat, convertite, de fapt, într-o calitate nouă, turnate în desenul cel riguros și armonios, prezidat de o unitară concepție, al orașului ce va să vină.

Cazul Voinesei este al tuturor așezărilor de pe valea Lotrului, de pe văile afluenților lui, de pe văile tuturor apelor ce se varsă în marea alpină de lîngă Vidra și în salba de lacuri-pui, în șuitele de oglinzi ce cad în cascadă, fără să se spargă, de sus, de pe cer, de pe munții a patru județe, desfăcîndu-se peste toate zările, compunînd o feerie de străluciri ce cuprinde a 30-a parte a României. Oriunde, în acești ani, s-au ivit puncte de lucru ale constructorilor luminii Lotrului (și au fost sute de asemenea puncte, unele lîngă sate, unele prin păduri, altele pe cărări păstorești, prin locuri umblate, fierbinți de mișcarea de veacuri a oamenilor și turmelor, altele prin pustiuri, pe goale și reci țancuri alpine, la altitudini de peste 2 000 metri), au apărut, lîngă cabanele muncitorilor, punctul alimentar, dispensarul, cantina, școala, a apărut civilizația. Multe din ele, după plecarea constructorilor, rămîn aici, ca prime nuclee de nouă întemeiere a vieții omului. Ciungetul, sediul centralei electrice subterane, era pînă mai ieri un trup de căsuțe din bîrne, răzlețit din Mălaia (comună prin care, în drum spre Voineasa, în acea iarnă boreală a începuturilor, au trecut primii constructori, comună care, ca și Voineasa, atunci a văzut prima oară buldozerele), Ciungetul este azi un orășel-satelit, remorcat la o vatră rustică, calchiind destinul Voinesei de vile și blocuri raportat la Voineasa-sat. Constructorii Lotrului i-au făcut cadou o civilizație însemnînd, printre altele, un dispensar, un complex comercial cu etaj, blocuri de locuințe, o școală modernă, o fabrică de pîine, o clădire care va deveni cămin cultural etc., etc. Mălaia, la rîndu-i, face destinul Voinesei-sat, asimilînd noutăți arhitectonice și edilitare (blocuri de locuințe, centru civic urban, cămin cultural cu 250 de locuri, dispensar, complex comercial, școli noi, electricitate, asfalt, început de termoficare, aducțiune de apă potabilă, canalizare etc.) într-un tempo care indică ritmul mereu amplificat al vieții locului, deci, ca și la Voineasa, apropierea ceasului citadin.

Marea construcție de pe Lotru, cel mai grandios omagiu pe care omul acestei țări l-a adus muntelui său, trunchiului său de piatră, făcîndu-l pentru prima oară să-și cunoască — răsfrînt în marea alpină a Vidrei — înălțimea a coborît deci, de la altitudinea unui monument al arhitecturii și tehnicii, în viața omului, în casa lui, modificîndu-i și casa, modificîndu-i și viața, deschizînd alte șanse acestei vieți, decizîndu-i o calitate nouă.

UN MOZAIC ALE CĂRUI PARTICULE — DE CULORI ȘI STRUCTURI DIFERITE — SÎNT OAMENII

O astfel de restructurare a peisajului, de redimensionare complexă și vastă, de deplasare sau de resuscitare a unor straturi de viață adesea străvechi, adesea încremenite, o astfel de schimbare a instrumentelor omului de integrare în univers, un astfel de masiv transplant al noului, cu consecințe încă în plină desfășurare, uneori încă imprevizibile, nu s-au făcut, desigur, lin, liniar, fără comoții, fără emoții. Impactul, înfruntarea dintre nou și vechi sau, mai exact (după expresia aceluiași I. Bolnavu), potrivirea grupelor sangvine dintre cele două culturi și civilizații, cea rustică și patriarhală și cea citadină, muncitorească, dinamică, au afectat nu numai niște ritmuri, niște moravuri, niște legi, niște obișnuințe de viață, dar, peste toate, au ruinat niște privilegii, au coborît niște prestigii, au făcut din ciobanul-stăpîn al munților un detronat în propria-i împărăție, un izgonit dintr-un paradis pierdut, au făcut din țăranul locului, într-o seamă de cazuri, un exilat de pe propriul lui pămînt. Iar pămîntul, pe-aici, e puțin și sărac, e doar o pojghiță crudă întinsă pe piatra muntelui, e, de aceea, foc de scump, iar din acest puțin și sărac și scump s-au făcut, pentru marea construcție, sacrificii. Apele lacului de acumulare de la Mălaia, de pildă, acoperă nu doar vreo 45 de gospodării, ce s-au nevoit și se nevoiesc a se strămuta, dar și vreo 30 de hectare de luncă, cam o treime din pămîntul arabil al satului. E drept, gospodăriile strămutate alcătuiesc un nou cartier al Mălaiei, cu case-vile, cu prestanță arhitectonică citadină. E drept, pămîntul „pierdut", înghițit de valuri, iese deasupra, peste valuri, în alte locuri, iese chiar mai întins, mai bogat, captările rîurilor și constrîngerea lor în galeriile subterane însemnînd nu 30, ci de 30 de ori mai multe hectare salvate de inundații, redate agriculturii, redate vieții. Dar șocul schimbărilor, în chip fatal, s-a resimțit.

Trecerea de la o stare a peisajului și a vieții la altă stare, deci fuziunea între trecut și viitor, s-a făcut prin nucleul de aur al marii construcții, ridicată de oameni, pentru oameni. De fapt, epopeea Lotrului, acest mare eveniment al construcției românești, se înfățișează privirii, ca orice eveniment istoric, precum un tablou sinoptic de idei în mișcare (marile, generoasele, novatoarele, temerarele idei înscrise în planurile partidului de dezvoltare industrială a României) și, deopotrivă, precum un vast, fastuos mozaic ale cărui particule, de culori și structuri diferite, sînt oamenii. Sînt oamenii vii, sînt cei ce înfăptuiesc ideile. Sînt cei cărora le vom închina — ca simbol a ceea ce vom numi **Efectul Lotru** — viitorul capitol din reportajul nostru.

Ce se poate spune, la ceasul de față, despre oamenii Lotrului ? Despre constructorii veniți de aiurea, despre localnicii-țărani deveniți constructori, despre localnicii-țărani rămași țărani ? Despre autorii marilor transformări ale zonei, ca și despre simplii martori sau spectatori — deci beneficiari indirecți sau direcți — ai transformărilor ?

Sînt deci, mai întîi, constructorii, vechi muncitori, vechi comuniști, oameni cu școala Bicazului și a Argeșului, oameni de marcă ai civilizației românești, creatori de frunte ai ei, eroi ai luptei pe schele, eroi ai luptei cu apele și cu munții, oameni ce au făcut din eroism un mod permanent de via-

iar din luptă o profesie. Ei au trăit , pe valea Lotrului și a altor ape, e oamenii din Voineasa, Mălaia, nget sau Puru, timp de mai bine de deceniu, unii și-au cheltuit aici ti-ele, alții s-au pensionat, și, toți, -un fel sau altul, mai acut sau mai n acut, s-au legat de aceste locuri, viața lor și de oamenii lor, cu niște turi ca de sînge, ca de rudenie. Ei împreună, alcătuiesc o familie, o e, solidă și solidară familie, cea a tructorilor, cea pentru care amin-anilor fierbinți ai începuturilor, rămîntările, luptele, încercările lor, ntreaga încărcătură de bărbăție și raternitate, este încă prea proaspă-mai ales prea temeinică pentru a utea despărți în familiuțe și nea-. O asemenea familie n-are nimic face cu familiile de pionieri din l american, deși cineva a riscat a-ierea. Raportul este mai curînd in-fiindcă cei de aici, spre deosebire ei de acolo, n-au venit să-și dureze ont propriu o „situație", ci, dimpo-, să ridice această mîndrie a tu-care este cetatea luminii și noua izație răsărită în jurul ei. Mulți e ei, după isprăvirea construcției, rămîne aici, ca specialiști-suprave-ori ai instalațiilor, ca muncitori și cieni la Atelierele centrale de re-ții auto ale Voinesei, prevăzute a ni un fel de „bază de tratament" u toate mașinile șantierelor hidro-getice ale țării. Alții vor lucra la ica de oxigen a Voinesei, ca și în moderne industrii, apărute sau ltate odată cu noul destin al rîu-i alcătuiesc nucleul sau matca, de abilă forță și de aleasă tradiție, a lui muncitoresc de mîine, pe care, ndu-l din temelii, de la cota casei îrne la cea a industriei, a blocu-a vilelor, îl duc mai departe, spre nirea unui destin.

AI LOCULUI,
-UN NOU ARMISTIȚIU
OCUL LOR ȘI CU TIMPUL LOR

i rămîn aici, în Voineasa-sat, ca ni ai satului, învestiți cu răspun-ce privesc nu industria, ci și in-

U

a, dar și satul. Ion Pușchează, rul Voinesei, e localnic, dar se-ul adjunct al Comitetului comu-e partid, Dumitru Nistor, e mol-n de prin zona Bicazului, elec-de profesie, venit aici, pe marele r, împreună cu taică-său, Dumi-stor (azi pensionar, după treizeci i de muncă pe șantiere), cu doi și o soră, și ei constructori. S-a t aici (nu cu o fată de-a locului, o fată constructoriță, venită și ea n alte părți), a fost muncitor la a fost fruntaș al întrecerii, a fost ctivist, a fost secretarul Comite-U.T.C. al construcției, a fost co-ntul Șantierului național al ti-lui de pe Lotru, comandînd, în 3 500 de tineri brigadieri. E con-r și prin profesie, și prin voca-intr-o vocație sau o dragoste de-ă, mistuitoare, pentru munca pe , pentru viața pe șantier. Acum, șii lui de muncă și de însuflețire plece spre alte zări (unii din ei, t cei mai mulți, au și plecat), or e spre alte mari șantiere, în timp va rămîne aici. Va rămîne un se-, un om al gliei, petrecîndu-i pe pleacă, pe încununații cu laurii ări, cu acea nostalgie pe care o și o simt dramatic numai con-rii, acești neobosiți ai migrații-ești veșnic incendiați de febra r expediții spre locuri noi. Va ca să conducă destinele unei încă rustice, care n-are de-a profesia lui, cu vocația lui, cu și strămoșii lui, dar care are de el, de spiritul vechiului mun-le conștiința vechiului comunist, erienta vechiului activist.
apoi, lîngă vechii constructori, cei tineri, cei de ultimă sau pen-oră, recrutați dintre oamenii calificați aici. Petre Grasu, pre-le comitetului sindical al ctorilor, socotește cam la 3 000 l celor calificați pe Lotru. Pro-îmbrățișate de ei, calculează el, număr de 26, ei ajungînd cam e, de la mineri la buldozeriști, betoniști la topometriști, de la ți la șoferi, de la sondori-foraje atori de stații radio (punctele de zolate, pierdute prin noaptea co-sau pe vîrfuri de munți, comu-

nicînd cu dispeceratele șantierelor doar prin radio !), de la excavatoriști la sudori, de la strungari la electricieni, de la fierari betoniști la macaragii sau zidari. Unii din ei, prin forța împrejurărilor, încetează de a mai fi „ai locului", se despart de loc, pleacă spre alte zări, la alte construcții, dar mulți, cei mai mulți, rămîn, ni se spune, „în zonă", pe șantierele hidrocentralelor de pe Lotru-aval sau de pe Olt. Ei au trecut de la viața lor veche, cu șanse mici, de la o economie sumară, strînsă, închisă, uneori autarhică, la marea deschidere a muncii industriale, avînd ca vatră un teritoriu de 8 000 de kilometri patrați. Ei încă (și nevestele lor, mai cu seamă) cresc vite și oi, cultivă cartofi în „arsuri", în goluri alpine defrișate cu foc, sparte cu plugul din timpuri fără memorie, dar ei, acești oameni ai locului, vechi aici de cînd lumea, stăpîni de cînd lumea pe ei și pe lumea lor, intră acum, trebuie, sînt forțați (sau forjați!) să intre într-un alt fel de armistițiu cu lumea lor și cu locul lor. Pierderea unor repere exterioare, mărginite la un ogor, la o ogradă sau la o stînă, ca și a unor puncte de sprijin lăuntrice, ce treceau neschimbate din strămoși în urmași, fac din ei, ni se spune, niște neliniștiți, niște oameni din care tihna e alungată, culoarea dominantă a vieții oamenilor pe Lotru fiind, poate, la ceasul de față, tocmai această neliniște creatoare, această grabă de a intra în cinul sau tagma noului, de a supune miracolul, de a-l conduce. Se verifică și aici o observație a sociologilor, privind apetența la nou, receptivitatea la nou, graba febrilă de a-l cuprinde, proprii țăranului devenit muncitor, deși cărările tehnicii, pierdute în zările matematicii sau fizicii quantice, se lasă cu greu urcate, cu aspre tatuări de inițiere, nelăsînd să se filtreze comod nerăbdarea și graba printre parametrii încurcați ai noilor discipline ale gîndirii. Niște constructori de pe alte meridiane, meșteri din tată-n fiu, ar fi poate mai indolenți la secretele noului. Dar acești foști ciobani ai Voinesei sau ai Mălaiei cercetează taina cu o seriozitate prea gravă, trimițînd un ochi de pasăre suavă spre mister, aburcînd scările aride ale cursului de calificare (dublat, deseori, de liceul seral) cu rîvnă, cu zel aspru, cu cheltuială de nopți și zile.

S-A DESTRĂMAT O FAMILIE, SE NAȘTE O OBȘTE

Rezultatul — un rezultat care schimbă și viața locurilor, și calitatea ei — este noua structură a populației. Toată suflarea se îndreaptă spre industrie, toți tinerii se îndreaptă spre școli. La Mălaia, după cum ne informează Ilie Manta, secretarul adjunct al Comitetului comunal de partid, el însuși muncitor, abia dacă mai sînt, la cele 3 500 de suflete ale satului, 10—12 familii de „țărani integrali", ocupați exclusiv cu creșterea vitelor. La Voineasa, comună cu 2 700 de suflete, 67 la sută din populație e ocupată, spun scriptele primăriei, în „activități productive industriale", 4 la sută în „rețeaua circulației mărfurilor și a serviciilor", 26 la sută în „alte activități" (intelectuali, lucrători în administrație și gospodărirea obștii etc.) și doar 3 la sută mai sînt țărani. „Țărani", adică ocupați cu agricultura, cu oile și cu vacile, cu muncile și cu zilele calendarului hesiodic, dar țărani care, scoși din idilismul baladei, plantați în lumea reală a Lotrului, în lumea de azi a Țării Loviștei, arată altfel decît strămoșii, decît părinții, decît ei înșiși cei de ieri. Familia lor țărănească s-a destrămat, coerența-i de rocă s-a spart, prin ogrăzi și prin suflete bat niște vînturi care le sfîșie în porniri polare. Cea mai veche dinastie păstorească a Voinesei este cea a familiei Mirion, nume cu genealogie de cronică, nume știut pe valea Lotrului de vreo două secole, cu rădăcini ce se pierd, în timp, peste munți, în Rășinarii lui Goga. Mirionii de azi sînt nouă frați, șapte băieți și două fete. Băieții, de mici, au dat oaia prin strungă, fetele, de fetițe, au învățat să prepare cașul, și, pînă mai acum cîțiva ani, cei șapte erau ciobani, cele două erau băcițe. Azi, numai patru băieți mai sînt ciobani. Un altul e maistru, un altul șofer la atelierele Lotrului, fetele au trecut prin liceu (prin liceul deschis la Voineasa), amîndouă sînt azi contabile, iar copiii lor, ai tuturor celor nouă, fără excepție, sînt elevi la liceu. La Mălaia, stîlpul oierilor este Ion Ganea, pogorîtor dintr-un lung crîng de baci, dar crîngul, iată, s-a retezat, s-a oprit, ultimu-i trunchi este Ion Ganea, fiindcă băiatul lui, tot un Ion, absolvent de școală profesională, este mecanic pe șantierul hidrocentralei, iar fata, trecută și ea printr-o școală, e strungăriță.

Această spargere a familiei, această despărțire a vieților, a preocupărilor, la nivelul grupului social mărunt, e însă doar fața unei medalii. Reversul e, la nivelul grupului mare, al obștii, nu despărțirea, ci închegarea, coeziunea, fraternitatea, unirea întru idee, solidaritatea întru gest. E și acesta un efect al acestor ani, al „școlii Lotrului", al acestei creații care, la cote aeriene sau subterane, a avut ca lege cooperarea, camaraderia, răspunderea fierbinte pentru destinul și reușita tuturor, unicitatea operei fiind o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli. Acest model de relații, de etică și climat, reprezintă, pentru omul acestor munți, o noutate. Omul muntelui e un însingurat, un retras, păstorul stă lîngă cer, lemnarul la fel, viața lor, rînduită după legi economice milenare, a căpătat o anume automatică, de unde spiritul refractar, rezistența la orice amestec de planuri, la orice imixtiune. Incomunicabilitatea este o consecință firească, oamenii circulă unii pe lîngă alții ca universuri autonome, ca niște stele pe orbite ce nu se ating. Cît s-a schimbat omul Lotrului, în acești ani, se vede, ne spune Ioil Andrei, secretarul Consiliului popular al Mălaiei, din cît face el, unindu-și puterile cu cei din jur, pentru sat, pentru obște, pentru prezentul și viitorul vetrei pe care stă. Aici, la Mălaia (comună distinsă anul trecut cu Premiul I pe județ în întrecerea patriotică-gospodărească), satul întreg a pus umărul la ridicarea unui cămin cultural, a unei grădinițe pentru copii, a unui modern dispensar, a unui mare complex comercial. Numai la construcția căminului cultural, prin munca obștii, s-a economisit peste 1 milion de lei. Multe din întreprinderile obștești la care se-nhamă oamenii au scadențe îndepărtate, într-un viitor pe care ei, sau cel puțin unii din ei, mai în vîrstă, n-or să-l apuce „Efectul Lotru" se vede și-aici, modelul constructorului este vădit. Este vădit exemplul acelor oameni care, făcîndu-și din romantism profesie, făcîndu-și din dăruire o lege a vieții, trăiesc, muncesc, există nu pentru azi, ci în contul zilelor viitoare, nu pentru ei, ci în beneficiul urmașilor, al celor care primind în dar opera isprăvită, vor privi eroismul construcției ca pe o simplă datorie împlinită față de ziua de ieri.

CONSTRUCTORII SI-AU FĂCUT DATORIA, CONSTRUCTORII POT SĂ PLECE

La Lotru, pe un teritoriu care cuprinde a 30-a parte a României, s-a schimbat nu numai o geografie, nu numai un relief, ci o geografie spirituală, un relief uman. S-a schimbat o formulă de viață, s-a schimbat calitatea acestei vieți, pusă major sub semnul noului, nu numai al bunăstării materiale, ci și al adîncimii unui spirit, al altitudinii unei conștiințe.

Acum, marea construcție se apropie de sfîrșit. Constructorii și-au făcut datoria, ei pot să plece. Ei, cei veniți aici într-o iarnă cu zăpezi terțiare, prin noaptea codrilor nepătrunși, pe drumuri care nu existau, au aprins peste culmi sorii lor, au modificat geografia, și chiar microclima, care s-au îmblînzit, s-au îndulcit, au devenit mai umane. Umanizarea geografiei și deci a climei nu poate să nu aibă consecințe asupra omului, a firii lui, chit că nu subscriem integral la această teză, opunîndu-i zicala românească a omului ce sfințește locul. Această sfințire a locului Lotrului s-a produs — la dimensiuni geografice — într-un deceniu.

Vom numi acest proces geografic sau geouman — **Efectul Lotru.**

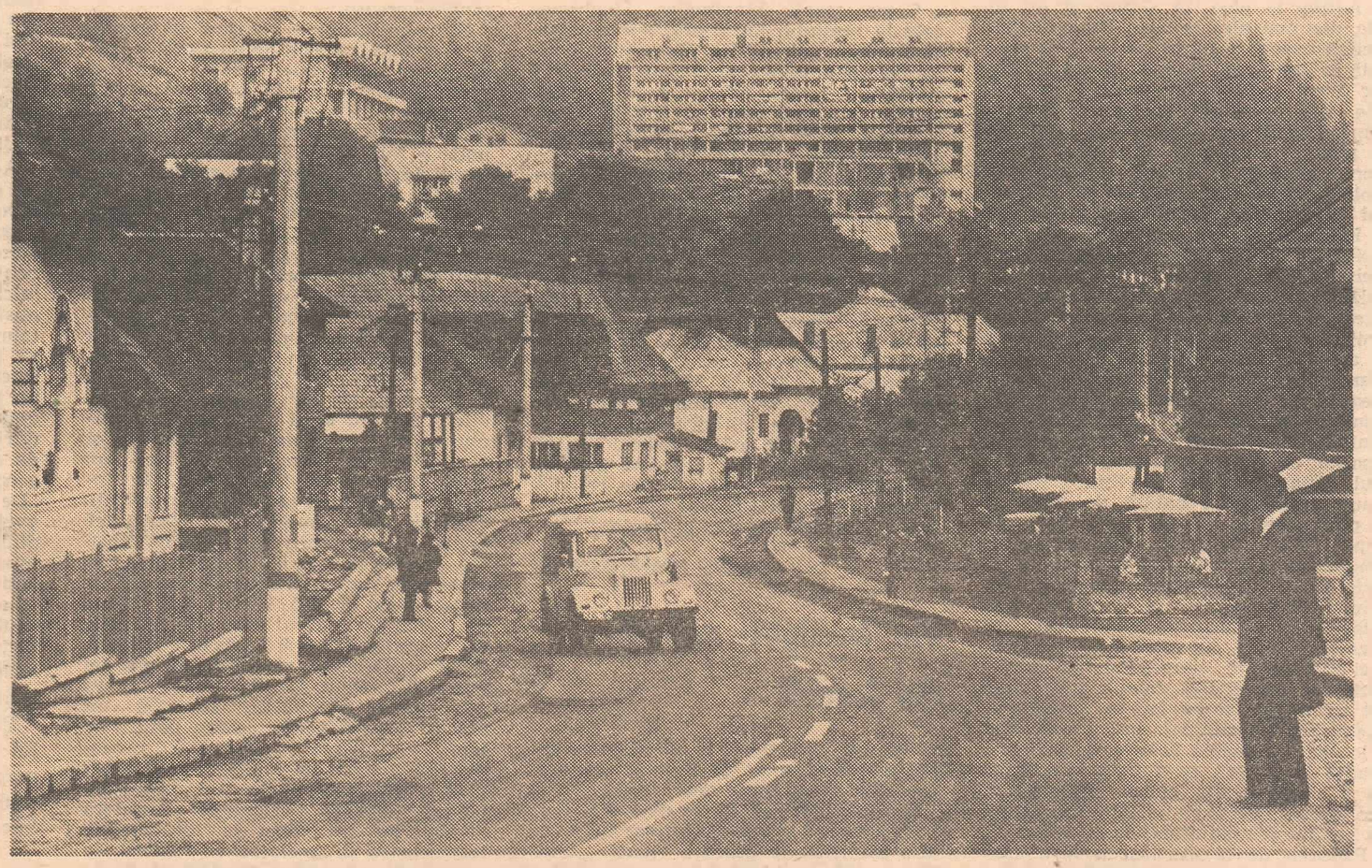

S-a schimbat nu numai o geografie ci și o formulă de viață, calitatea acestei vieți

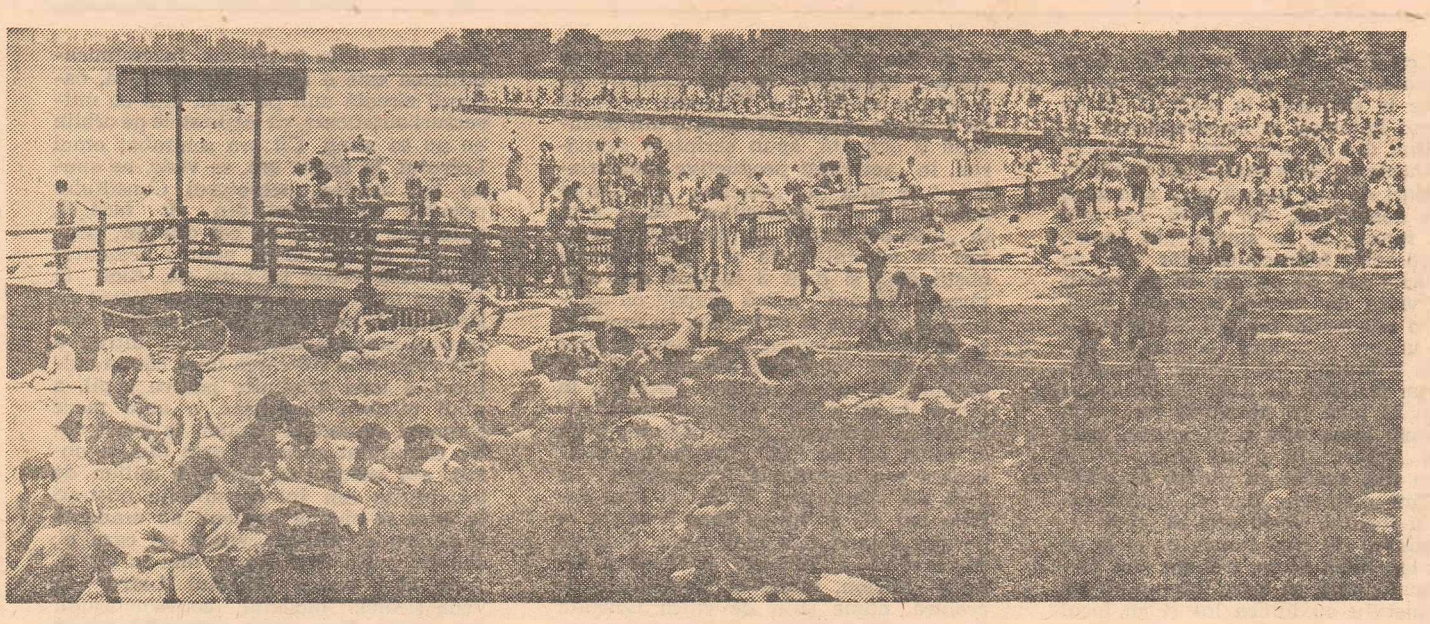

Duminică, la iarbă verde

Un imens „garaj" în care oamenii stau la coadă pentru bere!

Vreo 25 000 de bucureșteni, cei mai mulți din cartierele Titan, Balta Albă și Pantelimon, și-au dat întîlnire duminică dimineața la Cernica, folosind mai ales serviciile I.T.B.-ului, adică ale unor cutii de sardele numite autobuzul 46 S sau „cursă specială", care au circulat pînă către prînz cu lume pe scară, dar cu o ritmicitate cu adevărat de sărbătoare, înregistrînd chiar și două sosiri pe minut ! Firește, multe s-au spart în capul I.T.B.-ului, dar e bine și e drept de știut că acesta a funcționat cu toate motoarele în plin, numai că o masă imensă de oameni s-a îndreptat către Cernica oarecum în același timp, la primele ceasuri ale dimineții, luînd cu asalt autobuzele și făcînd imposibil un transport cît de cît civilizat. Dealtfel, administratorul strandului, Maria Gurgu, ne-a mărturisit că în zilele de lucru I.T.B.-ul circulă defectuos, dar duminica mobilizează toate forțele, din acest punct de vedere neputîndu-i-se nici măcar căuta nod în papură.

Odată ajunși la destinație, vilegiaturiștii s-au împărțit în două categorii, avînd de urmat același destin. Primii s-au așezat la coadă la strand — 10 000 de bilete vîndute pînă la ora 12, reprezentînd un argument clar în acest sens — ceilalți s-au așezat la altfel de cozi. La săpunuri „Lux" și lame „Ruby", desfăcute printr-o tonetă de întreprinzătorul magazin „Bucur-Obor", la mititei și cico, la slipuri și loz în plic, dar mai ales la bere. Nu posedăm o cifră exactă a cantității de bere vîndută în dimineața respectivă la Cernica, dar avem convingerea că ea a depășit cele mai optimiste prevederi, mii de oameni cumpărînd bere nu cu sticla, ci cu plasa, sacoșa sau lada, ca și cum scopul imediat și ultim al venirii lor acolo se lega indestructibil de... lichidul cu pricina ! Aprovizionarea a fost la înălțime, dar ea n-a putut satisface cerințele realmente foarte mari, așa încît s-a stat la coadă cu orele, cu îmbulzeală și cu nervi. Unul dintre cetățeni, pe numele său Victor Moldovan, venit la Cernica pentru a patra oară în această vară, ne-a pus la curent cu orarul de cumpărare după cum urmează : „o oră pentru mici, o oră și jumătate pentru bere". Cum asemenea cantități industriale de bere se cereau însoțite de ceva gheață, pentru ultimul articol, nescos la vînzare liberă, s-au dat prelungi bătălii de șiretenie și perseverență. Cînd asemenea „minuni" s-au petrecut, fie printr-un schimb de priviri galeșe, urmate de altfel de schimburi (citiți „bacșiș" !), fie prin reînnoirea unor prietenii de mult uitate, s-a indignat peste măsură un tovarăș subțire, cu mustață și ochelari, mai mare peste aprovizionarea cu răcoritoare din strand. Acesta a amenințat cu miliția și cu fel de fel de anchete, într-un limbaj dintre cele mai colorate, cu unele referiri la rude de gradul întîi, fără ca, firește, enervarea sa și a celorlalți, prinși cu mîța în sac, adică prinși cu gheața în sacoșă, să cunoască vreo finalitate !

Pădurea de la Cernica a fost, așadar, toată duminica, înțesată de autoturisme de toate mărimile și mărcile, la o vreme la care în parcajul asfaltat din preajma strandului, la ora prînzului, încasatorul Ștefan Serghie eliberase numai 67 de chitanțe. Invadînd iarba împotriva oricăror reglementări și împotriva anunțurilor afișate la bună vedere, „Accesul în pădure al autovehiculelor de orice fel este strict interzis", sutele de mașini adăpostite printre copaci transformaseră pădurea într-un imens garaj, poluînd-o și lăsînd, pe ici pe colo, cîteva petice pentru odihnă, pentru stăpînirea cărora lupta se va fi dat devreme, cu mult înaintea sosirii noastre.

Dacă nu era loc pentru recreere la Cernica, era în schimb loc suficient pentru zecile de tranzistoare și casetofoane, făcînd legătura cu toate limbile pămîntului. Ba mai mult, simțind că pădurea respectivă poate însemna un vad bun, „Bucur-Obor" deschisese, chiar în apropierea unui bufet cu mici, o tarabă pentru vînzarea discurilor, drept pentru care, ca în bîlciurile de altădată, o placă lua locul alteia, cel mai adesea vocea blîndă a Miei Bărbulescu informîndu-ne că la nu știu ce unitate militară „se făcu pauză de cinci minute și se strînse fete multe", ca o demonstrație clară că nu numai șeful răcoritoarelor cunoaște gramatica după ureche, ci același lucru li se poate întîmpla și textierilor de muzică populară. Fapt petrecut la același timp al zilei la care, alături, 3 B 1 008 bloca drumul autocamionului 21 B 6 370, venit cu răcoritoare, un puști apăsa cu toată forța pe claxonul Daciei 1 IF 9 046, iar o soție, grijulie cu soarta unui Moskvici roib, dădea indicațiile de rigoare soțului aflat la volan : „Mai la stînga, Mitică, lipește-o de copacul ăla, că a mai rămas un metru".

Către seară, bineînțeles, înghesuiala la mașinile I.T..B-ului s-a repetat, chiar dacă unii dintre vilegiaturiști au rămas să-și domolească setea adunată peste zi la restaurantul „Cernica". Cum a știut și cum a putut, I.T.B.-ul s-a descurcat pînă la urmă, ducînd oamenii către casele lor. Poate că nu mai odihniți, poate că nu mai destinși, dar în orice caz ușurați la buzunar și la sacoșe. Ajunși acasă, oamenii întorși de la Cernica vor fi avut ce povesti rudelor și vecinilor, propunîndu-și, firește, să se întoarcă și duminica viitoare, spre a se odihni și destinde la iarbă verde. În ceea ce ne privește, credem că o singură experiență de acest gen e suficientă într-o vară, cu toate învățămintele ce decurg de aici, învățăminte pe care le-am înfățișat mai sus, pentru urechile cititorilor și pentru cele ale forurilor plătite tocmai pentru a oferi bucureștenilor o ședere plăcută și tonifiantă la Cernica. Ceea ce, din motive mai mult sau mai puțin subiective, duminică nu s-a întîmplat !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Nu smulgeți nuferii din lacuri!

Drumul național E-15, albastru în dimineața neobișnuit de limpede, cu aer proaspăt și vegetație abundentă.

Spre Snagov-sat, la un moment dat, înregistrăm o mașină la fiecare 5 secunde ! Locurile de parcare sînt tixite. Drumurile de acces de asemenea. La orele 9 dimineața vilegiaturiștii de duminică sînt sfătuiți să se îndrepte spre alte zone de agrement. Vacarm de nedescris pe plajă, vacarm pe peluzele de iarbă.

La orele 10 sîntem informați că numărul mașinilor parcate în Snagov-sat s-a dublat. Peisajul devine bizar. 1 600 de automobile trase la soare și la umbră seamănă cu o plajă invadată de crustacee multicolore. Și pe toate căile de acces continuă să se reverse automobile din care descind bucureșteni și ploieșteni bine dispuși, tonici, care se aglomerează prin pădure, pe iarbă și pe plajă. Lacul fierbe de înotători și de bărci trase la rame de bărbați vajnici. Apetitul celor veniți la Snagov-sat cunoaște brusc cote pantagruelice. Gospodarii unităților „Ambasador" sînt pregătiți să servească 15 mii de mititei, 10 000 de sticle de bere, mii de sticle de „cico" și „pepsi cola", mii de sticle de apă minerală de la gheață. Gheața sosește în piramide clădite în căruțe trase de cai care se strecoară cu greu printre mașini. Mici aisberguri plutitoare, aflate în derivă, prin care razele soarelui se reflectă ca prin lentilele Zeiss. Plaja e plină de copii care mănîncă înghețate. În bucătăria restaurantului din Snagov-sat se pregătește prînzul : sarmale, ghiveci național, pui la ceaun cu mămăligă, se sortează carnea pentru grătar. Directorul complexului, Nicu Ionescu, îmbrăcat elegant, ca de recepție, ne spune că după părerea sa, duminică 10 iulie va fi ziua cu cele mai mari încasări pentru unitățile comerciale din zonă. O mașină a salvării cu numărul 32—B—2904 pîndește discret momentul intervenției. Pînă la orele 11 singurii pacienți prezentați benevol la asistentul medical de serviciu se plîng de dureri de cap, de entorse, de răni superficiale. Oamenii s-au dezobișnuit să umble desculți !

Și de pretutindeni continuă să sosească automobile tixite de amatori de iarbă verde. Dar iarba verde nu se mai vede ! A fost înghițită de vilegiaturiști.

Delir e mai ales la Snagov-parc, de cealaltă parte a salbei de lacuri, de unde e mai aproape Ploieștiul decît Bucureștiul. Parchingul e superaglomerat. Mii de oameni năvălesc spre tejghele unde se vînd înghețată, mici, bere și răcoritoare și unde proliferează comerțul penibil cu obiecte de prost gust și semințe. Dacă vrei să bei „cico" stai la coadă, dacă vrei să bei bere stai la coadă, deși gospodarii fac tot posibilul să-i servească pe vilegiaturiști cît mai prompt. Aglomerația devine imposibilă. Oamenii se plimbă de ici-colo negăsind un loc de „retragere din cotidian". E praf. Mult praf. Trec incontinuu mașini în toate sensurile. Vin și pleacă autobuze greoaie fără nici un program respectat. Delegatul I.T.B. lipsește ! Șoferii sînt transpirați și obosiți. Oamenii sînt nemulțumiți. Duminică Snagov-parc pare o enormă improvizație. E adevărat că niciodată parcă n-a venit atîta lume la Snagov-parc. Prin restaurantul Hanul Vlăsiei trec într-o duminică de calibrul celei din 10 iulie, aproximativ 7 000—8 000 de consumatori. Șeful de unitate Vasile Isac, în costum negru și cravată, jovial și atent cu toți cei care-l abordează, prezintă un meniu impresionant pentru pofta de mîncare a vilegiaturiștilor. Totul proaspăt și variat. 28 de ospătari și 14 picoli urcă și coboară scările restaurantului pînă pe terasele suspendate deasupra lacului, într-un infern de conversații, tranzistoare și casetofoane reglate la maximum, pe gustul muzical al fiecăruia. Crapii sînt pescuiți direct din lac. Saramura de crap e gătită excelent. Dar nota dominantă o constituie poluarea sonoră și aglomerația. E aproape un miracol că unitățile comerciale reușesc să facă față apetitului extravagant al miilor de oameni care părăsind orașele ca să se retragă în natură transformă uneori locurile de agrement în suburbii de vacanță aglomerate și poluate. Sînt unii oameni care pretind să fie duși de autobuze, dacă se poate, pînă pe plajă. Alții, din inerție, din obișnuință, rămîn în Snagov-parc, beau, mănîncă pînă la refuz, fumează turcește, vorbesc tare și se întorc acasă mai obosiți decît au plecat ! Imaginea pădurii și lacului Snagov după o duminică la iarbă verde este dezolantă : pretutindeni resturi, pretutindeni coji de semințe și hîrtii, oase de fripturi, coji de ouă, pîine, ambalaje de plastic, mucuri de țigări, sticle goale, scrum și triste flori de nufăr smulse din lac cu barbarie și abandonate pentru că nufărul se ofilește foarte repede !

Duminica la iarbă verde e uneori o zi buimacă. Se poate întîmpla ca unul din vecinii noștri de pe peluza de iarbă să bea prea mult, să facă scandal, să se arunce în lac, să se înece sub privirile disperate ale soției și copiilor, pentru a fi salvat de un medic aflat întîmplător pe plajă, un medic care știe să reanimeze un înecat. Și amintirea zilei de duminică poate să fie ca un coșmar ! Mai trebuie să învățăm și cum să ne distrăm la iarbă verde !

ADRIAN DOHOTARU

De ce ocoliți pădurea Băneasa?

Cele mai multe mijloace de transport spre pădurea Băneasa le avem de la capătul de linie I.T.B. aflat lîngă Casa Scînteii. Aici, o primă surpriză plăcută, pe lîngă cursele obișnuite una specială ce are ca indicativ următoarele cuvinte : „Grădina zoologică — fără oprire". Deci, la drum ! Se călătorește lejer, locuri pe banchetă, geamurile deschise. M-a surprins că mașina nu e aglomerată; conducătorul ei îmi confirmă dealtfel că toată ziua e la fel.

La fața locului am lămurit problema; nu I.T.B.-ul are prea multe mașini ci pur și simplu în acest cadru natural, excepțional pentru recreere, în ultima vreme vin foarte puțini oameni. Cei mai mulți, mămici și tătici cu copiii lor vin pentru Grădina zoologică.

Dar noi vrem să vorbim despre pădure ca loc de recreere. Este aproape pustie. Ici, colo, la sute și sute de metri, cîte un grup răzleț, o familie sau niște tineri. Am abordat doi studenți care, întinși pe iarbă, citeau același ziar de sport : Ilie Zamfirescu și Tudor Crăciun — politehnicieni. „Vă place aici ?" „Nu prea, e mare plictiseală, nu găsești nimic, nici măcar un pachet de țigări. Mai stăm puțin și o luăm spre strand". Doi tineri căsătoriți, Mariana și Gheorghe Procopie — complexul Grozăvești, blocul M. — se plimbă pe marginea drumului principal. „Veniți des în acest loc ?" „Prima oară sîntem aici, totul e frumos, păcat că nu există unele servicii comerciale indispensabile. Dacă dorești un pahar de borsec sau un pepsi poți să cauți mult și bine. Poate doar la restaurant, dar acolo știți cum e și cît costă".

Au dreptate interlocutorii. La Băneasa, exceptînd Grădina zoologică, despre care am mai vorbit, doar într-un singur loc, în șosea, este un punct comercial unde în momentul vizitei noastre se găsea bere. Chioșcuri mai mici, cu răcoritoare, cu dulciuri sau gustări, nu există. Ideea că marele restaurant de la intrarea în pădure poate să îndeplinească orice dorințe privind setea sau foamea se impune astfel ca un fel de atitudine de constrîngere în dauna buzunarului vizitatorului pădurii Băneasa. Și mai e ceva : rețeaua de drumuri ! Am văzut automobiliști grupați la intrarea aleilor de acces. „De ce nu mergeți mai departe, doar aveți mașină" — am întrebat pe unul dintre aceștia. „Mai departe sînt drumuri proaste, mergeți să vă convingeți". Am intrat adînc pe o alee și m-am convins : în parea opusă șoselei drumurile sînt fără pavaj și pline de hîrtoape. Culmea e că în această zi toridă, pe un asemenea drum desfundat, întîlnești noroaie și chiar bălți.

Pădurea Băneasa riscă să iasă în felul acesta din circuitul locurilor de agrement favorite, deși, pînă nu demult, prin tradiție, aici venea mai ales bucureșteanul cu mic, cu mare.

VICTOR CONSTANTINESCU

Vă propunem un nume: Dumitru Pricop

Numai lipsa de strategie a debutării și promovării talentelor, acuzabilă la mai toate publicațiile noastre culturale, face ca un poet precum Dumitru Pricop să mai apară încă la o rubrică a începătorilor precum cea de față. Prezent cu cîte o poezie-două, totdeauna scrise cu talent, în reviste din București sau din țară, cîștigător al unor concursuri de poezie cel mai recent și mai prestigios fiind premiul I la Festivalul național „Cîntarea României", Dumitru Pricop nu mai e de mult un simplu debutant. Excesiva sa modestie, corelată cu indiferența funcționărească a unor redactori explică de ce pînă la această oră nu și-a adunat numele pe-o carte sau pe mai multe, că altfel este un poet harnic, scriind însă cu măsură despre lucruri dragi inimii lui. Și lui îi sînt dragi mai ales oamenii și locurile universului din care descinde, miraculoasa Țară a Vrancei unde, într-una din comune, Negrilești, în anul de cumpănă al istoriei, a văzut lumina zilei. De aici acel viguros sentiment care-l leagă de acest pămînt al genezei noastre, credința potolită dar nestrămutată că e un fel de fecior al Vrâncioaiei, care va răzbi spre poezie precum sufletul mioritic al acestor plaiuri a răzbătut prin istorie. Un fior al ancestralității, al venirii din adîncuri se face într-adevăr simțit în versurile lui Pricop și totodată o generozitate, un patos al comuniunii umane fraterne le solidarizează, ca o presiune osmotică. Versurile sale patriotice, de pildă, — și în acest domeniu a strălucit mai ales prin poemele scenice scrise în cadrul concursului „Drum de glorii" — n-au o rezonanță agitatorică superficială, ci o adîncime de fond, originară. Dumitru Pricop, activist cultural la Consiliul sindicatelor din județul Vrancea, mai oferă exemplul frumos că poezia bună, cînd ai talent și ceva de spus, se poate scrie și la Focșani. Ar fi momentul ca una din editurile noastre, îndeosebi în condițiile în care un juriu la nivel național l-a considerat pe Dumitru Pricop cel mai bun dintre talentele afirmate din rîndul maselor, dintre „neprofesioniști", cum s-ar zice, să-l tipărească, demonstrîndu-ne astfel că aceo viziune nouă pe care o presupune desfășurarea Festivalului național „Cîntarea României" se realizează în mod consecvent și generos. Fie dar ca acest nume pe care vi-l propunem să se adune cît mai curînd pe-o carte, rubricii de față nerevenindu-i decît meritul unei simple atenționări atît pentru factorii noștri editoriali, cît și pentru publicul cititor.

N. S. ■

Auri-m-aș

Auri-m-aș, voce, într-un clopot sfînt
să mă bată numai stelele alese
dar se zbate-n suflet cuibul de pămînt
și mă-mbată plînsul fructelor culese

Auri-m-aș, limbă, numai în culori
fără pete sure, fără frig și moarte
dar e scris ca trupul nu de două ori
peste toate-aceste plaiuri să mă poarte

Auri-m-aș, nume, într-un cîntec pur
cristalin ca jocul undelor fecioare
dar mi-e dată viața, totuși, s-o îndur
între cel ce vine și-ntre cel ce moare

Auri-m-aș, viață, în poem de veci
să veghez planetei calea printre aștri
dar mai sînt în lume fiare pe poteci
oamenii mai umblă către ei sihaștri

Auri-m-aș, vîrstă, într-un clopot sfînt
să mă bată numai stelele alese
dar e viu în mine cuibul de pămînt
și, adînc, în mersul tuturor mă țese.

Stăpînii gliei românești

Din veac în veac i-aud pînă la mine
purtîndu-și vatra, sîngele, mînia
și numele printre săgeți străine
să ducă pînă-n capăt România.
Strămoși-s flori, sau dealuri, sau cascade
cum s-a-ntîmplat cînd ceasul lor de lut
a fost sortit să ducă sarea-n roade,
sau sorociți s-o ia de la-nceput.
Cînd luna joacă umbre despletite,
cînd roua urcă iarba în povești,
alunecă din pagini necitite
stăpînii albi ai gliei românești.
Ei n-au călcat pe litere-n istorii,
nici bronz în nume n-au purtat vreodată
cînd au simțit la porți cotropitorii
au curs din plug, din fluier, din lopată
și au murit sau au trăit — totuna:
cînd vrei să fii nici moartea nu te schimbă
veghează-n locu-ți soarele și luna
cît altu-n trup învață — aceeași limbă.

Binecuvîntare

Lui Pavel Terțiu

După fluturi, morile de vînt
lancea înnoptînd cu liliecii
casa, ca un cuib mereu căzînd
cu ferestrele deschise spre toți vecii
iartă, Doamne, barba mea de cilți
oasele ce mă lovesc de lună
veșnicia mea, dintre atîți
cîți ne-am dus pe litere-mpreună
iartă-mă de cîte ori nu poți
rătăci sub bruma nopții mele
calul s-ar desface pentru toți
de n-ar fi căderile în stele
nu-mi lua nici sîngele în seamă
el e vechi ca florile de lut
și-l păzesc cu dragoste de mamă
cei ce-n alte zodii s-au născut
doar atît! încolo n-ai putea
să-mi citești mai sus de moarte lancea
morile de vînt m-au scris pe-o stea
care-n limba lor se cheamă Vrancea.

Eu vin mereu păstorul

N-au rătăcit o oaie din cîte mi-au fost date
cu număr pe răbojul purtat din neam în neam
deși mai urlă haita de lupi sau ne mai bate
cîte un sfînt de-afară din cînd în cînd la geam
cuvîntul mamei strigă la fel de tînăr ciinii
cînd laptele răstoarnă grăsimea în ceaun
și stelele din șesuri aduc mirosul pîinii
de se îmbată bacii și-n trînte se răpun
mă strigă bălegarul cu pofta lui de plante
parcă aud cum crinii în coșuri la țigănci
vor risipi parfumul pe pagini delirante
sau vor topi-n războinici nevoia lor de lănci
eu vin mereu păstorul cu patria în nume
cum altădată Oedip cu ochii în pustiu
de-aceea-s calzi copacii și caii cad anume
cînd se întîmplă clipa căderii mele-n fiu.

Drumul cu care sînt dator

Eu sînt acest sălbatec drum de țară
din care vine lumea de milenii
așa-s mereu, ci doar pe margini teii
se-ncing de aurul Ilenii Cosînzenii
urc sîngele în fructe să-nvețe necuprinsul
îngrop în piatră pasul ne-de-ajuns de drept
ajut din umbră cerul, să fie mai aproape
c-o lacrimă de cel care-l așteptt
răstorn pe moarte haina cînd clipele trec sparte
joc cai de spumă noaptea cînd aștrii nu-s întregi
ajung din urmă anii, cînd au uitat să fie,
întind spre pești o undă, un munte spre pribegi
alunec în balade făcîndu-le mai albe
cu oamenii m-amestec, în trecerile lor
și îi învăț speranța, ori iarba, ori tăcerea
acestui drum de țară cu care sînt dator.

DUMITRU PRICOP ■

„Arc peste timp"

Arc peste timp este de fapt arcul incandescent al unei neostoite sete de frumos a poeților, prozatorilor de diferite vîrste și profesiuni, întîlniți în această generoasă culegere alcătuită de U.G.S.R., organizație care, cum s-a mai remarcat în paginile noastre, promovează tot mai sistematic talentele autentice. Versuri de o vibrantă sinceritate semnate de muncitori, tehnicieni, profesori, cadre medicale dau măsura unei permanențe a stării de cîntec. Este emoționant să afli sub versuri de autentică simțire că numele, de pildă, al Mariei Dincă împletește calitatea de muncitor în Valea Jiului cu aceea de poet: „Înalț poemu-acesta, pe Valea dintre Jiuri, / Pe Valea unde munții păzesc comori adînci... / Aici, și nu altunde, ridic poemul vrerii / Pe fruntea țării mele, ca flamura-n catarg; / Durat prin hărnicie, mi-or ajuta minerii, / Cu brațul lor puternic, să-l flutur peste larg". Alexandru Sfîrlea, muncitor-lăcătuș, membru al cenaclului literar „Iosif Vulcan" din Oradea, are în glas nostalgia locurilor bătute de „Crăișorul munților", de Avram Iancu: „Era un sat ca o poveste scrisă / în pergamentul palmelor de moți / Urcau pe deal căruțe cu luceferi / cu cerul crud înfășurat pe roți". Distingem în această culegere frumos întocmită un peisaj liric variat, voci care tind să se individualizeze. Problemele rostului poetului în cetate, dar și ale rostirii sale, ale nădejdii sau ale îndoielii în planul creației îl frămîntă și pe operatorul chimist Ignea Loga din județul Timiș: „În crinii / Ca niște țevi de argint / În care bate un graur / Cîntecul la care nu pot să ajung / La ceasul de aur". Între cuvînt și mesaj există însă o legătură trainică ce asigură țesăturii poetice viabilitatea: „Cînd rostești cuvîntul / ia ștergarul de-ți șterge fața / Apoi arată-l soarelui și vei vedea chipul / cuvîntului românesc, filigranat / de tata și de mama. / Aici iubirea mea-ntîrzie / pe-o pînză veșnic aurie". (Hanțiu Stamatin, profesor, Cîmpulung-Moldovenesc). Cristian Dică, un fraged elev din Alexandria, al cărui nume l-am și propus atenției publice la rubrica noastră „Dintre sute de catarge", afirmă și în această culegere setea lui de puritate caligrafiată în versuri de autentică sensibilitate: „La răspîntia zborului întotdeauna sîngele zeilor arde — înalță făclie / semn că mormintele limpezesc în crini / drumuri de liniște și curăție". **(La răspîntia zborului — țara).** În gîndire și în faptă, patria ne unește pe toți. O viziune solară asupra istoriei îi prilejuiește lui Arcadie Arbore din Suceava poarta maramureșeană: „Prin poarta asta măiestrită-n lemn / Trecu, cîndva, Bogdan către Moldova, / Iar mai tîrziu țăranii la un semn, / Cînd Doja i-a chemat nălțîndu-și slova... / „În Maramureș, porțile nu-s porți / Ci arcuri de triumf, cu vechi odoare, / Sub care trec de două mii de ani / Românii, îndreptîndu-se spre soare".

Accente ale unei poezii viguroase, cu gesturi largi, dictată parcă de însuși mediul care l-a modelat, se disting și în scrierile lui Valeriu Bârgău, muncitor la Combinatul siderurgic din Hunedoara: „Peste tîmpla veacului poetul apleacă mîna de muncitor / La mașinăriile munților noștri albi de zăpadă / Roțile dințate știu cum se trag după sine — o țară / Din rădăcinile pămîntului spre viitor". Destinul poetic al Margaretei Iordănescu, asistentă medicală din Brăila, urmează calea destinului unui om îndrăgostit de munca sa, meditînd asupra propriei tinereți însetate de lumină: „Din dragostea de oameni nesfîrșită / Cum e talazul mării înspumat, / Am luat spumă de val neobosită / Și am țesut cu alb acest halat", sau: „Cînd fruntea-am înălțat-o pentru zbor / Toți brazii au venit s-o răcorească; / Și m-a scăldat o undă de izvor / Ca limpezire gîndu-mi să găsească". Între ceilalți confrați, Dumitru Țiganiuc, profesor și membru al cenaclului „A. Enășescu" din Botoșani, publicat pînă acum de presa literară, confirmă și în poezia **Pe cărările țării** încrederea noastră în virtuțile sale poetice: „Singur plutind pe cărările țării / În urma timpului merg ca un ochi de pisică / în spatele bicicletei". Așa cum considera poetul Virgil Teodorescu într-un cald cuvînt înainte, **Arc peste timp** „ne apropie de cuvîntul, gîndul și simțirea celor reuniți între coperțile acestei cărți, dîndu-ne sentimentul tonic al reîntîlnirii cu oamenii zilelor noastre, cu faptele în care munca, frumosul și eficiența coexistă într-o splendidă epocă de creație și înaripare".

ADI CUSIN ■

Dialog

Titus Andronic, Mediaș: Deși nu prea inedită, metafora pe care se axează „Mai mulți soldați" dă oarecare impuls versurilor. Sînt și destule stîngăcii, forțări ale cuvintelor ca în acest vers: „Măști de prisos mai **poartă-ncă** pe față". Cîte o notație frumoasă în celelalte „creioane" („Focul însuși e aripa mea, el arde mocnit departe de sine"). Mai reveniți.

Mihai Hăulică, Brașov: Salutar „năduful" dv. pamfletar din rondelele trimise, cu toate că el se reduce la enunțuri versificate onorabil, la locuri comune care nu mai spun nimic (mere putrede, mărăcini etc.). Pînă și în „Soldatul de rînd", care-și face datoria bine, de dragul întorsăturii satirice, vedeți pe insul ce curînd „va vedea drept mărăcine și trandafirul cel mai blînd". O ușoară plutire în apele teritoriale ale satirei de calitate parcă se sesizează în „Rondelul singurei noastre plapume".

Virgil Grigorescu, București: Compuneri deocamdată fără nici o sclipire de poezie autentică. „Acrostihul popular", generos ca sentiment civic.

Cleo Mărculescu, Buzău: Într-adevăr, se vede că ceea ce ne-ați trimis e scris așa „cum ați simțit că ar fi frumos". Și ne bucură că după orele de lucru intens la fabrică vă găsiți timp să încredințați hîrtiei și asemenea gînduri luminoase. Ele rămîn însă, în esență, niște mărturii ca atare, fără ca vreo împerechere de cuvinte sau de sensuri să poarte însemnele poeziei. Cu o singură excepție, titlul uneia din compunerile dv.: „Omenia pămîntului". Poate că la unul din cenaclurile locale v-ați putea familiariza cît de cît cu acest gen de comunicare umană.

Aurel Dumitrașcu, Borca: Avea dreptate colegul meu, poetul Adrian Păunescu, atunci cînd, fără a vă fi citit încă versurile, se bucura că existați. Sîntem și mai bucuroși dimpreună să constatăm că începeți să existați și ca talent autentic. Poezia debutează uneori abrupt prin versuri proaspete: „Sînt român pînă-n lacrimi și mă rostesc în fața lumii OM" sau „Trebuie spuse niște adevăruri / pe care le mai bîlbîiam odinioară, / trebuie spus că apa pe care-o bem / este de fapt umezirea pămîntului, cald de privirile noastre limpezi și blînde" etc. Din păcate însă, stadiul încă incipient ca experiență poetică în care vă aflați nu vă permite să duceți pînă la capăt o idee poetică, astfel că elanul liric se consumă între bătaia și saltul peste ștachetă. Chiar poeziile din care am citat cîteva versuri reușite eșuează în final. Proaspete oaze de poezie, dar și întinse zone aride. Sîntem bucuroși să vă recitim cu noi producții lirice.

Gh. M. Tudose, Limanu: Poemul „Marie" putea rămîne și fără „Urmarea" trimisă deoarece, în afara unei ușurințe în versificație, e greu de reținut ceva cît de cît valoros ca poezie. Pe semne că vă reușesc totuși cronicile rimate ocazionale.

Carmen Focșa, București: Semne încurajatoare de poezie, deși plutiți încă într-un univers vag, ușor livresc, „imaginar" nu în accepțiunea adevărată a epitetului pe care-l folosiți undeva. Ar trebui să fiți mai personală, pornind, înainte de toate, de la propriile dv. trăiri. Dintre aceste semne promițătoare transcriem „Niciodată aproape": **Cu săbii tremurate ucidem balaurul alb. Niciodată pe rînd. Niciodată aproape. / Deasupra frunții amurgul e gînd / Care nu ne mai vrea, Care nu ne mai încape / / Tu rămîi semnul meu de răscumpărare / Prea rîvnit să-l mai cer. Prea rîvnit, să-l mai caut. / Tu rămîi mai presus de cumintea eroare / Ce m-ar face să fiu răstignire pe flaut."** Așteptăm deci, cu încredere.

Vasile Dănciulescu, Gabriela Dănciulescu, București; **Th. Văcărescu,** Rm. Vîlcea: **MAI TRIMITEȚI.**

Constantin Postelnicu, Theodora Partheniu, Alex. Doican, București; **Carmen Țugui,** Roman; **Dumitru Rotaru,** Balș; **N. Gr.,** Tg. Jiu: **DEOCAMDATĂ, NU.**

NICULAE STOIAN ■

ÎNTRE CLASIC ȘI BAROC (XXXIV)

VAN GOGH

Cei care sînt de partea grîului

4.

Ca și Rembrandt, el își face mereu autoportretul. Și la fel ca Rembrandt, nu se pictează pe sine din orgoliu. Caută în chipul său ceea ce caută într-un chiparos sau într-un lan de grîu... Ar putea să deseneze o stea în fața privirii sale sau aripa unui corb, cu atît mai mult cu cît își pictează obrazul, de fiecare dată, în culoarea grîului, reamintindu-ne și astfel că povestea grîului e povestea oamenilor...

Prima moarte cu care am venit în contact e plină de soare în memoria mea. Aveam trei ani și murise bunicul dinspre mamă. Ceilalți ai mei erau, probabil, în casă, eu rămăsesem în curte și singurul lucru pe care-l mai țin minte e faptul că stăteam la poartă și priveam uimit soarele. Era o după-amiază aurie de toamnă caldă, lumina pe care o descoperisem parcă pentru întîia oară mă îmbăta și stăteam singur acolo, în afara morții și în afara destinului, cu fața spre soare, aproape fericit aș spune dacă nu m-aș gîndi la caracterul acelei împrejurări. Cred că a fost, paradoxal, cea dintîi participare a mea la miracolul lumii. Eram ametit de lumină, de parfumul aspru și amar al ierbii, iar cuvîntul „moarte" n-avea pentru mine nici un înțeles.

Acum are. În schimb, am păstrat aceeași tulbure uimire în fața soarelui. Și iată de ce dintre toți pictorii sudului Van Gogh mi-e cel mai puțin străin.

Dar Provența este numai **prilejul** care i se oferă lui Van Gogh de a da la iveală ceea ce strălucește în inima sa. Această lumină prin care se apropie secerătorul... Acest galben sonor și anxios... Culoarea soarelui și culoarea iubirii... Florile lui Van Gogh cresc în craterul unui vulcan. Copacii lui au rădăcinile fierbinți. Grîul său e un incendiu care germinează. Și totul capătă un ton înalt de galben... Cîmpuri răscolite de vîntul agresiv și insinuant. Și grîul care luptă împotriva corbilor. Totul pictat cu vehemență, cu încăpățînare, cu o iubire violentă... Înțeleg că aici trebuie căutată forța acestei picturi, într-o inimă care își asumă toate riscurile... El, Van Gogh, e undeva în spatele pînzelor sale încordat la maximum. Cu fiecare tablou e mai nerăbdător. Nu vrea să picteze doar cîmpul, un chiparos, un păr înflorit, un vas cu floarea soarelui sau o stradă din Arles. Vrea să participe la misterele lumii, nu numai să le atingă și să le numească. Iubește viața brutal pentru a-și cunoaște parcă întreaga nefericire. Și soarbe din ulciorul verii toată lumina înainte de a-l sfărîma. Aproape că nu mai are vreme de odihnă. Uneori își așază șevaletul pe cîmp chiar în timpul nopții. Asemeni personajelor dostoievskiene, el știe că dacă a pus piciorul pe prima treaptă, trebuie să înainteze, să trudească pînă la cea din urmă, chiar dacă soarele care nu l-a mai părăsit, cum au făcut-o puținele femei din viața lui, îl va ucide.

E ceva în acest pictor care mi-l amintește pe Oedip. Poate sinceritatea cu care privește destinul și lumea. Poate faptul că-și deschide rănile pentru a le umple de soare. Sau poate totul. Și poate că acest lucru ar fi suficient să explice arta lui Van Gogh.

Și e ceva care mi-l amintește pe Prometeu. Numai că de data aceasta zeii n-au mai trimis un vultur, ci un stol de corbi. De data aceasta Prometeu nu e înlănțuit pe un munte, ci cutreieră lanurile de grîu din Provența. Soarele arde la fel, iar corbii care vor să-l ucidă pe Van Gogh coboară dintr-un cer la fel de plin de amenințări... Noțiunea de barbarie a apărut la grecii antici pentru a numi tot ce nu intra în gusturile lor. În acest caz, nu numai uritul este barbar, ci și nefericirea este barbară. Și ar trebui să-l socotim pe Van Gogh nu atît un „pictor blestemat", cît un „pictor barbar".

Dar un barbar al luminii ; care vorbește despre soare ca despre o femeie iubită ; care privește natura cu ochi tragici și îmbătați de frumusețea lumii ; care ne cere, poate, să cunoaștem nu atît legile artei cît legile suferinței, pentru a prețui cum se cuvine patima cu care pictează strălucirea grîului ; și care declara că nu înțelege Judecata de apoi decît într-un singur fel : ca o împrejurare în care Dumnezeu se justifică ; poate de aceea, în vreme ce la El Greco formele își pierd tot mai mult din greutate, dematerializîndu-se parcă, la Van Gogh materia e copleșitoare ; ea se transformă în țipăt sau în cîntec, dar rămîne să-și tragă sevele din pămînt... Mă uit la chiparoșii săi funebri și înflăcărați, la măslinii care i-l aduc aminte pe Delacroix... Au reușit ei să obțină o revanșă împotriva înfrîngerilor omului ? Nu vom ști niciodată să răspundem cu exactitate acestei întrebări. Însă ceea ce știm cu siguranță este că acest pictor mort la 37 de ani, după numai zece ani de pictură, a cunoscut ce înseamnă să iubești viața cu o putere care distruge și înalță. S-a luptat fără încetare să smulgă singurătății sale o stea care să strălucească plină de speranță. Și iată dovada de care aveam nevoie. E acest grîu care strălucește ca o speranță invincibilă sub lumina neagră a corbilor. Și dacă pictura nu este decît morală construită, cum credea Stendhal, atunci ne ajunge acest tablou pentru a ne da seama că între miresmele grîului acest martir a trăit toată dragostea lumii ; chiar dacă ea l-a ridicat pe culmi pentru a-l ucide acolo.

Mă întreb, ce-ar fi fost Prometeu fără vultur ? Vrînd să-l răpună, zeii l-au transformat pe titan în erou. După cum suferința lui Van Gogh ne-a atras atenția asupra luminii din pînzele lui. Corbii ne atrag atenția asupra grîului... Justifică asta suferința ? Nu, desigur. Însă ne arată că Braque nu era foarte departe de adevăr spunînd că arta e o rană transformată în lumină. Da, o rană transformată în lumină... Dacă vulturul întîlnește un Prometeu... Sau dacă stolul de corbi întîlnește un Van Gogh...

OCTAVIAN PALER ■

Ore de calm

cu un mare regizor

Dacă nu l-ai cunoaște, nu ți-ar atrage prin nimic atenția. E îmbrăcat în blugi și o cămașă sport. A apărut exact la 10,30, oră la care a fost fixată una din ultimele repetiții cu piesa lui Cehov, *Pescărușul*.

Salută pe actorii care se strîng în jurul lui, ieșind de sub umbra copacilor din Grădina Icoanei. Apoi, după ce mă ascultă, îmi spune pe un ton blînd :

— Regret, nu poate fi vorba de nici un interviu. Sînt groaznic de obosit. Nu mi-e capul decît la piesa asta. Și, drept să-ți spun, nu știu de ce, dar mi-e jenă să rostesc fraze cu aerul unui moralist care a aflat toate tainele lumii și poate povățui pe oricine.

Dă din umeri cu neputință.

— N-am aflat încă nimic...

— Dar piesele pe care le-ați montat, rolurile pe care le-ați interpretat nu înseamnă oare tot atîtea căi pe care le propuneți semenilor dumneavoastră ?

Se gîndește o clipă. Apoi îmi dă dreptate.

— Haide să-ți arăt pînă atunci cum jucăm *Pescărușul*.

În sala de spectacole e răcoare. Scaunele sînt acoperite cu prelate — stagiunea s-a închis. Liviu Ciulei se așază împreună cu statul său major — format din regizori tehnici, costumieri, decoratori — în lojă. Florian Pittiș și cu mine ne așezăm în ultimul rînd.

— Totdeauna are vocea asta blîndă ?

— Da. A ajuns la o înțelepciune, la o seninătate... Stai să-l vezi. N-o să se înfurie niciodată, orice s-ar întîmpla.

Începe repetiția. Pe scena în pantă — multe frunze, o bancă. Un lac sclipește în depărtare. La un moment dat, Clody Bertola — interpreta unei actrițe celebre — e nemulțumită :

— Nu știu ce să fac aici. E un timp mort.

Glasul calm al regizorului o liniștește.

— Nu-i nimic. Găsim noi ceva.

Repetiția continuă. Liviu Ciulei dă mereu indicații, ferm, dar nu poruncitor (Hai să vedem împreună ce se poate face aici..., Mihaela, n-ai vrea să..., Clody, te-ar deranja dacă...)

Cel care pune în scenă această piesă seamănă cu un înțelept care a înțeles multe în viața lui și s-a împăcat pentru totdeauna cu oamenii și cu lucrurile din univers. Și încearcă să imprime spectacolului aceeași blîndețe, aceeași armonie care stăpînesc sufletul său. Se simte permanent dorința lui ca în acest spectacol făpturile și obiectele să ajungă la un pact, la o împrietenire, pentru ca nici o stridență să nu apară.

Fără să vrea, Dumitru Onofrei stîlcește cuvîntul „vitregă".

— Nu „vitrigă". „Vitregă".

— Vitregă, vitregă. Știu.

Mai tîrziu, Mihaela Marinescu — interpreta Ninei Zarecinaia, fata plină de visuri — e întrebată ca de un părinte :

— Scuză-mă. De ce te miști atîta ?

— Nu știu ce să fac aici. Îmi dau seama că mă fîțîi, dar nu știu ce să fac.

— Da ? Ia să vedem împreună.

Ciulei urcă sprinten pe scenă, se mișcă o vreme de colo-colo, descoperă soluția și revine în lojă. Acolo, neîntrerupt, se consumă cafele, se fumează, se bea citronadă. Se aud cocoși cîntînd, găini cotcodăcind, cîini lătrînd. Totul ca în viața de toate zilele. Tocmai pentru că regizorul nu vrea cu nici un chip să ne pună prin arta sa în fața iluziei vieții, ci a vieții însăși. Pentru ca fiecare dintre noi să se simtă implicat. Nu să participe detașat, să contemple din afară ceea ce se petrece pe derdelușul acela de scînduri.

Andrei Pintea, interpretul tînărului îndrăgostit de Nina, vine pe scenă cu un pescăruș împușcat.

— Stop. Ar trebui injectat cu ceva. Pasărea e prea ușoară. Ar trebui să atîrne mai greu.

Andrei Pintea, după ce încarcă o pușcă, o trîntește cu nonșalanță.

— Ha, ha !, rîde înveselit regizorul. Asta-i bună ! Pușca s-ar descărca, băiete, dacă o izbești așa ! Pune-o ușor.

Andrei Pintea se conformează.

Mariana Mihuț nu are replică și, pentru a face ceva, ia dintr-un coș un măr.

— Foarte bine ! Dar eu niciodată într-o piesă nu fac un lucru o singură dată. Te rog, Mariana, să muști din măr și într-o scenă anterioară.

— De fapt, nu-mi plac merele.

— Lasă, nu-i nimic.

Către Mihaela Marinescu :

— Ce te-am rugat data trecută ?

— Să mă uit la vîrful pușții.

— Și care e, mă rog frumos, după tine, vîrful pușții ? Haideți copii, încă o dată, de la replica... Să iasă legat.

Iese din lojă și vine brusc spre mine :

— Îți place ?

Revine la locul său înainte de a apuca să deschid eu gura.

Clody Bertola explodează :

— Nu mai pot. Nu sînt mașină.

Se liniștește imediat.

O scenă plină de haz între Mariana Mihuț și Ion Besoiu. Ultimului i s-a servit masa și mănîncă într-adevăr cu poftă.

Liviu Ciulei e din nou lîngă mine. Plin de îndoială :

— Nu e prea forțat ? Prea comic ?

Capătă încredere :

— Nu scrie chiar Cehov că *Pescărușul* e o comedie ? Alții o joacă de se zguduie sala de rîs.

Pe scenă începe „ploaia". Cad picături de apă printr-un dispozitiv special. Se aude și vîntul. Pornește și o discuție în legătură cu ploaia și vîntul care nu funcționează normal.

— Nu mai opriți așa brusc ploaia. Ci treptat. Nici cel de sus n-o taie dintr-o dată, cu foarfeca.

Un electrician începe să peroreze înflăcărat. Liviu Ciulei îl ascultă răbdător. Pare să aibă la dispoziție o veșnicie pentru acest spectacol. În cele din urmă :

— Îmi dai voie să vorbesc și eu ?

Fistîcit, celălalt dă din cap.

Din nou, lîngă mine :

— Sînt oameni minunați. Nișteași în meseria lor. Însă trebuie împinși spre profesionalism.

Repetiția merge mai departe, cu opriri, cu reluări.

La sfîrșit :

— Bravo, copii. E bine. Ne întîlnim din nou la 18,30.

Ceasul arată 16,30. Încă o jumătate de oră de discuții cu personalul tehnic în legătură cu nu știu ce probleme legate de orga de lumini.

Către mine, conducîndu-mă în căldura de afară. Obosit, dar cu aceeași seninătate în suflet :

— Azi a fost o zi calmă.

GEORGE ARION ■

CRONICA SPECTACOLELOR

Recitaluri

Actorii ! La București, pe scena Teatrului Mic, lumina unui singur reflector desprinde din beznă o masă, două scaune și o vază cu flori : asta-i scenografia. Anda Călugăreanu cu vocea ei, cu o chitară și cu tandrețe asigură „coloana sonoră" a întregului spectacol. În rest, în tulburătorul „rest", o minunată actriță spune „Meșterul Manole" și alte poezii. În loc de orice alt comentariu, declar că mi-ar fi părut rău ca ora aceea și jumătate, cît a durat recitalul, să nu fi făcut parte din viața sufletului meu.

Actorii ! La Timișoara, pe scena Teatrului Național, Victor Odillo Cimbru și Alexandru Ternovici, Ecaterina Herberescu, Viorica Cernucan și Miron Nețea — nepuși de nimeni, decît de dragostea lor de teatru — au repetat cu înversunare prin cabine, au făcut actorie și autoregie, și au obligat cortina să se ridice pentru un spectacol despre care există prejudecata că n-ar avea șanse la public : cel alcătuit din cîteva piese scurte. Spre surpriza generală, spectatorilor le-a plăcut ; ba chiar și cronicarilor timișoreni, care au subliniat avantajul acestui fel de spectacol care, fie în întregime, fie pe bucăți, poate fi, lesne și cu folos, purtat prin întreprinderi și instituții. Important însă este că, prin inițiativa lor, acești cinci actori de la Timișoara au dat, în sfîrșit, o replică, și concretă și cu putere de convingere, mesajului care a pornit anul trecut de la Oradea : să facem totul pentru reintroducerea teatrului scurt în viața noastră spirituală.

Actorii ! Pe scena domestică, pe scena „la purtător" a televizoarelor, o adaptare după Eugen Barbu: „Un pumn de caise". Interpreți, doar trei actori: două răsunătoare firme bucureștene — Emanoil Petruț și Octavian Cotescu — și un nume al Teatrului din Pitești — Maria Andreea Raicu. Un spectacol bun al celor trei, un spectacol care iar a dovedit că „provincia" are temeinice personalități modern-actoricești, un spectacol care iar a dovedit că unii regizori, unii cronicari și unii spectatori încă sînt nedrepți, încă sînt datori cu stimă — pe măsura talentului, științei de a juca și dăruirii — actorilor „de provincie".

Actorii ! Pe scena Teatrului din Tîrgu Mureș, în decorul copleșitor conceput de Traian Nițescu, regizorul Dan Alecsandrescu, riscînd opinii critice nedrepte, aparent s-a retras și — cu discreție, profesionalism și încredere — i-a lăsat pe Constantin Anatol, Ștefan Moisescu, Ion Fiscuteanu, Radu Neag, Constantin Dolgan, Teodor Danetti, Cornel Popescu, și alții, să desfășoare o actorie de înaltă ținută.

Actorii ! Oameni ai adevărurilor rostite, mulțimii celorlalți, în față și totuși oameni care își îngăduie și arogă cumplita mîndrie de a-și supune — și munca, și ființa — controlului de calitate public și direct. Măcar la sfîrșit de stagiune, să medităm un bob de timp la datoria noastră morală față de harul și uitarea de sine ale dumnealor.

NELU IONESCU ■

CRONICA LITERARĂ

Lucian Raicu: „Nicolae Labiș"

Cartea despre Nicolae Labiș a lui Lucian Raicu, unul dintre criticii de azi cu o puternică personalitate, are o desfășurare imprevizibilă. Cu această lucrare criticul contrazice imaginea consacrată a volumelor închinate unor autori, în care totul e compartimentat minuțios, jalonat cu grijă, chibzuit ca un ceremonial, astfel încît cititorul să poată afla cu ușurință care sînt capitolele referitoare la biografie și care sînt cele despre operă. Lucian Raicu, poate și datorită situației speciale în care se găsește, aceea de a-l fi cunoscut îndeaproape pe Labiș, a adoptat o altă manieră, originală în orice caz în critica noastră literară. În textul său amintirile personale sau ale altora se amestecă dezinvolt cu analiza literară a poeziilor, cu scrutarea ecranului epocii respective, cu considerații asupra metodelor criticii literare. Ceea ce nu duce în nici un caz la un amalgam, la un hățiș din care cititorul să nu se mai poată descurca și să abandoneze descurajat lectura. Aparenta impresie de dezordine a cărții se datorează tocmai ineditului construcției pe care o propune Lucian Raicu, construcție care la o examinare mai atentă se observă că are rigoare, că e ridicată potrivit unui plan bine stabilit dinainte.

Nicolae Labiș este o carte admirabilă, care se citește pe nerăsuflate, ca un bun roman și nicidecum că un studiu doct și plicticos, scris din obligație. Stilul fluent și atractiv al criticului a imprimat volumului un ritm alert poate tocmai pentru că în carte lucrurile nu stau orînduite ca la paradă, locul fiecăruia fiind dinainte stabilit. Eseul acesta are ceva din diversitatea vieții, din farmecul și neprevăzutul ei. El este expresia unui zbucium lăuntric al autorului care a dorit poate să se elibereze de o obsesie, să ispășească prin scris în numele său și al tuturora „vina" de a nu mai avea printre noi pe cel ce a compus „Moartea căprioarei". De aceea se ghicesc o anumită precipitare, o anumită nervozitate a frazei, care, deși frumos construită, cu cuvinte deseori meșteșugit îmbinate, nu are ostentația de a părea impecabilă. Scrierea aceasta dezvăluie o febrilitate, ca și cum autorul ei ar fi dorit s-o termine cît mai repede pentru a se lămuri pe sine însuși în legătură cu eroul cărții sale, pentru a-i înțelege în primul rînd el cît mai bine atitudinile în viața de toate zilele și în operă. Pentru Lucian Raicu poetul *Luptei cu inerția* nu devine nici o clipă un pretext pentru a ilustra o metodă critică, iar momentele în care face diverse considerații asupra metodei sale de lucru trebuie interpretate ca niște strategeme, pentru a frînge din loc în loc textul, atunci cînd simte că tensiunea demersului său ajunge copleșitoare, pentru a oferi cititorului cîte un răgaz, ca un popas într-o oază înainte de a porni mai departe. Dealtfel, paginile au o evidentă alternanță de ton, uneori sînt neutre, impersonale, didactice chiar, ca și cum ar fi vorba de un om pe care nu l-a văzut niciodată și al cărui destin nu l-a mișcat nicidecum, pentru ca deodată ele să se însuflețească, să capete o vibrație pe care de obicei un comentariu critic nu-l are. Deși scris cu o nemărginită iubire față de Nicolae Labiș, eseul acesta nu este în nici un caz ditirambic, o îngrămădire de cuvinte emfatice, pompoase, ci o analiză lucidă, lipsită de false menajamente, a creației celui care a scris „Primele iubiri", arătîndu-se ce are șanse să dăinuie și ce e caduc în opera lui : „Labiș este un poet inegal, cu miracole și locuri comune ; înclin să cred că *a preferat* să fie inegal, decît să trădeze tainica autenticitate a procesului lăuntric, plină încă de stridențe, de straturi nesedimentate — și decît să ignore, printr-o artificială, prematură opțiune, dramatica și incomoda mobilitate a forțelor adverse ce și-l disputau". În cartea lui Lucian Raicu, Labiș devine eroul unui roman senzațional, fabulos cîteodată prin comportamentul său, tulburînd pentru o vreme legile locului unde apare, schimbînd oamenii și ordinea lucrurilor, după cum alteori este un personaj obișnuit, cu nimic mai presus decît orice trecător de pe stradă. Cartea îl înfățișează cînd măcinat de grave neliniști, cînd împăcat cu toate cele din jur, cînd serios, cînd plin de vervă umoristică. Iar poezia sa este prezentată ca un drum plin de meandre de la privilegiul de a lua cu nonșalanță lumea în stăpînire prin cuvinte, pînă la șansa de a-și pune întrebări fundamentale în legătură cu condiția umană.

Alături de remarcabilele sale volume despre Gogol și Rebreanu, Lucian Raicu a mai așezat o nouă carte de valoare, nu scrisă din complezență și dintr-o dorință de adulare a unui prieten dispărut, ci izvorîtă din evidente frămîntări intime. O carte cinstită și temeinică.

GEORGE ARION ■

RUBRICA MEA

Un eveniment cultural

Este recent apărută tălmăcirea din limba rusă a importantei scrieri a lui Dimitrie Cantemir *Sistemul sau întocmirea religiei muhammedane* (traducere, studiu introductiv și comentarii de Virgil Cândea, Editura Minerva, București, 1977, colecția Scriitori români). Cu această lucrare de erudiție se încheie publicarea operei complete a învățatului voievod moldovean, începută sub auspiciile Academiei Române, încă din anul 1872. Doritor să cunoască structura religioasă, politică, socială și culturală a Turciei, Petru cel Mare a apelat la sfetnicul său, a cărui faimă de orientalist era recunoscută. Dimitrie Cantemir trăise la Constantinopol peste douăzeci de ani, învățase limbile turcă, arabă și persană, frecventase cercurile conducătoare ale împărăției, scrisese pentru sultanul Ahmed III un tratat de muzică, născocise un instrument muzical și un nou sistem de notație, era, într-un cuvînt, un mare cunoscător al lumii musulmane, cel mai indicat să se înhame la o muncă titanică, din care, cu această cercetare, a dat numai întîia parte a unei vaste opere de sinteză. Lipsit de lucrările de specialitate, în exilul său, savantul a trebuit să se bizuiască în primul rînd pe experiența și pe memoria sa, într-adevăr excepțională, ca să reconstituie doctrina religioasă și cultul musulman, să analizeze Coranul (în ortografie corectă, *Curanul*), credințele și superstițiile populare, privite de el dintr-o perspectivă raționalistă.

Destinul operei a fost dintre cele mai vitrege. Sinodul rusesc ridicînd obiecții, de care autorul n-a înțeles să țină seama, a trebuit porunca țarului ca lucrarea să fie dată la tipar și să apară în 1722 la Sanktpiterburh, orașul de reședință imperială. Știința rusă modernă a ignorat-o, ca și orientalistica occidentală. Pentru că n-a fost scrisă în românește (originalul fusese redactat în limba latină), nu s-a ocupat de ea nici Lazăr Șăineanu, în lucrarea sa fundamentală *Influența orientală asupra limbei și culturei române* (1900—1905). Un academician german, G. L. Frisch (1666—1743), intenționa s-o traducă. Există o traducere netipărită, de Staiko Vladislavov (1739—1813), „apostolul renașterii culturale bulgare". Grigore Tocilescu a îngrijit de copierea manuscrisului original, rămasă neterminată și tradusă de profesorul Ioan Georgescu din Constanța, în 1927. Atîta s-a cunoscut, timp de cincizeci de ani, la noi, din însemnata lucrare orientalistă. În interval, istoricul Hammer-Purgstall, care consultase numai *Istoria imperiului otoman*, s-a înverșunat să-i conteste autorului orice valoare științifică (1824), obiecție reversibilă, deoarece enciclopediile actuale îl ignoră cu desăvîrșire.

Editor calificat și al *Divanului* (1969), Virgil Cândea a lucrat zece ani la tălmăcirea și aparatul științific al *Sistemului*, stabilindu-i cu obiectivitate valoarea istorică și aportul filologic. Desigur, memoria l-a servit adesea excelent pe Cantemir, dar l-a și trădat, așa încît editorul a trebuit să restabilească în note exactitatea referinței. Virgil Cândea a prezentat și un tablou impresionant al neologismelor introduse de autorul *Sistemului*. Prin aceasta, Dimitrie Cantemir se încadrează strălucit în procesul de modernizare a culturii rusești, inaugurat sub domnia lui Petru cel Mare, dar, ne asigură editorul, „într-o măsură superioară cărturarilor ruși, contemporani lui". Virgil Cândea nu a pregetat să stăruie și asupra valorii literare a lucrării, agrementată cu numeroase amintiri, întîmplări, anecdote sau „fabule" (povestiri fictive). Ca să-l pastișăm pe talentatul autor, editorul nu s-a lenevit să examineze *Sistemul* sub toate laturile, după ce a realizat o excelentă traducere, care se citește cu plăcere, învingîndu-se mai lesne sintaxa modernă a tălmăcirii decît greoaiele perioade de timp oriental, ale originalului. Este interesant de urmărit, din punct de vedere filologic, puternica influență a sintaxei musulmane asupra orientalistului, a cărui bază științifică a fost umanistică. Și mai e curios de constatat că Dumitrie Cantemir, adeseori aspru în judecarea doctrinei, cultului și moravurilor musulmane, exagerează enorm cînd proclamă superioritatea literaturii arabo-persane asupra celei europene (pe care, desigur, o cunoștea mai puțin !).

Din bogata ilustrație a cărții, în afară din text, reținem alegoria lui A. F. Zubov, frontispiciu la ediția originală din 1722, reprezentînd visul sultanului, care l-a inspirat și pe Eminescu, după Hammer, în *Scrisoarea III*. Din pieptul suveranului culcat crește pomul uriaș, ale cărui crengi sînt închipuite din trupuri de șerpi. Copacul se întinde peste cele trei continente : Asia, Africa, Europa, tot atîtea tinere încoronate.

Diverși indici și o întinsă bibliografie completează aparatul științific al eruditului editor. Nimic nu lipsește pentru informarea celui mai dificil consultant al ediției.

Doctrina din Coran, ne spune Virgil Cândea, este în genere privită obiectiv și în deplină cunoștință. Nu-l voi contrazice, dar voi releva și demonul polemic și pamfletăresc al istoricului, care n-a putut ierta întîia lui demitere din scaun (1692) și nici neplăcerile îndelungatei sale captivități (dacă termenul nu e prea dur) constantinopolitane. Lucrare științifică, dar și pătimașă, *Sistemul*, în tălmăcirea și interpretarea lui Virgil Cândea, oferă filologului o lectură pasionantă.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

FAPTELE SI VORBELE

Argumentele în literatură

Mihai Ralea exemplifica magistral felul în care unii înțeleg să tranșeze o dispută, atunci cînd le lipsesc argumentele :

Două studente la Fizică se contraziceau pe o chestiune de specialitate. La un moment dat, cea care nu mai găsea nimic de răspuns, conchise mînioasă : „Așa îmi trebuie mie, dacă stau de vorbă cu o tuberculoasă !"

Noi nu prea ducem discuții literare adevărate și dintr-o pierdere a obișnuinței de a le respecta regulile. Principal e, indiscutabil, să te lupți cu argumente. Ce lucru simplu, dar (vai !) uitat! Emiți o afirmație, oricît de gravă, se cade să o și dovedești. Aceasta nu e o operație chiar atît de ușoară, în literatură. Cîteva citate trunchiate și scoase din context sînt departe de a constitui o demonstrație concludentă. Ai datoria să asculți calm și riposta celui de o altă părere, să contraargumentezi, dacă e cazul și te simți în stare.

Ralea relata dialogul amintit spre a arăta cum se confundă punctele de vedere. Și în discuțiile noastre literare abaterea aceasta intervine frecvent. Își ia cineva curajul să-și exprime o opinie mai dezagreabilă despre cartea unui confrate, se trezește instantaneu contestat în privința talentului său. „Tu, vezi-ți în primul rînd de neghiobiile pe care le scrii" — e invitația curentă, formulată eventual într-o manieră diplomatică superioară, cînd nu capătă expresia locală, franc, specifică.

Se admite greu că, și nefiind scriitor, poți avea într-o controversă literară dreptate. Raționînd așa, publicului i s-ar retrage integral dreptul de a aprecia cărțile pe care le citește. Cine ar cuteza să-și mărturisească vreo nemulțumire ar fi redus la tăcere prin replica drastică : „Arată tu, întîi, că poți face mai bine, și apoi vorbește !" Dar recunoaștem aici îndată reacția rudimentară extremă la critică. E clar că mii de cititori pot să constate cu perfectă justețe stupiditatea unui roman, fără a fi realizat în prealabil o ispravă literară superioară.

Părăsirea obiectului în discuție are și alte inconveniente. Apare un pact tacit al tuturor celor care se simt cu musca pe căciulă. „Nu te bagi, trăiești liniștit". Ba poți să invoci și recomandări de înțelepciune ilustre : „Eu îmi văd de grădina mea".

Încă ceva : literații, bineînțeles, pun vervă, culoare, umor, recurg la metafore și formule aforistice, în discuție. E dreptul și meseria lor. Să fim însă bine înțeleși : o acrobație verbală, oricît de reușită, nu înlocuiește un argument.

Avem, din păcate, o dispoziție cam infantilă, să aplaudăm pe cei care fac mai multe tumbe în arenă. „A ! să vezi ce înjură ăla", asta devine nu o dată factorul hotărîtor în deznodămîntul disputei. De partea cui se află dreptatea întreabă foarte puțini, abia deschizînd pe jumătate gura. Retorii și limbuții acoperă repede dezbaterile cu succesele lor infailibile de galerie ; pînă să se închege un început de dialog, ei își fac „numărul" și îneacă totul în scandal ; efecte, cît mai multe efecte, asta reține atenția, pentru altceva nu mai rămîne răbdare. E nevoie imperioasă de inflexibila logică rece și ironie ucigătoare maioresciană, ca să descurajeze atîtea limbi strident șuierătoare.

Lovinescu distingea între polemica de idei și cea de cuvinte; regretînd proliferarea ultimei la noi. Ar rămîne de adăugat că năravul s-a cam păstrat. Și în plus, cînd polemica de cuvinte cucerește cîmpul vieții literare, discuțiile propriu zise riscă să înceteze cu totul.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

RESTITUIRI

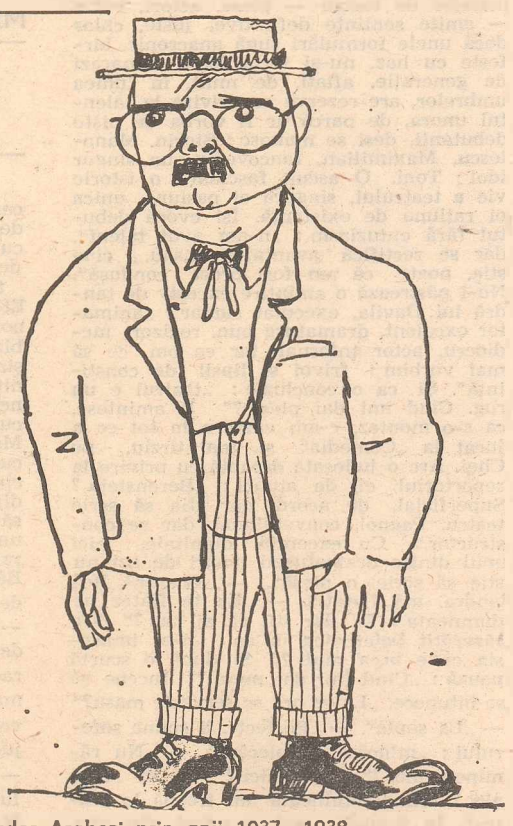

Tudor Arghezi prin anii 1937—1938

Văzut de SILVAN ■

Nicolae Dan Fruntelată

DAR ZILEI MELE

Dar zilei mele ce să-i dăruiesc, mă întreb
ce altceva poate, decît o noapte
în care stau și scriu dezlănțuit
ca un vînt la marginea satelor nașterii noastre ?
Decît o dragoste, cum tu,
floarea mea, formă vie a viselor mele ?
Decît bucuria de-a sta
cu pieptul gol, cu sufletul afară
în fața plutonului de execuție
al cuvintelor ?

TRECE-O ZI

Stau în trenuri la fereastră
Gările nu se aud
Vremea n-are nord și sud
Trece-o zi din viața noastră
Stau în ochii luminați
De atîta șuier ud
Și îmi pare că e sud
Dar mi-s ochii înghețați

Că se duce și se pierde
Ca lumina din fereastră
A copilăriei mele
Inc-o zi din viața noastră

CASĂ DE IARBĂ EȘTI

Casă de iarbă ești,
Suflet al meu, pedepsit între pietre
durere proaspătă mustind lîngă coasă
se mai țin de tine drumurile
fără sfîrșit, fără sfîrșit
ca o pătimire aleasă
Casă de iarbă ești, prădată
de toamnă și de petrecere a vîntului
rar, bate verde în sîngele tău
dunga cuvîntului
Și cine-a fost n-a mai venit
și cine trece nu mă întreabă
cîți am ucis, cîți am iubit
Casă de iarbă ești, suflet al meu,
casă de iarbă.

RĂSPUNS MAMEI

Nu mă chema-n scrisori să vin acasă
Spunînd că alde-ai noștri sînt toți în asfințit
Că iarba rea și veche a năpădit grădina
Eu locuiesc pe-o lamă de cuțit.

Și-n ceasul meu de-odihnă cutreieră tramvaie
Și-n ceasul meu de gînduri un glonte s-a ivit
Un glonte alb ori negru, ori fără de culoare
Eu locuiesc pe-o lamă de cuțit.

Nu aștepta să-ți scriu că-mi merge bine
Cu sănătatea, și că-s mulțumit
Chiar dacă-ți scriu așa, tu știi de-acuma
Că locuiesc pe-o lamă de cuțit.

Mă vrei copil în visele senine
Străluminîndu-ți chipul de grijă obosit
Mă vrei încremenit în poze și-n veșminte
Dar locuiesc pe-o lamă de cuțit.

Nu mă chema-n scrisori să vin acasă
Răspunsurile mele adesea te-au mințit
Trăiesc prea repede și prea departe
Și locuiesc pe-o lamă de cuțit.

CITEAM DESPRE NOI

Citeam despre noi, într-o noapte a iernii
Veniseră ziarele din urmă c-un veac
Cu foile galbene, cu litere rupte
Aduse privirii de-un sipet sărac

Veniseră-acolo ca un fel de pîine
Ca un semn că pe lume am mai existat
Rănite, puține, dar totuși ziare
Purtînd în cerneală un sînge curat

A fost un război, a fost o răscoală
A fost o durere și sute de morți
Și-un aer la fel, și-o ninsoare eternă
Lumina ale universului porți

Cît oare o fi noaptea-aceea de lungă
De-au umblat către noi și tot proaspete sînt
În mirosul de plumb stă istoria zilei,
A zilei ciudate numită Pămînt

Citeam despre noi într-o noapte a iernii
Averea păstrată de-un sipet sărac
Cu foile galbene, cu litere rupte
Veniseră ziarele din urmă c-un veac.

MEMORIILE MELE

Jurnal de atelier (VI)

1957, într-un septembrie de vis, la Sinaia, la „Cavaleri". La zece dimineața, telefon în cameră : la patru după-masă, sosește Doamna Bulandra. Îmi aduc aminte, îngrozit, fiindcă s-ar fi putut să uit : la închiderea stagiunii, ne-am înțeles să ne întîlnim ca să discutăm premisele unei viitoare piese, pe care ține s-o scriu pentru „Municipal". Și acum, iat-o înaintea mea : pasăre măiastră dintr-o altă planetă, colorată în mov, ireală și neverosimilă. Declară optzeci de ani — Sică susține că are optzeci și cinci — a călătorit toată noaptea, cu trenul, de la Arad la București, s-a odihnit cîteva ore, s-a urcat în mașină și a aterizat la Sinaia, ca să mă certe că piesa nu este, încă, gata. O privesc stupefiat : totul, pielea feței, părul, mîinile nervoase, picioarele pe care și le odihnește pe un taburet, par confecționate dintr-un material plastic, inuman. Numai ochii și mintea sînt de aici. Are o memorie fenomenală a trecutului îndepărtat și recent, știe tot ce se întîmplă pe lume, n-are ezitări sau reticențe în judecarea oamenilor, e la curent și informată în materie de teatru — piese, actori, regie — emite sentințe definitive, juste, chiar dacă unele formulări sună anacronic, bîrfește cu haz, nu-și iartă foștii camarazi de generație, aflați, de mult, în lumea umbrelor, are rezerve cu privire la talentul unora, de parcă ar fi vorba de niște debutanți, deși se numesc : Storin, Manolescu, Maximilian, Iancovescu, un singur idol : Toni. O ascult fascinat : o istorie vie a teatrului, singura ei pasiune, unica ei rațiune de existență. Își evocă debutul fără entuziasm : „n-am avut talent", dar se rectifică avantajos : „sau, cine știe, poate că am fost prost condusă". Nu-i păstrează o amintire excesiv de tandră lui Davila, executat sumar : „animator excelent, dramaturg bun, regizor mediocru, actor infernal, iar ca om, ce să mai vorbim : frivol și lipsit de conștiință". Și ca o concluzie : „teatrul e un rug. Cînd îmi dai piesa ?" Îi amintesc, ca s-o montez, c-am văzut-o în tot ce a jucat la „Comedia" și, mai tîrziu, pe Chei. Are o judecată dreaptă cu privire la repertoriul ei de atunci : „Berenstein ? Superficial, de acord, dar știa să scrie teatru. Pagnol, convențional, dar ce constructor... Cu excepția dumitale, nici unul dintre dramaturgii noștri de azi nu știe să scrie o piesă". — „Doamnă Bulandra, mă flatați". — „Eu te flatez pe dumneata ? Ei, dar știi că ai haz ?" S-a răzvrătit boieroaica în ea : „n-ai impresia că e prea mult ?" Și după o scurtă pauză : „Cînd îmi dai piesa ?" Începe să se întunece. „La ce oră se servește masa ?" — „La șapte". — „Perfect". Îi spune soferului : „mîncăm și plecăm". — „Nu rămîneți aici ?" — „Aici ? Ce să caut aici ? Mîine dimineață am treabă la teatru". În timpul mesei, a intrat, din nou, într-o polemică acerbă cu dramaturgia contemporană, pe care nu o iartă : „teatrul e situație, caractere și dialog. Interes, surpriză, emoție. Lacrimă și zîmbet. Restul e «găvăreală» și rapoarte". Mănîncă insistent, fără moșturi și ifose, îi place prăjitura, acceptă, dezinvolt, și porția mea, cere o cafea, fără zahăr, dublă : „ca să mă țină la drum". Și fiindcă a coborît o tăcere obosită, nu știu ce diavol mă împinge și o întreb : „ce face fiica dumneavoastră ?" Știu că are o fată din prima ei căsătorie, o greșeală de tinerețe. „Fata mea ?" I-a pierit verva, i-a scăzut glasul, mîinile îi zac inerte pe masă, ca două aripi rănite, ochii și-au pierdut strălucirea : — „Nu mai știu nimic de ea din 1937". Și, fiindcă tac stingherit, cu sentimentul că am călcat pe o trapă nefericită, adaugă scăzut : „Sînt o mamă ratată". A urmat o liniște grea, după care a mai spus — pentru ea? pentru mine? — ca o justificare, ca o căință tardivă : „N-am trăit. Am jucat...". Pînă la plecare, n-a mai scos un cuvînt. Pianota cu degetele subțiri și fragile pe fața de masă, cu gîndul departe, rămasă pe punctele ei de suspensie.

8 decembrie 1959. Cu Z.St. la Victor Eftimiu, acasă, — ca să ne citească o nouă piesă — într-un decor somptuos și bizar : o harpă cu coardele rupte, cîteva șirvanuri de colecție; pe pereți un Tonitza glorios, cîțiva Pallady mediocri și nenumărate falsuri. Pe Victor Eftimiu îl cunosc de dinainte de a mă fi născut. Mama mea a copilărit cu el în aceeași curte, pe Sfinților, și ține minte ziua cînd Gheorghe, tatăl lui Victor, și-a adus din Albania, de la Boboștița, băiatul, ca să-l ajute la treburile gospodăriei și aie unei mici băcănii balcanice, de trei parale, pe care o ținea pe ulița lăutarilor. Băiatul avea zece ani și nu știa un cuvînt de limbă românească. Vorbea „Kainas" — „ca la noi" — o versiune simplificată de slavă primitivă. Și aici intervine miracolul : la zece ani nu știa o boabă românească, unsprezece ani mai tîrziu era cel mai sărbătorit scriitor român — i se jucase la „Național" „Înșir-te mărgărite" — triumf care i-a deschis ușile Palatului, i-a adus fluvii de aur și pe Agepsina Macry — „Gipsy" — și ea o răsfățată a destinului : fată frumoasă dintr-o familie de oameni bogați, curtată și rîvnită de toți tinerii „bine" din România. L-a preferat pe Victor. Lui A. de Hertz, aspirant fără noroc, nu i-a rămas decît consolarea să-i scrie și să-i trimită în ziua în care fata punea vălul de mireasă celebra romanță ce a stors atîtea șiroaie de lacrimi : „De ziua nunții tale-ți scriu". În adolescență i-am văzut lui Victor Eftimiu toate piesele — mi-aduc aminte ce impresie puternică a făcut asupra mea „Cocoșul negru" — i-am citit romanele, mai puțin cucerit, iar din 1947, de cînd sînt secretar literar al „Naționalului", mă cinstește cu prietenia lui consecventă. Vine la două, trei zile la Direcție, la Z., se instalează într-un fotoliu și vorbește. Rar am întîlnit povestitor mai seducător. Confabulează cu haz, minte cu nevinovăție, bîrfește fără răutate. — „S", spune — și e vorba de cel mai mare prozator român — „habar n-are de regulile elementare ale scrisului. Toți eroii lui, țărani sau tîrgoveți, vorbesc ca niște personagii biblice. N-are ureche, mon cher". „A" — și e vorba de cel mai mare poet român de la Eminescu încoace — „nu stăpînește prozodia. La fiecare pagină, te lovești de un vers șchiop, iar cînd logodește un neologism latin cu un arhaism scos din sfintele Cazanii, te apucă jalea. Ascultă. Zarie, pe noi „ne-a nenorocit alterarea fonemelor : „ă"-ul și î"-ul. Am scris o piesă fără nici un „ă", fără nici un „î", s-o asculți, juri că e scrisă în spaniolă. Și, imediat, într-o conexiune de idei fatală : „Ce faci, Zarie, cu piesa mea ? Ce zici, Aurelie ? Trei personagii și un decor. O șampanie, o spumă. O punem pe Gipsy în femeie, și facem un succes să duduie. Hai, mon cher, că pierdem stagiunea". Îi păstrez o amintire zguduitoare din iarna lui 1951. Într-o după-amiază de decembrie, ies din teatru înainte de cinci, intrat de dimineață și prins de vizionări plicticoase, urmate de discuții sterile, fără utilitate. Începea să se întunece. Un viscol cumplit, o furtună de zăpadă care te orbea și te culca la pămînt. În Piața Palatului, pustie, o singură ființă rătăcită : Victor Eftimiu. — „Ce cauți aici, maestre ?" — „Sereseceul", mon cher. Mi-a comandat o conferință despre Alecsandri și mă poartă cu vorba, mă amînă și-mi cer modificări de m-au căpiat". La Societatea pentru răspîndirea științei și culturii — „Seresece" — lucrează B., un prieten devotat, deși ne vedem rar. L-am cunoscut în 1932, la „politici", la Văcărești, și-mi păstrează, de atunci, o bună amintire, nedezmințită. — „Hai cu mine, maestre". Înotăm, cu disperare, prin furtuna de zăpadă, ajungem, — „Sereseceul" are sediul într-o aripă a Ateneului român — ne anunțăm. B. ne primește imediat, iar eu intru direct în materie : „Tovarășe B., vin cu maestrul Eftimiu, sper că-l cunoști : o glorie a literaturii române... Și nu numai a literaturii. În 1933, în Cameră — și e o realitate — a demascat, ca nimeni altul, crimele de la Grivița. Apoi anii lui de lagăr, de la Tîrgu Jiu, ca să nu evoc decît două momente din trecutul lui militant. Mă gîndesc cîte conferințe ar putea să ne țină maestrul Eftimiu — B. dă din cap aderent la idee — dacă ar accepta să ne vorbească și să ne spună cîte a îndurat și ce a suferit..." — „Cine a suferit, mon cher ?", mă întrerupe Eftimiu, „că eu n-am suferit deloc. Am avut succese, am avut triumfuri, am întors banii cu lopata, am dus-o imperial". — „Dumneata", zic eu, interzis. „Dar alții ? Gîndiți-vă la S.". — „Terminați, mon cher, cu mitologiile. Pe S. l-am cunoscut foarte bine : un înger. Bun, cinstit, viteaz, dar n-avea pic de talent". Las conferința pe biroul lui B. și ies urmat de Eftimiu, eu muiat în vitriol, el senin și satisfăcut. Afară, pe trotuar, mă întorc : — „Ce-mi făcuși, nene ?" — „Ce ?" — „Te apuci să spui c-ai dus-o triumfal... Că S. n-avea talent...". — „Serios ? Crezi că am greșit ? Hai înapoi s-o dreg". — „Las-o, nene, las-o încurcată". E întuneric, orbecăim prin viscolul care nu se mai potolește, încercăm să răzbim, cu vîntul în față, spre Cișmigiu, prin Știrbei-Vodă, ne oprim sleiți, la fiecare pas. — „Știi cu cine semănăm noi acum, Aurelie ?" — „Cu cine, maestre ?" — „Cu părintele Avakumov și cu preoteasa lui". Și în furtuna de zăpadă, care ne taie răsuflarea, îmi povestește : „În imperiul rusesc, pe vremea țarilor, a fost exilat în Siberia un popă : Avakumov. Preoteasa n-a vrut să-l părăsească și l-a urmat. Mă auzi ?" — „Da, maestre". — „I-a dus cu sania pînă în Urali, și de acolo, prin zăpadă, pe un viscol ca ăsta, înainte, pe jos. După multe ceasuri de umblet, preoteasa s-a oprit sfîrșită. — „Mai e mult, Sfinția ta ?" — „Numai pînă la moarte", a zis popa. — „Să mergem", a spus preoteasa, și-au plecat mai departe. Auzi, Aurelie, așa sîntem și noi, ăștia din teatru : „numai pînă la moarte. Să mergem". Și era în glasul lui o asemenea tristețe și o asemenea deznădejde, că m-am întrebat ce dramă și ce taină ascunde viața acestui biruitor triumfal.

AUREL BARANGA

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar în taberele şi pe şantierele tineretului

Cronica (273, 274, 275, 276, 277)

Costineşti, 6 iulie, orele 20.30. Conducătorul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluţionar, poetul Adrian Păunescu, a salutat pe cei 5 000 de iubitori de muzică şi poezie prezenţi în seara dintîi a turneului pe care cenaclul îl întreprinde pe litoral şi la cîteva şantiere ale tineretului din această zonă.

Cinstea de a cînta primul i-a revenit lui Mircea Bodolan, cîntăreţ sensibil şi înzestrat. El a rostit „Dor de mamă", pe versuri populare aducătoare de simţăminte înălţătoare pentru fiinţa căreia îi datorăm naşterea ca oameni şi dăinuirea ca popor. În aceeaşi notă de sensibilitate şi har a cîntat „Rănitul dintre linii", „Satul sub secetă după potop" şi compoziţia proprie „Mătrăguna". I-a urmat un cîntăreţ talentat, care a debutat de curînd în cenaclul nostru, este vorba de Vali Şerban din Alba Iulia, cu cîteva piese bine primite : „Gînd de împrămîntenire", „A plecat moţul în ţară" şi „Blestem" (versuri A. E. Baconsky). „Folk cameral grup", compus din Doru Stănculescu, Sorin Minghiat şi Ionel Petrov, a cîntat fără cusur „Ai, hai", „Baladă de copilărie" şi „Avram Iancu". În schimb, la compoziţia „Ma[illegible] şi marea", cu un text scris de Doru Stănculescu de numai două zile, am avut un moment mai puţin plăcut, autorul însuşi uitînd textul şi umbrind în felul acesta momentele sublime, a dat totuşi o notă de autenticitate actului artistic. Frumosul cîntec popular din Maramureş „Omul pădurii" a adus pentru prima dată în acea seară şi participarea celor care au umplut pînă la refuz amfiteatrul în aer liber din Costineşti. Este meritul celui care a cîntat, adică al lui Mircea Bodolan, căruia i s-au alăturat toţi membrii cenaclului, dar şi al îndemnurilor adresate de pe scenă. Obişnuiţi deja să participe, să cînte şi să aplaude ceea ce le merge direct la inimă, cei prezenţi o fac şi alături de Adrian Ivaniţchi care, ajutat prietenește de Florian Pittiş, cîntă „Amiaza" (versuri Aurel Şorobetea), „Ploaia care va veni" (Dorin Liviu Zaharia), „Vînare de vînt" (Bob Dylan) şi „Trăiască România!" (muzica Nicu Alifantis şi versurile poetului Adrian Păunescu). Eugen Cristea a oferit spectatorilor două numere de pantomimă, „Îndrăgostitul" şi „În tren", amîndouă stîrnind ropote de aplauze. „Cîntă, cucule, cîntă", cel mai cunoscut cîntec al Suzanei Georgescu, a făcut şi la Costineşti priză rapidă cu publicul, fluturînd pe buzele tuturor. La fel s-a întîmplat şi cu Valeriu Penişoară la interpretarea popularului „Cuvîntul lui Roată către Divan." Primiţi frumos şi meritat, mai ales datorită înaltei lor profesionalităţi, Erika Jozsa, Karol Horvath şi Alexandru Dobranszky au cîntat „Cînd o fi să fiu mai mare", „Noi, muritorii" pe versurile poetului Adrian Păunescu, iar „Nunta" şi „Pasărea" le-au reluat şi în limba maghiară. Formaţia „Roşu şi Negru" s-a prezentat cu oameni noi (Fl. Ochescu şi T. Bădilă), condusă fiind de Liviu Tudan. Surprinde prezenţa în formaţie a cunoscutului cîntăreţ folk Valeriu Sterian. Dealtfel, Valeriu Sterian, proaspăt absolvent al facultăţii de psihologie, cîntă şi acum cu chitara lui de student ca-n vremea cînd nu avea rival la Universitate. Actorul Florian Pittiş şi poetul Adrian Păunescu au recitat cu patos revoluţionar „Inscripţie pe piatra de hotar" de Geo Dumitrescu şi un fragment din poemul „În mai" de Nicolae Labiş. Florian Pittiş a răspuns solicitării sălii de a interpreta într-o variantă originală „Scrisoarea III" de M. Eminescu. Finalul a cuprins „Mielul", „Hanul lui Manuc", „Proverbe", „Pămîntul deocamdată" pe versuri de Adrian Păunescu. muzica şi interpretarea Mircea Vintilă, care cîntînd excelent s-a egalat pe el însuşi, cel dintotdeauna. Adrian Păunescu a recitat „Desteaptă-te, române" de Andrei Mureşanu, Mircea Vintilă a cîntat „Bade Ioane" pe versuri de Tudor Arghezi şi „Lordul John", de G. Coşbuc după care Florian Pittiş în încheiere a oferit un recital actoricesc.

Costineşti, 7 iulie, orele 20. Ca şi în ajun, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, a ambiţionat cu cei mai buni membri ai săi şi cu cel mai bun program desfăşurarea unei seri extraordinare. Anunţat ultimul, Eugen Cristea rămîne la microfon şi „Cu mîinile curate", parodia savuroasă a filmului cu acelaşi nume, s-a transformat dintr-o simplă parodie într-un recital în care tînărul actor timişorean a dat măsura talentului său în linia umorului, găsind în acelaşi timp resurse pentru a se prezenta şi sub masca tragicului. Excelent şi sunetul strunit cu măiestrie de către Roland Panteli. Ritm mai alert şi o arie de cuprindere mai largă ca repertoriu. Tînărul învăţător Valeriu Penişoară, reia de data aceasta doar „Cuvîntul lui Roată către Divan", continuîndu-şi recitalul cu „Bătălia de la Vaslui", „Povestea eroilor", „Da, mai avem", prezentînd pentru prima dată în cenaclu cîntecul „Ană, Doamnă". Plin de forţă şi prospeţime, Valeriu Penişoară are succes la public, colegii săi însă fiind de părere că : „este un cîntec viabil şi confirmă încrederea lui Penişoară în cuvînt şi muzică, numai că e prea departe de a fi original". Membrii cenaclului cîntă „Omul pădurii" şi „Cozma Răcoare", muzica mergînd bine, fiind însă recepţionată slab.

Poetul Adrian Păunescu, împreună cu toţi membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluţionar, dedică un moment sublim secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru că în acele zile marele bărbat de stat al poporului român pierduse fiinţa cea mai scumpă, cea care i-a dat viaţă şi în faţa memoriei căreia se înclină întreaga naţiune cu veneraţie şi recunoştinţă. Adrian Păunescu a recitat poemul său „Repetabila povară", Mircea Bodolan a interpretat „Dor de mamă", iar Mircea Vintilă „Dulce Românie", toate constituindu-se într-un vibrant şi pios omagiu adus celei care a fost Alexandra Ceauşescu. Poetul Adrian Păunescu a recitat poemul „Un cîntec" dedicat personalităţii celui mai iubit fiu al poporului, tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Mircea Vintilă a mai cîntat „Eroii" şi Adrian Păunescu a recitat poemul „Lumină! Luptă! Libertate !". În încheierea acestui moment minunat, cenaclul şi cei peste 5 000 de oameni prezenţi au cîntat şi aplaudat „Trăiască România !" Şi a ieşit minunat, aşa cum sublinia conducătorul cenaclului, pentru că aşa se cuvenea, într-un moment cînd ideile mari sînt apărate cu arme curate, ideea de libertate dragă tuturor şi mai ales întîiului bărbat de stat al ţării triumfă în mod revoluţionar şi în răspunderea noastră pentru cuvîntul scris, rostit, cîntat. Este reluat „Cozma Răcoare" (versuri N. Labiş), muzica Evandro Rossetti, iar Fl. Pittiş recită o tabletă de Radu Cosaşu, Erika Jozsa, Karol Horvath şi Al. Dobranszky au cîntat piesele pline de ritm „Pasărea" şi „Nunta", dar au prezentat şi o piesă nouă, intitulată „Joc" pe versuri de Kányády Şandor. Cîntînd cu mai multă siguranţă şi cu vocea de excepţie pe care o are, Suzana Georgescu a interpretat „Şoimul" şi „Cîntă, cucule, cîntă". Un cîntec nou a oferit şi Vali Şerban, intitulat „Descîntec de copil" (versurile aparţinînd unui poet tot din Alba Iulia, publicat în mai multe rînduri de revista noastră, Ion Sângereanu). După ce în seara precedentă eşuase, „Maria şi marea", noul cîntec al lui Doru Stănculescu, inspirat de romanul cu acelaşi nume al lui Radu Tudoran, a înregistrat un deosebit succes. A fost reluat de cîteva ori, pentru că este într-adevăr superb şi-l aşteaptă o carieră la fel de strălucită ca a celor mai bune cîntece ale lui Doru Stănculescu. Formaţia „Roşu şi Negru", a părut mai bună acompaniind pe cei doi solişti ai săi, Valeriu Sterian cu „Antirăzboinică" (versuri Adrian Păunescu), „Cu iubirea de moşie" (versuri Ion Horea) şi „Amintire cu haiduci" şi pe Liviu Tudan cu „Blues", „Devenire" şi „Doină". Ca de obicei, Adrian Ivaniţchi are probleme cu chitara sa de Reghin. Pînă şi-a acordat-o, a spus Florian Pittiş, „Povestea obişnuinţei" de Ion Dogar Marinescu. Cînd a fost gata, Ivaniţchi a cîntat şi a avut succes, nu mai mic decît la Sighişoara, cu „Ploaia care va veni" de Dorin Liviu Zaharia şi „Vînare de vînt" de Bob Dylan. Mircea Bodolan din nou cu piesa „Rănitul dintre linii" şi un cîntec nou, mult discutat, pe un text de W. Shakespeare. Cerut din sală, cîntecul lui Victor Socaciu (aflat în sesiune de examene) „Un punct de vedere" (versuri Adrian Păunescu) a fost cîntat de Adrian Ivaniţchi şi Florian Pittiş, ultimul întreţinînd în continuare cu Mircea Vintilă un dialog plin de umor, prilejuit de compoziţia lui Vintilă, „Constantin şi Veronica". Adrian Păunescu a recitat „Boli scumpe", poezie din ultimul său volum „Pămîntul deocamdată". Mircea Vintilă şi-a continuat recitalul cu „Hanul lui Manuc", „Mielul" şi „Pămîntul deocamdată". Eugen Cristea, actor cu disponibilităţi vocale reale, a cîntat „Blues", dovedind că de fapt mînuieşte şi chitara, uneori mai bine decît mulţi cîntăreţi folk. Pentru a nu uita ceea ce l-a consacrat, muzica folk, Valeriu Sterian cîntă (fără formaţia „Roşu şi Negru") foarte bine compoziţiile proprii „Educaţie prin cîntec", „Un om ca oricare" şi piesa lui Dan Andrei Aldea „Om bun". E rîndul actorului Florian Pittiş să culeagă aplauze cu „Scrisoarea III" de M. Eminescu, „Cîntecul bufonului" din „A 12-a noapte" de W. Shakespeare. Şi această seară minunată se încheie tîrziu în noapte, după aproape şase ore, cînd din mii de piepturi a răsunat „Trăiască România !"

Năvodari, 9 iulie, orele 20. După un simplu „Bună seara" adresat educatorilor şi celor care sînt educaţi, poetul Adrian Păunescu a mărturisit că: „Dorim să cîntăm cu dumneavoastră, pentru a învăţa să fiţi mai buni şi pentru a ne învăţa pe noi înşine să fim mai buni. Începem, învăţînd un cîntec nou al cenaclului, vom face un cenaclu-lecţie, întîi vom învăţa şi apoi îl vom cînta". Florian Pittiş şi Adrian Ivaniţchi au trecut la fapte şi imediat refrenul cîntecului „Trăiască România!" era pe buzele tuturor: „Trăiască libertatea! Trăiască România / Trăiască libertatea ! Trăiască România ! / Trăiască-n fericire şi linişte poporul ! / Trăiască România ! Trăiască Tricolorul!" S-a ascultat apoi înregistrarea şi mii de glasuri tinere, exprimînd bucuria de a se auzi cîntînd aşa frumos, au reluat „Trăiască România! Trăiască Tricolorul!" Şi cenaclul-lecţie se conturează ca o formă plăcută şi eficientă. Florian Pittiş recită cu forţa talentului său un fragment din poemul drag generaţiilor tinere şi care cuprinde printre altele versurile: „Astăzi în creşterea noastră de mai / Sporiţi-vă forţa simţirii şi-a minţii / Sorbiţi însetaţi şi cu cugetul treaz / Cele ce pot să ne-nveţe părinţii." La întrebarea : „Care este titlul poemului şi ce mare poet contemporan l-a scris ?" a răspuns eleva din Galaţi, Cornelia Dumitru, din detaşamentul 6, unitatea 4, aflată în tabără aici la Năvodari. Era vorba de cunoscutul poem „În mai" de Nicolae Labiş. Şi dacă n-ar fi răspuns Cornelia, numeroase mîini erau ridicate, dovadă că mulţi ştiau, poeziile bune fiind cunoscute şi recunoscute. Vali Şerban a spus tulburătoarea poezie „Blestem" a regretatului poet A. E. Baconsky compusă doar din două versuri : „Oriunde-aş fi, oriunde sînt / Fruntea mi-o arde sărutul acestui pămînt". Cîntece foarte apropiate vîrstei micilor şcolari din tabără, au prezentat învăţătorul Valeriu Penişoară (Cuvîntul lui Roată către Divan) şi Suzana Georgescu (Cîntă, cucule, cîntă). Întrebaţi ce este aceea o pantomimă, a răspuns uluitor de simplu şi de adevărat elevul Radu din oraşul Victoria astfel : „Pantomimă este atunci cînd vrei să vorbeşti cu cineva prin semne". Le-a vorbit aşadar prin semne Eugen Cristea şi anume prin pantomima „În tren". Apoi nemaiputînd scăpa de simpaticii şcolari care mai vroiau şi alte pantomime, de pildă, „În autobuz", „Pe stradă", cu talentul său binecunoscut, actorul Eugen Cristea a improvizat aceste teme în postura unui copil. Multe din cîntecele adresate lor, precum „Omul pădurii" de Mircea Bodolan, „Cozma Răcoare" (versuri N. Labiş) sau Adrian Ivaniţchi erau deja cunoscute, mai ales de şcolarii din judeţele Vîlcea şi Maramureş. Erika Jozsa, Karol Horvath şi Alexandru Dobranszky le-au cîntat „Cînd o fi să fiu mai mare", „Nunta" şi „Pasărea", ultimul atît în limba română cît şi în limba maghiară. Doru Stănculescu a cîntat „Avram Iancu", iar Valeriu Sterian, împreună cu formaţia din care face azi parte, „Roşu şi Negru", „Nopţi", „Amintire cu haiduci", „Antirăzboinică" (versuri de Adrian Păunescu) şi „Cu iubirea de moşie" (versuri Ion Horea). Adrian Ivaniţchi avea de cîntat alături de Florian Pittiş cîntecele „Vînare de vînt" şi „Dona, Dona". Adrian Ivaniţchi a încurcat textul şi a înghesuit toate strofele într-un vers iar la reluare a realizat un excelent play-back. Tot el a mai cîntat şi „Ploaia care va veni" de Dorin Liviu Zaharia. Eugen Cristea a mai oferit parodia la filmul „Cu mîinile curate" şi apoi a vorbit prin semne despre tehnocraţie. Mircea Vintilă şi Florian Pittiş au prezentat „Lordul John", întregindu-şi recitalurile. După ei a venit la microfon o pionieră care a mulţumit „pentru spectacol şi pentru lecţia de înalt patriotism" şi „ca o garanţie a sentimentelor de înalt patriotism de care pionierii dau dovadă" s-a repetat legămîntul taberei. Versurile au fost repetate de toţi şcolarii prezenţi şi în încheierea acestei seri minunate de care cei prezenţi îşi vor aduce aminte cu plăcere multă vreme s-a recitat poemul „Lumină ! Luptă ! Libertate !" şi s-a cîntat din nou „Trăiască România !"

Basarabi : 11 iulie, orele 19. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar şi-a desfăşurat una din manifestările sale la punctul de lucru Basarabi, al Şantierului Naţional al Tineretului, fiind primul Cenaclu care poposeşte în acest şantier. Pe locul unde muncesc în această vară elevi, studenţi şi militari, întîmplarea de muzică şi poezie a cenaclului nostru a fost mai ales una de participare activă a sutelor de tineri în salopete albastre la muzica şi poezia ce le erau adresate. Studentul Victor Socaciu, împreună cu actorul Florian Pittiş au cîntat poemul-manifest „Un punct de vedere" (versuri Adrian Păunescu) şi toţi cei prezenţi au înţeles că este o poezie mai cu seamă de participare directă, spiritele lor îmbogăţindu-se cu întrebări necesare. Ca şi în alte locuri, au fost prezenţi toţi membrii reprezentativi ai cenaclului şi ei au cîntat imnul tinerese „Trăiască România", pe un podium situat între barăcile tinerilor care lucrează pe şantier. S-a creat imediat o atmosferă deschisă şi primitoare astfel încît, cîntecul următor „Cîntă, cucule, cîntă" al Suzanei Georgescu a fost reluat de public după prima audiţie.

Un succes la fel de mare a avut grupul Erika Jozsa, Carol Horvath şi Al. Dobranszky. Ei au prezentat atît compoziţii proprii, cît şi cîntece populare. Prietenii lor de pe şantier au putut să aplaude: „Nunta", „Joc" pe versuri de Kányády Sándor şi „Noi, muritorii" pe versuri de Adrian Păunescu. Cu două cîntece, Valeriu Penişoară ne-a întărit convingerea că pasiunea sa pentru muzică şi a colegului său, învăţătorul I. Gh. Pricop, pentru poezie (autorul versurilor cîntecelor „Cuvîntul lui Ion Roată către Divan" şi „Bătălia de la Vaslui") pot da o artă adevărată. Eugen Cristea, omul care riscă să stîrnească hohote de rîs la fiecare apariţie a sa pe scenă, a reuşit şi de această dată cu parodiile „În tren" şi „Cu mîinile curate" să arate ce mari resurse are în domeniul umorului. „A plecat moţul în ţară" şi „Blestem" (versuri de A. E. Baconsky), două cîntece ale tînărului Vali Şerban, se apropie încet şi sigur de cele mai cunoscute şi merituoase cîntece folk ale cenaclului. Publicul şi-a manifestat şi unele preferinţe, în persoana cîntăreţului folk Doru Stănculescu şi a actorului Florian Pittiş. Acompaniat de Sorin Minghiat la flaut şi de Ionel Petrov la tobe, Doru Stănculescu a cîntat „Avram Iancu", Florian Pittiş a rostit poezia „Ar trebui", de Ana Blandiana. Apoi Doru Stănculescu „Ai, hai" şi „Fără petale", iar Florian Pittiş o poezie de dragoste, „Ultima scrisoare", din volumul „Cîntece de pierzanie" al poetului Mihai Beniuc. A fost rîndul formaţiei „Roşu şi Negru" să se prezinte la adevărata ei valoare, toate „viorile", adică toţi componenţii formaţiei în frunte cu Liviu Tudan şi continuînd cu Valeriu Sterian (cîntăreţ folk), Florin Ochescu (excelent chitarist) şi Tică Bădilă (baterie) cîntînd, ca niciodată pînă acum, spre bucuria celor din „sală", care i-au ţinut multă vreme pe scenă, nedorind să se despartă aşa repede de ei. Au mai cîntat Mircea Bodolan, Adrian Ivaniţchi şi Victor Socaciu, în nota lor obişnuită. Momentul despărţirii de tinerii de la Basarabi s-a amînat mult, producîndu-se dese rechemări pe scenă, după care Florian Pittiş a recitat „Inscripţie pe piatra de hotar" de Geo Dumitrescu, fabula „Puterea obişnuinţei" de Ion Dogar Marinescu şi „Scrisoarea III". Tot el a întreţinut un inspirat dialog cu Mircea Vintilă atunci cînd acesta a cîntat „Constantin şi Veronica". Cel mai popular cîntăreţ folk, Mircea Vintilă, a avut un recital bogat compus din: „Eroii", „Lordul John", „Hanul lui Manuc", „Mielul", „Pămîntul deocamdată", „Bade Ioane". În final, artişti, elevi, studenţi şi militari au cîntat împreună „Cozma Răcoare" (versuri Nicolae Labiş, muzica studentului italian Evandro Rossetti) şi poemul „Lumină! Luptă! Libertate!", poem plin de recunoştinţă faţă de patrie şi partid, faţă de secretarul său general tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Peste tot şantierul a răsunat cu mai multă putere şi convingere, din chiar interiorul muncii şi vieţii eroice, versul „Trăiască România ! Trăiască Tricolorul !".

Cernavoda: 11 iulie orele 20,00. În componenţa sa cea mai bună, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar s-a aflat în sala Casei de cultură din Cernavodă, din nou faţă-n faţă cu tinerii care muncesc în această vară pe marele şantier al Canalului Dunăre—Marea Neagră. Întîmplarea de muzică şi poezie de la Cernavodă a început cu cîntecul „Avram Iancu" (versuri C. Săbăreanu), dedicat legendarei figuri a patriotului ardelean, după care Doru Stănculescu, autorul muzicii, a mai cîntat trei dintre cele mai bune cîntece ale sale: „Ai, hai", „Fără petale" şi „Baladă de copilărie". Aşa cum pentru cei din sală, locul de muncă este şantierul, pentru membrii cenaclului Flacăra, în prezent, locul de muncă este scena, iar aplauzelor puternice, aplauze izvorîte din mîini muncite, li s-a răspuns cu muncă, fiecare membru al cenaclului străduindu-se să dea tot ce are mai bun. La ora cînd încredinţăm tiparului aceste rînduri au cîntat Mircea Bodolan, Victor Socaciu, Adrian Ivaniţchi, Erika Jozsa, Karol Horvath, Al. Dobranszky şi Vali Şerban. Aplauze la cote maxime au înregistrat: poemul „Lumină! Luptă! Libertate!", rostit de autor, poetul Adrian Păunescu, şi cîntecele „Cozma Răcoare", „Omul pădurii", „Fără petale", „Un punct de vedere" şi numerele de pantomimă prezentate de Eugen Cristea. În aceste momente, cînd transmitem, cîntă „Roşu şi Negru" şi sînt aşteptaţi Valeriu Penişoară, actorul Florian Pittiş şi, bineînţeles, Mircea Vintilă.

Cronici şi fotografii de ION PREDOŞANU

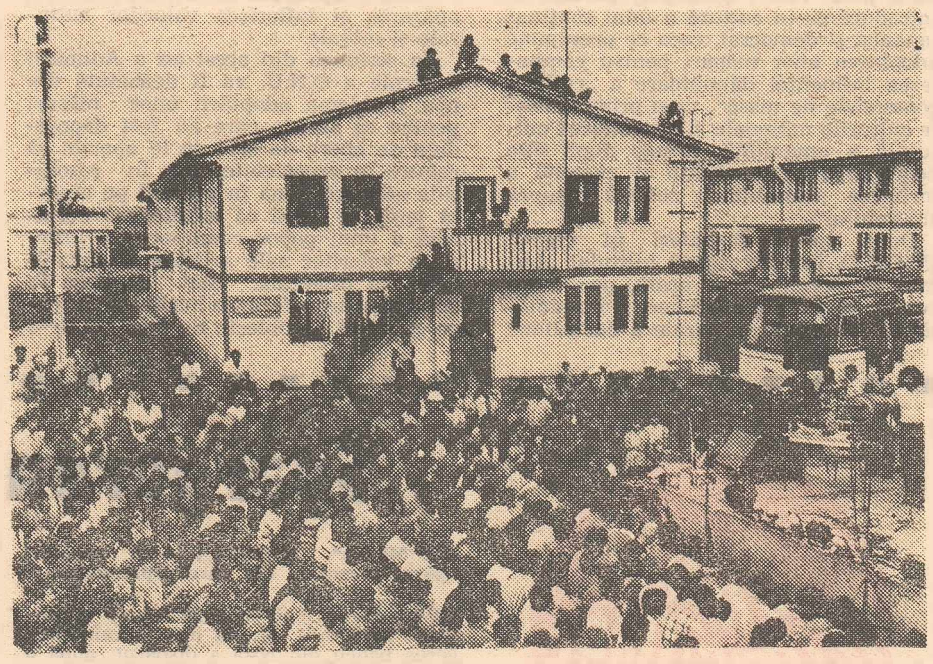

Muzica şi poezia noastră tînără, prezentă pentru prima dată, pe Şantierul Naţional al Tineretului — Basarabi.

Tabăra de la Costineşti: o confirmare a tradiţiei — Cenaclul nostru din nou în mijlocul tineretului.

REPORTAJ PE GLOB

Liubliana — florile, sufletele...

Ajunsesem la Liubliana dimineață devreme. Orașul nu se trezise încă. L-am parcurs în viteză, îndreptîndu-mă direct spre televiziune. Aveam mult de lucru și reporterul din mine nu era stimulat decît de o singură imagine, obsedantă: să ajung mai repede în cabina de montaj.

M-am întîlnit cu Liubliana abia după două zile, cînd am putut, în sfîrșit, să mă uit în jur ca orice călător dornic să-și încropească o pușculiță cu amintiri. Un coleg sloven îmi stimulase curiozitatea cu un refren pe care l-am reținut : „Dacă Bernard Shaw ar fi trecut prin Liubliana ar fi scris despre orașul nostru exact cuvintele lăsate despre Dubrovnik". Așadar, Shaw ar fi notat, și numai întîmplarea e de vină că nu a făcut-o, „oricine caută un paradis pe pămînt trebuie să meargă la... Liubliana".

Fără să fie scăldat de apele Adriaticii, fără să aibă misterele luxuriante și reflexele verzi-albastre ale coastei dalmate, capitala Sloveniei se desfășoară într-o splendidă închegare de stiluri arhitectonice. De peste tot izbucnesc în cascade și arteziene, cînd abundente și cotropitoare, cînd discrete și subțiri, florile. La marginea zidurilor vechi, în inimile piețelor, în parcuri și pe balcoane, exploziile florale asigură Liublianei un puls aparte și, poate, paradisul de care îmi vorbea colegul meu de la televiziunea locală, își începe virtuala istorie de la baza milioanelor de tulpine care luptă, mereu, să rămînă în picioare ca însăși această cetate răvășită în timp de nenumărate ori și tot de atîtea ori ridicată din cenușă cu o imbatabilă vitalitate.

Vechi castru roman, numit apoi Emona, Liubliana este atestată documentar din 1144. Destinul ei, sinuos, se răsfrînge azi în întrepătrunderea de o împăcată seninătate, dintre ruinele romane, frontoanele medievale, barocul habsburgic și verticalele ferme ale noii școli iugoslave de arhitectură.

Întinzîndu-se în unde concentrice, în jurul unei vaste coline, dominate de vechiul castel, care constituia odată inima burgului, orașul își dă mîna cu pădurile de brazi, lăsîndu-se învins de o adevărată euforie vegetală. Liubliana de astăzi își revendică, pe drept cuvînt, dreptul la centru turistic, cultural, dar și industrial. Ea nu este numai sediul unei rețele hoteliere, apreciată în întreaga Europă, dar și al unei Academii de Științe și Artă, al unei opere și filarmonici, al cîtorva teatre și muzee de artă. La Liubliana există un reactor nuclear deservit de o echipă de specialiști de primă mînă, precum și numeroase întreprinderi care configurează peisajul industrial contemporan al Iugoslaviei. „Iskra", „Electrotehna", „Metalca" sînt cîteva din obiectivele economice care au restructurat imaginea mai veche a Liublianei, determinînd mai noua ei vocație de capitală a tehnologiei slovene, și nu numai slovene. La Iskra 6 mari unități de producție se concurează, în cel mai bun sens al cuvîntului, în domeniile telecomunicațiilor, electrotehnicii, metalurgiei. Și pentru că m-am referit la domenii care și în țara noastră corespund unor cote înalte de competitivitate, pot spune că ele se constituie ca un element fertil de cooperare bilaterală. Televizoarele sau aparatele de radio produse în România sînt foarte apreciate și aici la Liubliana. De altfel, aspecte ale colaborării româno-iugoslave, din ce în ce mai ample și îmbrăcînd o sferă de activități dintre cele mai variate, poți întîlni pe numeroase trasee din țara prietenă.

Pentru că toate drumurile mele prin Liubliana duceau la televiziune, ultima secvență s-a desfășurat tot acolo, într-o sală de montaj, unde colegii mei editau un reportaj despre puncte turistice din România. M-au rugat să le dau cîteva explicații și să recunosc imagini din diverse orașe românești. La un moment dat, vizionînd aspecte din Sibiu, cineva a strigat cu o vădită încîntare: „orașul acesta este Liubliana voastră" !

Nu mai îmi rămînea decît să reiau și eu refrenul cu Bernard Shaw. Pînă la urmă toate orașele sînt sau pot deveni paradisuri, și asta depinde numai de oameni. Pentru că și Liubliana, ca atîtea altele, a trăit mai întîi în suflete și a devenit așa cum este, prin forța sufletelor.

RADU BUDEANU

Cultura și noua ordine mondială

Cele mai importante reuniuni internaționale din ultima vreme — și ne vom referi cu deosebire la cele ținute sub egida UNESCO și O.N.U. — au dus la realizarea unui consens în ceea ce privește recunoașterea faptului că educația, știința și cultura constituie elemente esențiale ale statornicirii unei noi ordini economice internaționale. Ultima Conferință generală a UNESCO (1976) proclamă în termeni clari opțiunea statelor membre pentru „o nouă ordine umană întemeiată pe libertate, justiție și echitate, pe suprimarea inegalităților dintre națiuni și popoare, pe înțelegere reciprocă, pe cooperare în înfăptuirea marilor sarcini comune ale omenirii, pe participarea tuturor la bunăstare, la educație, la cunoaștere și la cultură. În același timp, s-a subliniat că acțiunile specifice, la scară internațională, din domeniul culturii trebuie să se bazeze pe „principiul identității culturale a tuturor popoarelor, pe respectul pluralismului cultural și al dreptului fiecărei țări de a-și alege liber calea ce corespunde cel mai bine aspirațiilor și obiectivelor sale". Printre programele de măsuri cărora li se va acorda o atenție deosebită figurează : punerea în lumină a valorilor sociale și morale proprii diferitelor culturi și civilizații pentru a integra aportul lor la statornicirea unei noi ordini internaționale; plasarea principalelor mijloace de comunicare în masă, inclusiv a tehnicilor cele mai avansate, în slujba diversității și originalității culturii, astfel încît să se evite uniformitatea și să se încurajeze inovația.

Reflectînd o opinie generalizată, UNESCO ține să sublinieze că participarea unui număr de persoane cît mai mare cu putință la activitățile culturale este indispensabilă pentru propășirea valorilor umane esențiale și a demnității individului. Pe bună dreptate se relevă că „accesul păturilor largi ale populației la bunurile culturale nu poate fi asigurat decît dacă sînt întrunite condițiile economice care să permită celor interesați nu numai să folosească aceste bunuri, ci să aibă, de asemenea, o participare activă la toate manifestările vieții culturale, precum și la procesul dezvoltării culturale". Un însemnat pas înainte s-a făcut prin recunoașterea expresă a tezei că accesul și participarea la viața culturală „au drept finalitate ridicarea nivelului spiritual și cultural al ansamblului societății, pe baza unor valori umaniste, precum și introducerea în cultură a unui conținut umanist și democrat, ceea ce presupune adoptarea unor măsuri pentru combaterea influenței dăunătoare a „culturii comerciale de masă", care primejduiește culturile naționale și dezvoltarea culturală a umanității, atrage după sine degradarea personalității și exercită o înrîurire deosebit de nefastă asupra tineretului".

După lungi dezbateri în cadrul UNESCO, într-un raport intitulat „Lumea în devenire" se arată, pe drept cuvînt, că simpla subliniere a însemnății dimensiunii culturale a dezvoltării nu este suficientă. În opinia autorilor raportului, trebuie să se meargă mai departe și să se afirme că „identitatea culturală, legată de mobilizarea socială, reprezintă un element primordial al independenței și dezvoltării naționale".

În aceeași arie de preocupări, pledînd pentru stimularea creativității, UNESCO arată fără echivoc că o asemenea stimulare nu trebuie să aibă loc „în folosul unei creații rupte de izvoarele sale populare și pîndită de banalizarea ce derivă din cosmopolitismul de proastă calitate și dintr-un fals lux".

Datorită unei inițiative sprijinită de numeroase state, printre care și țara noastră, Adunarea generală a O.N.U. dezbate în ultimii ani, împreună cu UNESCO, o temă de o tot mai mare acuitate pentru colaborarea dintre state : „Ocrotirea și dezvoltarea valorilor culturale". Sesiunea din 1976 a forului plenar al O.N.U. a adoptat o rezoluție în materie, la care este coautoare și România. Documentul, însușit prin consens, prevede că una din temeliile cooperării internaționale în domeniul cultural îl reprezintă respectarea reciprocă a integrității culturale.

Se afirmă, în acest context, dreptul suveran al fiecărui stat de a elabora și de a aplica, în conformitate cu situația și exigențele sale naționale, măsurile politice și practice de natură să îmbogățească valorile sale culturale și patrimoniul său național. În același timp, se relevă că fiecare cultură are un caracter unic derivînd dintr-o multiplicitate de influențe ce se exercită într-o lungă perioadă de timp. Valoarea și demnitatea fiecărei culturi, precum și posibilitatea de ocrotire și de afirmare a caracteristicilor sale distincte, corespund unui drept fundamental al tuturor țărilor și al tuturor popoarelor.

Adunarea generală a adresat tuturor guvernelor din lume apelul de a face din valorile culturale, fie ele materiale sau spirituale, un element indisociabil al eforturilor de dezvoltare. Măsurile care se au în vedere vizează necesitatea de a asigura tuturor cel mai larg acces posibil la locurile, localurile, așezămintele și instituțiile care servesc drept centre de comunicare culturală și constituie focare de idei ce favorizează cultura națională. Rezoluția recomandă, de asemenea, ocrotirea și restaurarea locurilor avînd o importanță istorică deosebită, precum și acțiuni destinate să faciliteze participarea populației la elaborarea și aplicarea unor măsuri pentru apărarea și înflorirea valorilor culturale și morale.

La sesiunea din acest an a Adunării generale a O.N.U. va fi dezbătută din nou problema adoptării unor măsuri pentru ca statele care au fost deposedate de opere de artă ce le aparțin să reintre în proprietatea lor. În rezoluțiile adoptate pînă în prezent pe această temă se arată că moștenirea culturală a unui popor condiționează înflorirea valorilor sale artistice și dezvoltarea sa integrală. Sînt deplînse în acest sens transferurile masive și aproape gratuite de obiecte de artă dintr-o țară într-alta, deseori datorită ocupației coloniale sau străine. Era deci firesc ca Adunarea generală să afirme că restituirea promptă și gratuită către deținătorii originari a obiectelor de artă, a monumentelor, a pieselor de muzee, a manuscriselor și documentelor constituie o reparare justă a prejudiciului comis și este menită să întărească cooperarea internațională. Statele sînt invitate să devină părți la Convenția privind interzicerea și împiedicarea importului, exportului și transferului ilicit de bunuri culturale.

Acuitatea practică a măsurilor ce se impun în acest domeniu este ilustrată de însăși starea de lucruri din țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește muzeele naționale. Potrivit celor mai recente date, în Europa și America de Nord, există în prezent 5 787 de muzee de artă, față de 586 în Asia, 276 în America Latină, 78 în Africa Subsahariană și 37 în țările arabe. În privința muzeelor de arheologie și de istorie, cifrele relevante sînt următoarele : 3692 în Europa și America de Nord, 442 în Asia și zona Pacificului, 221 în America Latină, 103 în țările arabe și 94 în Africa Subsahariană. Statistica laboratoarelor specializate în asigurarea prezervării bunurilor culturale scoate la iveală și ea mari decalaje între diversele continente. Astfel, în timp ce Europa și America de Nord dispun de cel puțin 110 asemenea laboratoare, în America L[illegible] nu există decît 6 în Africa 7 și în [illegible]sia 12. Mai mult decît atît, examinarea legislațiilor naționale arată că doar în aproximativ o cincime din statele membre ale O.N.U. se prevede o ocrotire satisfăcătoare a patrimoniului cultural, situație pe care experții o consideră ca fiind gravă.

Tabloul schițat sumar mai sus dovedește cu forța evidenței necesitatea unor acțiuni stăruitoare pentru ocrotirea patrimoniului artistic și promovarea identității culturale. Lupta pentru protejarea marilor valori culturale este inseparabilă de imperativul înnoirii raporturilor interstatale, pe baza principiilor fundamentale ale dreptului internațional, în scopul făuririi unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră, apți să păstreze și să dezvolte, pentru generațiile de astăzi și de mîine, zestrea de frumos a omenirii. Măsurile pentru ocrotirea și conservarea patrimoniului național întreprinse la noi în țară se înscriu de aceea în acest vast proces de apărare a culturii.

Totodată, România participă activ la promovarea colaborării culturale, pornind de la necesitatea îmbogățirii vieții spirituale a poporului român cu tot ceea ce au creat mai valoros alte popoare. Un strălucit exemplu l-a constituit recentul Festival European al Prieteniei dintre popoarele bătrînului continent. Această colaborare este concepută în consonanță cu postulatele unui nou umanism, cu exigențele transformării înnoitoare a societății contemporane, în consens cu cerințele propășirii libere a creației tuturor popoarelor și cu imperativul dezvoltării unor largi schimburi internaționale de valori culturale puse în slujba desăvîrșirii spirituale a omului.

IOAN VOICU

OGLINZI RETROVIZOARE

„Spargerea secolului"

„Le Monde", expusă într-un reportaj apărut recent și din care reproducem.

Acum cîtăva vreme a fost dată o lovitură împotriva unei bănci din Nisa, „Société Générale", numită și spargerea secolului, nu atît prin dimensiunea pagubelor (au fost furați bani și bijuterii din seifuri în valoare de circa 60 milioane de franci, dar, vai !, cifra nu reprezintă un record absolut în acest zbuciumat sfîrșit de secol !), ci pentru modul în care a fost efectuată. A fost practicat un tunel sub localul băncii, întreaga operațiune fiind executată cu mijloace tehnice ultrasofisticate, demne mai curînd de un zbor cosmic decît de un cambriolaj.

Ceea ce părea un roman de aventuri adevărat — operațiunea în sine, descoperirea făptașilor de către cîțiva polițiști rurali, în fine, evadarea principalului acuzat — se transformă, după unele indicii, într-o afacere politică majoră, cu vaste implicații. Cel puțin aceasta este părerea ziarului

Sînt cîteva luni de cînd Albert Spaggiari, „creierul" care a pus la cale spargerea băncii din Nisa a dispărut, după o spectaculoasă evadare din Palatul de justiție, pe cînd i se lua interogatoriul de către judecătorul de instrucție Richard Bouazis. Cercetările întreprinse de Ministerul de Interne și de alte foruri n-au reținut nici o responsabilitate a magistratului sau a organelor de poliție pentru această evadare. A fost arestat un bărbat pe nume Gérard Rang, se pare șoferul vehiculului care-l așteptase pe evadat sub ferestrele Palatului de justiție.

Deși ancheta se anunța de durată, o intervenție intempestivă a Ministerului de Interne va precipita lucrurile și, în același timp, va face să se piardă toate șansele de a se ajunge la adevărații responsabili ai spargerii. Afirmînd că un cotidian va publica la 27 octombrie 1976 numele participanților la spargere, poliția, încercînd să nu cadă în ridicol, a cerut ca înaintea acestei zile, adică la 26 octombrie, să aibă loc o razie.

Audierea persoanelor reținute la 26 octombrie 1976 nu a adus elemente decisive polițiștilor. Timp îndelungat, ei au pretins că numele lui Albert Spaggiari le-a fost dat de către doi dintre prezumtivii spărgători — Alain Bournat și Francis Pellegrin — după un îndelungat și răbdător interogatoriu. Adevărul este mult mai prozaic : unul dintre informatorii poliției, cunoscut ca tăinuitor, a raportat anchetatorilor că un individ a luat contact cu el pentru a-i vinde mai multe lingouri de aur. Individul a recunoscut în persoana vînzătorului grăbit pe Albert Spaggiari. Bournat și Pellegrin nu au făcut altceva decît să confirme informațiile privitoare la Spaggiari : în afara unei condamnări în anul 1954, în Indochina, și o alta în 1962 pentru participare la O.A.S. (organizație de extremă dreaptă — n.t.), dosarul acestui simpatizant convins al extremei drepte nu mai conținea nimic, în afară de un document al Organizației centrale de informații a S.U.A., C.I.A., în care agenți ai acestei centrale declară că în septembrie 1976 au primit vizita lui Spaggiari, care și-a recunoscut rolul în spargerea de la Nisa și le-a propus să reia performanța la Paris, la sediul Partidului comunist.

În sfîrșit, Spaggiari este descoperit și arestat în vila sa din Bézaudun, unde se ocupa de... creșterea găinilor. O arestare a cărei ușurință ridică semnul de întrebare : pentru ce acela care dorea să apară drept creierul bandei și-a asumat riscul de a rămîne pe loc, cu toate că era imposibil să ignore operațiile pe punctul de a fi declanșate ? Cele 24 de ore îi erau mai mult decît suficiente pentru a dispare, iar aeroportul din Nisa oferea nenumărate destinații îndepărtate.

Bert nu s-a neliniștit însă pentru că avea „asigurările" sale. Unul dintre amicii săi, funcționar al poliției din Nisa, îl

SPECIALIȘTI ROMÂNI ÎN AFRICA

1000 de operații la Sao Tomé

Cîteva insule pierdute în Atlantic Pînă la coasta africană cea mai apropiată, deci pînă în Gabon — 300 de mile marine. Practic, oamenii sînt singuri aici, ei, cerul, pămîntul și apa. Republica Democratică Sao Tomé și Principe ocupă o suprafață cam cît Oltenia, dar numără doar vreo sută de mii de locuitori, risipiți în cîteva orășele, sate și cătune de junglă. În unele cazuri, cinci sau zece colibe izolate constituie un cătun. În capitala Sao Tomé trăiesc 11 000 de locuitori. Apă, cer, pămînt și, mai ales, soare. Fiindcă ecuatorul taie cu o brazdă de foc acest colț al Africii. Aici a sosit, la 13 noiembrie 1975, Petre Pribeagu, medic principal chirurg la Spitalul clinic „Grivița" din București. Cînd a coborît din avionul „Fokker" era singurul chirurg de pe insule !

Cu prilejul vizitei în țara noastră, președintele noului stat african, Manuel Pinto da Costa, rugase ca să se trimită, sub formă de ajutor de urgență, medici români, fiindcă situația devenise, în adevăr, extrem de critică. După plecarea autorităților portugheze rămăseseră în Sao Tomé și Principe șase medici : doi portughezi naturalizați și patru localnici, din care, însă, unul a fost numit ministrul sănătății, iar al doilea, o femeie, director în Ministerul Sănătății nou înființat. Așadar, doar patru medici practicanți pentru un teritoriu cît Oltenia, cu drumuri de acces tăiate de ocean. Iar printre ei, nici un chirurg! Aceasta însemna că o banală apendicită, o simplă fractură, o rană infectată, o naștere cît de cît dificilă se soldau, în cele mai multe cazuri, cu moartea. Oamenii își așteptau resemnați sfîrșitul, pe coridoarele spitalului central din Sao Tomé, nici un medic neîndrăznind să-i opereze, nefiind de specialitate. Iată condițiile dramatice pe care le-a găsit la sosire medicul bucureștean.

În cele opt luni petrecute în acest îndepărtat colț al Africii negre, în care niciciînd nu se auzise de România, Petre Pribeagu a efectuat peste **o mie de operații,** din care unele durau trei și patru ore. Și nu trebuie scăpat din vedere că se desfășurau, de regulă, doar în patru zile din săptămînă, celelalte fiind rezervate consultațiilor. Nu rare au fost situațiile cînd medicul acorda, la rînd, 100 și chiar 120 de consultații de chirurgie ; alteori, nu lăsa din mînă bisturiul timp de 36 de ore.

În primele cîteva luni, pentru a rezolva cazurile urgente care se aglomeraseră înainte de venirea sa, a operat, în fiecare zi și în fiecare noapte, șapte zile pe săptămînă. Spiritul său umanitarist, înalta conștiință a datoriei de medic sînt evidențiate, între altele, într-un document destul de neobișnuit pe care i l-a înmînat, la terminarea misiunii sale, ministrul sănătății, Carlos Alberto Monteiro Dias de Graça. **„În îndeplinirea funcțiunilor sale** — se arată, între altele, în document — **el a dat deplină satisfacție autorităților din Sao Tomé și Principe, datorită înaltei competențe tehnice și eminentelor cunoștințe științifice și profesionale. Totodată, el a făcut dovada unui înalt spirit umanitar, dedicîndu-se, zi și noapte, muncii sale".**

Dar dincolo de hîrtiile oficiale, chiar redactate în termeni atît de călduroși, rămîne recunoștința oamenilor simpli, a sutelor și miilor de pescari și țărani, de bărbați, femei, copii din neștiute cătune din junglă, pe care acest demn sol al României socialiste i-a salvat de la moarte.

...Fetița de opt ani, Josefina, cu țeasta zdrobită în urma unui accident de circulație (oasele îi pătrunseseră, literalmente, în creier) și pe care Petre Pribeagu a operat-o, deși el nu era de specialitate neurochirurg. O lună mai tîrziu, Josefina alerga voioasă pe coridoarele spitalului.

...Pescarul din insula Rolas, care, într-o noapte, s-a prezentat cu mîna mușcată de rechin, atîrnînd ca o zdreanță.

...Bătrînul țăran suferind de o hernie atît de avansată încît era nevoit să-și poarte intestinul protuberant pe o lopată de lemn.

Repetăm : peste o mie de operații în opt luni, și tot atîtea ființe salvate, fiindcă nici un pacient nu a sucombat, performanță chirurgicală remarcabilă în sine, chiar făcînd abstracție de condițiile de extremă izolare în care a fost realizată.

Asistența medicală acordată nu a constat numai în actul operator propriu zis, ci și într-o acțiune minuțioasă de pregătire a cadrelor localnice. Petre Pribeagu a reorganizat secția de reanimare și transfuzii a spitalului central din Sao Tomé, a ținut, din proprie inițiativă, în rarele sale momente de răgaz, cursuri de perfecționare pentru cadre medii, începînd cu prelegeri privind primul ajutor și terminînd cu abordarea unor probleme complicate, de pildă, reechilibrarea electrolitică a marilor deshidratați. În zone toride ca Sao Tomé și Principe aceste cunoștințe sînt cu atît mai necesare.

Aceste insule fuseseră, pînă acum cîțiva ani, o vastă închisoare, la figurat, dar și la propriu. Aici se afla un loc de detențiune de tristă celebritate a regimului fascist portughez în care fusese întemnițat cîndva și actualul premier Mario Soares. Sao Tomé este una din cele mai vechi colonii portugheze : timp de cinci secole insulele s-au aflat sub dominația străină, care a lăsat urme adînci. În acest ținut de pescari nu s-au creat, în cinci veacuri, nici o singură fabricuță, nici măcar un atelier de plase și unelte pescărești ; în această uriașă plantație de cacao, cafea, piper, banane, palmieri nu se prelucrează industrial nici măcar o nucă de cocos ; acest mare exportator de copra importă saci de copra ; în insulele atît de bogate în cafea și cacao se importă pînă și bomboanele de ciocolată, care se vînd la prețuri prohibitive; cresc aici trei recolte de porumb pe an, dar nu există nici măcar o singură moară ! Iată ce a însemnat exploatarea colonială !

Petre Pribeagu a fost, se pare, unul dintre primii români care au păsit în Sao Tomé, primul chiar, excepțînd un reprezentant diplomatic care l-a precedat într-o vizită de cîteva zile. El a luptat cu armele nobilei sale profesiuni împotriva apăsătoarei moșteniri a colonialismului. Nu a fost actul unui om izolat, ci una din întruchipările concrete ale solidarității active, a sprijinului acordat de România socialistă acestui stat african care a păsit pe drumul unei dezvoltări proprii.

Spuneam că dincolo de documente și de cifre, rămîn recunoștința vie, căldura umană. Cînd, după expirarea stagiului său, doctorul Petre Pribeagu s-a dus la aeroportul Sao Tomé, de unde trebuia să-și ia zborul spre patrie, a avut o emoționantă surpriză. Fără ca să-l fi prevenit cineva, se aflau acolo înalți demnitari și sute de localnici (amintim că populația totală a orașului Sao Tomé nu depășește 11 000), care aflaseră despre plecarea sa și care au ținut să-i ureze drum bun și să transmită prin el depărtatei Românii gratitudinea lor. Sute de oameni, de la pescari la miniștri. Se auzeau șușoteli în mulțime : **„Tenho grande regreto para que a senhor doutoru da Rumania vai-se embora !"** („Ce rău ne pare că doctorul din România pleacă de la noi !"). Se aflau acolo, poate, și Josefina ; și țăranul cu cinci neveste și 44 de copii, întors și el de pe tărîmul umbrelor de medicul bucureștean ; și pescarul mușcat de rechin și cîți alții, toată această lume care a beneficiat de serviciile specialistului venit din România socialistă.

LIONEL NIȚESCU

MONDO UMANO ?

„Monștrii pe ecrane, în sală — groaza"

E oare hazardat acest titlu lipsit de echivoc al unuia din articolele publicate de „Le Nouvel Observateur" ? Hotărît lucru, nu. Și iată cum demonstrează amintita revistă afirmația ei : „Ieșiți înspăimîntați din întuneric, din adîncuri subterane sau marine, monștrii de pe ecrane coboară parcă spre noi. Și ei continuă să năvălească pe ecranele noastre... (din Franța — n.n.). Emigrați din junglele lor preistorice și necunoscute pe hărțile civilizației, monștrii de genul King Kong seamănă, incontestabil, panică în orașele populate".

Cum se va vedea, nu este vorba doar de King Kong și așa se face că revista „U.S. News and World Report" este nevoită să constate că „indignarea față de violența în cinematografie se răspîndește cu rapiditate". Și tot același hebdomadar relatează că într-un film recent — **Prevestirea** — un om este decapitat cu o bucată de sticlă ; în **Omul de la Maraton** un personaj este torturat cu o bormașină de dentist înainte de a începe o orgie sîngeroasă ; zeci de oameni sînt arși de vii în urma unui gest de răzbunare al unei tinere în filmul **Carrie.**

Firește că revista a reținut doar cîteva dintre cazurile ce ilustrează clar tendința spre violență în cinematografia occidentală. Dar tot „U.S. News and World Report" subliniază că aceste pelicule suscită proteste tot mai numeroase și cereri de a se proceda la o reorganizare a acestei industrii. Faptul este cu atît mai necesar cu cît o publicitate bine regizată, bine plătită și bine susținută face ca filmele de groază să atragă un mare număr și în continuă creștere de spectatori. Dealtfel, pe la începutul lunii mai a.c., filmele **Prevestirea** și **King Kong** se apropiau de baremul necesar pentru a figura pe lista celor zece pelicule care au realizat cele mai mari încasări din toate timpurile. În acest grup sînt incluse filme precum: **Fălcile. Vrăjitorul, Turnul infernal** etc. și, desigur, lor li se vor alătura altele de groază care rulează deja pe ecrane sau vor apărea în curînd pe piață, ceea ce, spun producătorii, ar contribui la realizarea unor încasări care să rivalizeze cu nivelul record de încasări de 2,1 miliarde dolari în 1975.

În fața acestui veritabil avînt al filmelor de groază s-au încercat soluții de contracarare a efectelor nefaste. În unele orașe occidentale se dorește doar atenuarea efectului nociv al acestor filme printr-o legislație care limitează accesul tinerilor la pelicule de groază. Altele — care n-au făcut nimic — doresc să introducă aceste restricții în timp ce unele nu reacționează deloc. La rîndul lor, criticii condamnă amploarea cu lux de amănunte a scenelor sîngeroase. Cîndva doar sugerate, azi crimele, violurile, bătăile și tortura sînt evidențiate prin tot felul de procedee care de care mai șocante. E vorba, cu alte cuvinte, de „un trafic cinic și computerizat de violență". Aceste lucruri le constată la fața locului oameni de artă și reviste de specialitate. Astfel, pentru producătorul independent de filme din Houston, James Blue, „de la al doilea război mondial încoace producătorii de filme au încercat să înlăture toate tabuurile și au reușit destul de bine. Acum merge aproape orice". Pentru publicația „Film and Broadcasting Review" s-ar putea ca cei ce produc asemenea filme „să nu aibă o bază ideologică antiumană dar atunci cînd, de dragul unor cîștiguri rapide, recurg la asemenea maculatură **ei denigrează de fapt valorile umane".** Atunci, ce-i de făcut pentru ca asemenea filme să nu mai răspîndească și să cultive abrutizarea ?

PETRE NICOLAE

— o afacere politică?

informa, zi cu zi, de evoluția anchetei. „Creierul" știa să fie generos cînd era cazul... Dar un grăunte de nisip va pune bețe în roate acțiunii atît de bine pusă la punct de către fostul parașutist : serviciul care emitea mandatele de arestare nu se găsea la Nisa, ci la Marsilia, chiar la sediul Serviciului regional al poliției judiciare. În felul acesta, informatorul din Nisa nu l-a putut avertiza la timp pe Spaggiari !

La 27 octombrie au început primele interogatorii, dar Spaggiari s-a refugiat într-un mutism complet. În ziua următoare arestării sale, un alt informator anunță poliția că în vila lui Spaggiari de la Bézaudun se află un depozit de arme. Dar nu „o colecție de arme vechi", așa cum au afirmat unii, ci un adevărat arsenal, cu arme de toate calibrele, de la P 38 la pistoale mitralieră și terminînd cu muniții și explozive ! Cei care au făcut percheziția întocmesc un inventar pe trei foi și jumătate, dar, în mod curios, documentul va dispare din dosarul anchetei !

Veritabil nod al afacerii Spaggiari, această descoperire a armelor va da naștere unei tocmeli neobișnuite. Neliniștit de faptul că, în această situație, soția sa „Audie" va fi interogată, Bert propune o tranzacție : în schimbul armelor — recunoașterea spargerii. Adică, dacă vor fi „uitate" armele, el va fi gata să-și asume responsabilitatea spargerii. În același timp, invocă, în apărare, un martor — și uimitor — indică numele unei personalități din Ministerul de Interne. Bert susține că persoana în cauză era la curent cu traficul de arme pe care-l practica, în numele unor rațiuni pe care nu le mai numește.

Se pune întrebarea : care era destinația armelor ?

Bert nu oferă nici un fel de explicații, dar faptul că acceptă să recunoască furtul a circa 60 de milioane de franci, cumpărînd astfel tăcerea asupra lotului de arme, vădește importanța pe care acestea din urmă o aveau în ochii fostului parașutist.

Unii anchetatori presupun că descoperirea de la Bézaudun este legată de afinitățile ideologice ale lui Spaggiari. Fost parașutist, fost membru al O.A.S., el a rămas un militant de extremă dreptă și a întreținut relații în toată Europa occidentală. A petrecut mai multe luni la München, oraș care a rămas un centru al neonazismului, iar după un timp, a mărturisit polițiștilor că a activat în folosul unei organizații de întrajutorare a militanților „naționaliști", denumită de el „Catena". Nimeni nu a găsit însă nici cea mai mică urmă a acestei organizații la Torino — oraș desemnat de Bert ca reședință a acestei organizații — în schimb aici funcționa „Centrul italian de documentare, acțiune și studii" (C.I.D.A.S.), care propaga o ideologie fascizantă. Această organizație avea în Franța relații cu așa-numitul „Grup de cercetări și studii asupra civilizației europene", care, prin luxoase broșuri, exaltă, în fond, diverse aspecte ale doctrinei naziste. Spaggiari are vechi prieteni de pe timpul Algeriei franceze, care militează în mai toate mișcările de extremă dreaptă de pe malurile Mediteranei, ca și în mișcarea „Noua ordine" din Italia, organizație care are nevoie de arme pentru campaniile sale teroriste în peninsulă. Oare armele găsite în împrejurările mai sus arătate erau destinate „Internaționalei Negre" ? Această ultimă chestiune nu a fost ridicată în cursul anchetei.

În fața întorsăturii luate de afacerea Spaggiari, polițiștii din Nisa au trimis un raport la Paris, semănînd neliniștea în Direcția centrală a poliției judiciare. Directorul adjunct s-a deplasat la Nisa și, la sfîrșitul unei lungi nopți, în ziua de 29 octombrie, s-a aflat că Spaggiari și-a recunoscut vina de a fi fost instigatorul spargerii de la „Societatea generală" din Nisa !

Începînd din acest punct ancheta și-a urmat cursul normal. Armele au fost uitate și nu s-a mai vorbit decît de cîteva biete flinte. Bert a fost interogat, a fost dus la reconstituiri și confruntări, dar pe „Audie" nu a deranjat-o nimeni. În luna februarie 1977 ea a plecat în Republica Centrafricană, iar la 10 martie, Spaggiari a evadat din Palatul de justiție...

Și pentru a-și întregi aureola — o ultimă lăudăroșenie : jurnalele au primit cărți poștale cu „Salutări de la Albert !"

Trei săptămîni după evadare, soția sa a fost arestată pe cînd cobora dintr-un avion venind de la N'Djamena, dar a fost eliberată la 19 aprilie ! Polițiștii declară că Bert este căutat cu înfrigurare, neștiind însă dacă el se află la capătul lumii sau într-o mahala din Nisa. Dar oare cine mai dorește cu adevărat ca Bert să fie regăsit ?

De ce retrogradează echipele?

O scrutare a clasamentului de jos în sus ne lămurește foarte rapid de ce unele echipe sunt deja condamnate. Explicațiile sunt mai multe. Cea mai importantă : absența efectivelor, adică a unor nume care, cît de cît, să garanteze o întrecere de la egal la egal cu „călifarii" primei divizii. Pentru oricine prezența echipei **F.C.M. Galați** între primele 18 formații ale țării era, evident, o carte la cacialma. Formația de pe malul Dunării, cu o excepție sau două, prezenta niște anonimi care, la Focșani, puteau să facă față dar la București mai puțin. Nu exclud posibilitatea ca echipe cu nume necunoscute să bată echipe cu nume consacrate. Dar într-o cursă de regularitate, cum e campionatul național, e greu de imaginat că **Orac** și cu **Oană** pot să facă față lui **Dumitru** și **Iordănescu**, lui **Dinu** și **Dudu Georgescu**, lui **Balaci** și **Beldeanu** și așa mai departe... E vorba de o inegalitate de clasă fotbalistică, care, din plecare, spune totul. Sigur că echipa gălățeană s-a comportat onorabil pînă la un moment dat cînd, văzînd că nu mai sunt șanse de salvare, a început să împartă, în dreapta și în stînga, grațiile ei.

În ce privește pe **Progresul**, aici lucrurile stăteau ceva mai bine : numele nu erau chiar atît de necunoscute ; un **Iorgulescu, Tevi** și **Apostol** și-ar dori și **Dinamo**. Dar cu trei jucători nu se face o echipă. Schimbarea lui **Mateianu** a fost întrucîtva justificată dar noile soluții n-au dus, după cum s-a văzut, la un rezultat mai bun. Nu poți să te bați cu pușcile contra tunurilor. Soarta bancarilor putea fi evitată cu puțin noroc și cu transferuri mai fericite.

Dar iată cazul **Rapidului** : aici, lotul era destul de bunicel : se pierduseră cîteva piese cam petrecărețe dar apăruseră juniori foarte buni. Un aventurism al antrenorului și chiar o lipsă de șansă explică de ce a căzut acest iubit club în categoria a doua a fotbalului nostru. Dar asta nu este o explicație suficientă. Candidații mai serioși la retrogradare care erau F.C. Constanța și Corvinul Hunedoara au reușit, prin cunoscutele manevre din această primăvară, să îndepărteze de ele acest pahar amar. Posibilități financiare mai bune, drukeri abili, cu neamuri la Ierusalim, cîte un arbitru-doi, acolo, și ceea ce noi am prevăzut cu toții s-a întîmplat : lanterna a fost pasată altora și, din toamna viitoare, o luăm de la cap : un punct de colea, două de dincolo, în sfîrșit o mînă spală pe alta...

Pentru noi, misterul retrogradării trebuie dezlegat la echipele așa-numite de mijloc pe care nu le voi numi, dar care se tîrăsc de ani de zile între locurile 5 și 15. Este un pluton compact dar vesel, elastic, binevoitor, cu buzunare mari, care poate să scoată orice rezultat, după necesitate... Să nu credeți că oferirea de puncte se face totdeauna direct. Asta ar bate prea tare la ochi. Punctele se oferă în lanț : pe la Ploiești, cum se spune. Un calcul amănunțit stabilește din timp pierderi și cîștiguri, bine împărțite și atunci comedia este perfectă. Deci, amatori de a nu retrograda, fiți cu ochii pe echipele de mijloc ! Ce caracterizează o echipă de mijloc ? Ea începe tare campionatul cîștigînd destule puncte pentru ca să aibă ce negocia mai tîrziu. Echipele de mijloc au ele grijă să nu calce în strâchini. Un cunoscut antrenor se ocupa, înaintea încheierii campionatului, cu pronosticuri. El dădea sigur cine la cine va pierde, cu cîteva săptămîni înainte. Controlați și veți vedea că toate prevederile lui s-au adeverit.

Deci, trăiască echipele de mijloc !

EUGEN BARBU

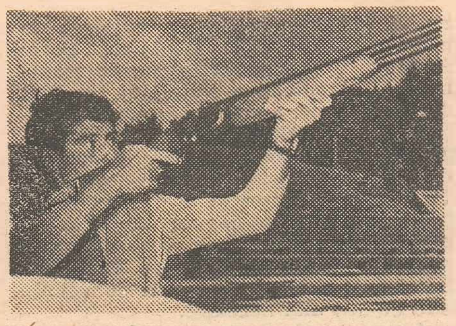

Povestea unui campion

„Ieri, 3 iulie, la Varna, Bogdan Marinescu a devenit campion balcanic la talere aruncate din turn, cu 2 puncte înaintea marelui favorit, Adalbert Oster" (Agerpres).

Poate că știrea de mai sus, risipită recent de teleimprimatoarele agențiilor de presă, n-a surprins decît lumea restrînsă a tirului românesc, poate că nici n-ar fi fost firesc să fie altfel, judecînd după rezultatul cu care s-a cîștigat la Varna, 187 de talere din 200, neajuns încă în preajma performanței spectaculoase. Iată, însă, că victoria doctorului Bogdan Marinescu ne îndeamnă totuși la scris, spre a dezvălui cititorilor povestea unei biografii aparte, traversată de necazuri și traversată de bucurii, ca mai toate viețile noastre, iar dacă ne încumetăm la această întreprindere, o facem deopotrivă pentru omul în cauză și pentru simbolurile cu care se însoțește, pentru pilda și tulburătoarea frumusețe a unei cariere sportive.

I-a fost dat lui Bogdan Marinescu să devină, în 1963 și 1965, dublu campion european de tir pentru juniori, la Brno și Lisabona, adunînd în jurul precocelui său talent vorbe de laudă și de respect, prevestind o ascensiune dintre cele mai strălucitoare, garantată de îndemînarea și perseverența lui ieșite din comun. Evoluția a urmat traiectorii firești vreme de cîțiva ani, nu mulți, după care într-o zi, mai exact într-o vinere mohorîtă de toamnă, un accident de vînătoare fără noimă și fără explicații, în care și-au dat mîna imprudența și neșansa, i-a stins lui Bogdan Marinescu, pentru totdeauna, ochiul drept. Ochiul de campion.

Rugați să-și dea cu părerea, specialiști de tot felul, începînd cu oftalmologii și terminînd cu antrenorii de tir, și-au declarat neputința, retragerea prematură a campionului din activitatea competițională devenind, peste noapte, un fapt împlinit, asupra căruia toată lumea a căzut de acord, cu compătimirile și vorbele blînde de rigoare.

Un singur om a avut tăria să creadă altfel. După cîteva luni de omenească derută și amărăciune, Bogdan Marinescu a hotărît să se reapuce de tir, conștient că urmărește o țintă mai aproape de vis decît de realitate, înțelegînd că nu-i rămîne de completat vreun drum, ci de luat unul de la capăt. Dar reîntoarcerea pe poligon s-a dovedit, din păcate, dintre cele mai triste, învingătorul de altădată, obișnuit cu 95 de talere sparte din 100, ochind abia 21 de farfurioare zburătoare. A fost sfătuit să renunțe și să nu mai irosească muniția, explicîndu-i-se că încercarea lui e, după toate teoriile și după toate practicile, sortită eșecului, căci așa cum Năstase nu va ajunge vreodată campion jucînd tenis cu mîna stîngă, nici el nu va mai ajunge vreodată să tragă într-un concurs.

Dotat cu ambiția de a duce la bun sfîrșit orice treabă începută, n-a dezarmat, nici în fața evidenței și nici în fața privirilor ironice ale foștilor colegi, a strîns din dinți și a mers mai departe, convins că omul poate găsi în el însuși resursele de a se învinge. Deprinderile vechi, altădată unul din argumentele decisive ale campionului, deveniseră o frînă, a luptat cu ele și le-a biruit, cu prețul multor sacrificii și al multor cazne. A trebuit să-și găsească alte reflexe și le-a găsit. A trebuit să schimbe umărul și l-a schimbat. A trebuit să-și educe degetul arătător de la mîna stîngă și l-a educat, făcîndu-l să zvîncească la zborul razant, de rîndunică, al talerului.

Povestită așa, în două vorbe, reîntoarcerea lui Bogdan Marinescu poate părea simplă, dar n-a fost. Neștiut de nimeni și departe de trufiile altora, asistentul universitar și chirurgul de recunoscut renume al clinicii de la „Giulești" s-a antrenat mereu printre picături, ajungînd la poligon după o naștere asistată și plecînd de acolo pentru o alta. A refuzat scoaterile din producție, pentru că nu le-a înțeles sensul. A refuzat diversele loturi, pentru că a fost mereu străin de orice vanitate. N-a cerut nimic și, firește, n-a primit nimic, surprinzînd și derutînd prin lipsa pretențiilor într-un perimetru în care acestea, mai mult sau mai puțin justificate, se suprapun și uneori se încaieră. A concurat la Varna pe perioada concediului de odihnă, iar victoria lui de acolo, în care numai el însuși a crezut pînă la capăt, cîștigă prin cele de mai sus și poate prin altele, scăpate grabei noastre, sensuri omenești și sportive dintre cele mai nobile, oferindu-ne tuturor un exemplu de frumusețe morală cu adînci semnificații.

TRAIAN IORDĂCHESCU

Cînd eram junior, idolul meu se numea Constantin. Astăzi însă postul pe care a jucat Beckenbauer m-a cîștigat definitiv!

Constantin Ștefănescu este născut la 26 martie 1951, în București, cartierul Ghencea. Primul club : Steaua București (antrenori Romeo Catană și Vasile Zavoda la copii și juniori, Ștefan Covaci și Ștefan Onisie la seniori, începînd din 1969). Din 1973 la Universitatea Craiova. Are 24 de prezențe în echipa națională de juniori, 5 în cea de tineret, tot 5 în echipa secundă a țării. O singură dată pînă acum în lotul primei echipe reprezentative, mai 1977, cînd a făcut deplasarea, fără să joace, la Zagreb pentru meciul Iugoslavia — România (0—2). Căsătorit, un copil. Student în anul IV la Facultatea de științe economice din Craiova, secția economia industriei.

— Costică Ștefănescu, de curînd ai devenit primul cîștigător al clasamentului de constanță în jocuri bune, numit TOP „FLACĂRA" — FOTBAL. Ai acumulat exact 128 de puncte din 15 note (12 în campionat, 3 în cupă), cronicarii de fotbal ai revistei noastre acordîndu-ți de trei ori nota 10, de cinci ori 9, de patru ori 8 și de trei ori 7. În doar cinci meciuri de campionat din returul campionatului n-ai primit nici o notă peste 7. Faptele amintite atestă o constanță remarcabilă în jocuri de valoare. De fapt, după părerea mea, și nu numai a mea, Costică Ștefănescu a fost primul jucător al sezonului primăvară-vară, un merituos laureat al „top"-ului revistei Flacăra. Ce ai de zis ?

— Ca o cinste care mă bucură și care, în același timp, mă scoate în ochii tuturor iubitorilor de fotbal, deloc puțini în țara noastră. Cu alte cuvinte, deși nu vreau să spun cu orice preț vorbe mari, trofeul la care te-ai referit mă obligă foarte mult abia de acum înainte, adică mă obligă la jocuri cel puțin la fel de bune ca meciurile din sezonul încheiat, ba chiar mai bune. Vreau însă să subliniez că finalul acestui sezon m-a avantajat, atît pe mine cît și pe colegii de echipă, pentru că ne-a găsit într-o formă foarte bună, cu resurse, dovadă și meciul din finala „Cupei", cu Steaua. Cred că ne-am antrenat foarte bine încă de la începutul sezonului, acea perioadă de iarnă la care antrenorul Constantin Teașcă ține enorm, și rezultatele acestei pregătiri s-au văzut în final. Practic, Universitatea și-a depășit anul acesta toate angajamentele : își propusese locul 4—5 în campionat și a venit pe 3, își propusese finala „Cupei" dar a și cîștigat-o ; și-a mai propus și o reală întinerire a lotului, acțiune care, iată, a devenit în cele din urmă extrem de substanțială...

— Spune cîteva cuvinte despre Universitatea de azi.

— Este una dintre cele mai tinere echipe ale fotbalului românesc în clipa de față ! „Decanul" de vîrstă este bunul meu prieten Marcu, după care urmez eu, cu 26 de ani... Echipa este deci încă în formare și fără îndoială că există mari posibilități de creștere valorică. Am ocupat un loc bun în clasament, am cîștigat Cupa României, dar după părerea mea Craiova poate urca mai sus în următorii ani. Asta depinde numai de noi și de antrenorul nostru, Constantin Teașcă.

— Să nu uităm un lucru esențial pentru interviul nostru : transformarea unui fost mijlocaș ofensiv, aflat foarte aproape de plafonare, într-un „libero" de clasă certă, care bate cu insistență la porțile echipei reprezentative. După finala cu Steaua, cronicarii au scris că Ștefănescu a jucat, practic, fără greșeală. Povestește-ne istoria acestei spectaculoase transformări.

— Mai întîi nu trebuie să se uite că eu am început fotbalul pe cînd în țara noastră numai cei care citeau reviste străine de specialitate auziseră despre jucătorul „libero". Generația mea este cea a lui Beldeanu, Broșovschi, Ispir, Dumitru, Iordănescu, Naom — cu care am jucat împreună în două turnee U.E.F.A. pentru juniori. La Steaua am debutat în 1969, într-un meci cu Rapidul pe care l-am cîștigat cu 2—0, iar începutul n-a fost deloc rău, ba chiar promițător. Ștefan Covaci alcătuia atunci o echipă nouă pentru Steaua, înlocuind jucătorii mai vechi, cum erau Constantin, Jenei, Creiniceanu, D. Nicolae, S. Avram, cu fotbaliști din generația mai tînără, ca Tătaru, Iordănescu, Cristache, Ciugarin, Naom și încă alții, printre care și Ștefănescu. Am preluat rolul lui Jenei, lucru care m-a obligat de la început să joc foarte bine. Am avut întotdeauna o tehnică bună, cu ambele picioare, încît rolul de a conduce, din spate, atacul nostru mi se părea a fi cel mai frumos lucru din lume. Aveam pe spate numărul 10, deci îndeplineam sarcinile unui mijlocaș cu multă tentă ofensivă. Din păcate, după numai un an de zile, cînd devenisem titular, au survenit cîteva accidentări succesive, în special la glezna dreaptă, care m-au ținut multă vreme departe de gazon. Cînd am revenit am jucat sporadic, așa că am fost încîntat cînd am plecat la Craiova, printr-un schimb cu Sameș, unde am intrat și la facultate. La Universitatea am găsit însă un cu totul alt stil de joc față de Steaua, cu accent pe apărare și cu contraatacuri rapide prin cele două extreme de viteză, Marcu și Țarălungă. De acolo, de la margine, se aruncau spre careul advers centrări înalte, pentru fruntea lui Oblemenco sau Bălan. Mi-au trebuit vreo 6 luni pentru a-mi reface complet musculatura coapsei drepte, apoi mi-au trebuit multe meciuri pentru a-i face pe craioveni să uite „cuplul" lor cuplu de mijlocași Strîmbeanu — Ivan, doi oameni care jucaseră împreună și pentru Craiova vreo 9—10 ani de zile. Am fost însă foarte bine primit încă de la început, iar echipa s-a sudat sufletește de la meci la meci. Aveam tot timpul în atenție declanșarea pasei lungi, pentru extremele noastre. În 1974 am cîștigat campionatul cu Universitatea, dar din C.C.E. ne-a eliminat echipa suedeză Advidaberg. Amintesc de meciurile cu suedezii pentru că s-a spus că în jocul retur, din deplasare, eu am făcut cea mai bună partidă de cînd venisem la Craiova. În 1975 am jucat finala „Cupei" cu Rapid, pe care am pierdut-o la mare luptă, după ce am condus cu 1—0 și am mai marcat un gol valabil, anulat de arbitrul Rainea din niște motive pe care nici pînă azi nu le știe nimeni ! Am jucat apoi în Cupa U.E.F.A., unde însă Steaua roșie ne-a servit o lecție s-o ținem minte, cîștigînd cu 3—1 la Craiova. În campionatul următor unitatea sufletească a mai slăbit, s-au ivit tot felul de discuții între cîțiva jucători, de o parte, și antrenorul Cernăianu, de cealaltă. Ca întotdeauna, din păcate, în fotbalul nostru dreptate li s-a dat lui Deselnicu, Oblemenco și compania. Așa s-a făcut că din vara anului trecut l-am cunoscut pe antrenorul Teașcă. El a impus cu mare rapiditate schimbarea multor concepții, de joc în primul rînd, dar și de viață, de antrenament, de și despre fotbal în general. A făcut și foarte multe modificări în lotul echipei, aducînd jucători noi, tineri, foarte talentați. Despre mine — mi-a spus-o mult mai tîrziu — a crezut că nu mă voi putea încadra în jocul echipei, nefiind pregătit fizic la nivelul preconizat de dînsul și neintrînd, ca stil de joc, în noua concepție pe care dorea s-o impună...

— ...Marcaj strict în faza de apărare, joc cu „libero", foarte multă mișcare în teren, cu pase de pe poziții viitoare, evitarea pe cît posibil a centrărilor înalte, cu accent pe pasa înapoi, la semiînălțime... N-am aflat însă cum ai ajuns pe postul de „libero", sau de fundaș central de acoperire, cum se mai spune.

— Totul a început la un meci amical pe care l-am susținut la Făgăraș. „Libero"-ul de atunci, Deselnicu, nu prea respecta indicațiile de joc. La meci asista și redactorul șef al revistei dumneavoastră, tovarășul Adrian Păunescu. A lui a fost ideea ca, după pauză, să intru eu și să joc în locul lui Deselnicu. Antrenorul Teașcă n-a fost însă mulțumit pe de-a-ntregul atunci, așa că o vreme tot mijlocaș de acoperire am rămas, jucînd în fața celor doi fundași centrali. Mă pregăteam însă foarte serios, încercînd să pun toate ideile antrenorului în aplicare, și duceam o viață ordonată, fără reproș. După alte patru, cinci etape au survenit accidentarea lui Constantinescu și suspendarea lui Deselnicu, fundașii noștri centrali, astfel încît C. Teașcă a revenit la ideea de a mă trece „libero". Primul meci oficial a fost cel de la Reșița (2—3), iar de atunci n-am mai lipsit nici un minut din teren, exceptînd un joc în care am ieșit la pauză, fiind accidentat.

— Ce înseamnă acest post, astăzi, pentru tine ?

— Înseamnă, de ce să n-o spun, aproape o nouă viață de fotbalist. Mi-am reconsiderat întreaga viziune despre jocul de fotbal. M-am antrenat ca niciodată în viață, poate pentru că m-am și speriat nițel de răspunderea pe care o am acum. A trebuit să renunț la jocul de fantezie, cu multe driblinguri și, uneori, pase date mai superficial, pe care-l făceam la mijlocul terenului, în favoarea unui joc de seriozitate, sobrietate, responsabilitate. M-au ajutat mult intuiția și plasamentul. Mi-au mai rămas de îmbunătățit detenta și viteza de reacție. De asemenea, mi se spune adesea că ar trebui să-i dirijez mai mult pe colegii mei de echipă, dat fiind că postul de „libero" este cel de pe care jocul se vede cel mai bine, în adîncime. Cînd eram junior, evident că mi-a plăcut foarte mult Beckenbauer, dar idolul meu se numea Constantin... Astăzi însă postul pe care a jucat atîta vreme Beckenbauer m-a cucerit definitiv, mă pasionează de-a dreptul. Pur și simplu, nu știu dacă aș mai putea juca cu aceeași plăcere pe alt post, fie el și de atac !

— Ce spui despre tragerea la sorți în „Cupa cupelor" ?

— Am avut noroc, trebuie să recunoaștem. Ne vom califica în mod sigur — dacă vreți vă dau și un pronostic : 10—0 pentru Universitatea, în cele două manșe de jucat ! Dar nici Steaua și Dinamo nu sînt eliminate dinainte, dacă vor juca fără frică. În definitiv, n-au de pierdut decît șansa unei foarte mari performanțe. Și știi cum se spune în fotbal : balonul se-nvîrtește !

— Pentru tine, Costică Ștefănescu, în orice caz, mingea s-a învîrtit în ultimul sezon numai în favoarea ta... Ține-o tot așa !

— Mulțumesc.

DINU GRECU

RACUL

Farul abandonat

A fost un zvelt și tînăr far
La malul mării, veghe mării,
Nalt sub un cer fără hotar
Paznic statornic depărtării.

Cînd negura pe un catarg
Scria verdicte disperate
El arunca lumini spre larg
Ca mării malul să-i arate.

Lumina lui chema mereu
Spre țărmi de liniște și pace
Era la malul mării zeu
Deprins minuni din raze-a face.

...Dar ros de vremuri și furtuni
A suferit avarii grave.
Difuze razele, minciuni
Pur au din nalturi către nave.

Ademenite de-o lumină
Ce se schimba în fel și chip
Și-aflau sfîrșitul, fără vină,
Vapoarele-n tăcut nisip.

Al mării far, de altădat',
Căi lumina către mormînt...
La țărm a fost abandonat,
Alt far spre valuri luminînd.

Chiar dacă pleoapele-ostenite
Mai bat lumina-n putred port
Nici un vapor nu-și mai trimite
Drumul spre-al morții vag fiord.

Morala :

Nu s-au văzut ciudate nave
Ce, sub lumini amăgitoare,
Destinul de-mpărați pe mare
Și-l părăsesc la o chemare
De-a deveni, la țărm, epave.

NICOLAE DRAGOȘ

RIDENDO

Fotbal magnetic

Un tip cu o figură oarecum suspectă intră într-o încăpere în care se află un ins de circa 50—60 de ani. Urmează acest dialog :

Inventatorul : Bună ziua.

Specialistul : Ce doriți ?

Inventatorul : Dumneavoastră lucrați la federația de fotbal ?

Specialistul : Da. Dar de ce ?

Inventatorul : V-am întrebat.

Specialistul : Dar cine sînteți ?

Inventatorul : Un suporter. Dumneavoastră ce sînteți la federație ?

Specialistul : Trăgător.

Inventatorul : Ce fel de trăgător ?

Specialistul : Cu ochiul.

Inventatorul : Nu înțeleg.

Specialistul : Sînt observator. Mă duc la meci, observ și pe urmă fac un raport. Știți cîte rapoarte am făcut eu pînă acum ? Mii. Nici Balzac n-a scris cît mine. Rămîne-ntre noi : nu le citește nimeni.

Inventatorul : Da' să știți că acum ați încurcat-o. Ați încurcat-o rău ! V-a luat tare presa. Și publicul.

Specialistul (foarte trist) : Da. Și mai aveam doar un an pînă la pensie. S-ar putea să mă dea afară. Ca incapabil. Dar ce vină am eu ? Ce vină am eu că fotbaliștii joacă prost ? Că driblează prea mult ? Că n-au precizie ? Că șutează prin plopi ?

Inventatorul : Bineînțeles... Fotbaliștii sînt de vină. Ce să facă specialiștii ? Să intre în locul lor pe teren ?

Specialistul : Ți-o spun ca la un frate, deși nu știu cine ești : mi-e frică să nu mă dea afară. Ce-am căutat eu la federația de fotbal ? De ce n-am rămas eu la federația de oină, că eu în oină sînt specialist? M-a pus dracul să mă mut la federația de popice, c-avea mai multe plecări. Pe urmă la hochei. Și așa am avansat pînă la aia de fotbal. Specialist federal... Eu n-am fost jucător, n-am fost antrenor, n-am dat cu piciorul în minge nici cînd eram copil. Ai văzut ce zice presa ? Măsuri radicale. Pe mine mă rade primul.

Inventatorul : Domnule, vrei să te fac om, să te scot din necaz ?

Specialistul : Scoate-mă !

Inventatorul : Fii atent, te fac om. Eu sînt inventator. Asta e meseria mea. Pînă acum am inventat diferite chestii, una mai grozavă decît alta. Să-ți spun ultima mea invenție : fotbal magnetic.

Specialistul : Magnetic ?

Inventatorul : Știi să-ți ții gura ? Dacă mă ajuți să lansăm ideea, dăm pe din două. Și banii, și gloria.

Specialistul : Te ajut.

Inventatorul : Fii atent. Ideea e atît de simplă, că o să cazi de pe scaun. Ține-te bine. Ai unspe fotbaliști. Și unspe ghete. Aceste ghete vor fi niște ghete speciale. Adică cu crampoane magnetice. Mingea, la rîndul ei, va avea și ea o bucată de magnet înăuntru. Consecința : mingea va veni tot timpul spre cea mai apropiată gheată magnetică. Fără ca adversarul să-și dea seama.

Specialistul : Colosală ! E colosală !

Inventatorul : Înțelegi ? Adversarul lovește mingea, dar mingea nu poate ajunge decît la jucătorul nostru. Care nu are nevoie să fugă. Stă pe loc. Vine mingea la el. Nu mai e nevoie de condiție fizică, de talent. Și dumneata poți să joci fotbal magnetic. Mingea pare legată de picior. Ce zici ?

Specialistul : Domnule, iartă-mă că ți-o spun, ești genial. Vino să te pup. Dacă-mi dai mie ideea iau campionatul mondial, iau cupa campionilor, cupa intercontinentală, ajung celebru. Poate devin și antrenor emerit. Nevastă-mea ține la chestia asta. Suferă că n-am titluri și decorații. Cînd începem ?

Inventatorul : Ce să începem ?

Specialistul : Experimentarea.

Inventatorul : Dom'le, n-ai ce experimenta. Am experimentat eu. Merge perfect. Am experimentat pe copii.

Specialistul : E clar. Mîine o propun. Îi înnebunesc ! Îi scot din minți ! Covaci o să-și dea palme de invidie ! Deci totul pe din două. Spun că ideea ne aparține la amîndoi. Pe mine mă cheamă Popescu. Pe dumneata cum te cheamă ?

Inventatorul : Napoleon Bonaparte.

Specialistul : Îmi pare bine. (Îi strînge mîna, afabil, după care cade, leșinat.)

ION BĂIEȘU

VERNISAJ RACUL

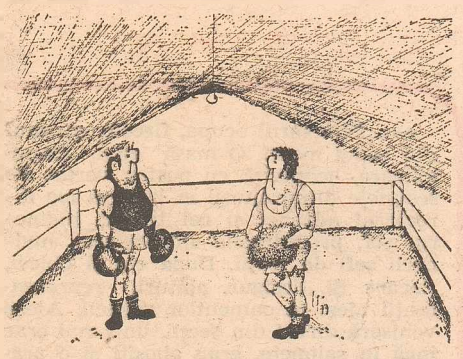

PETRE LUCA

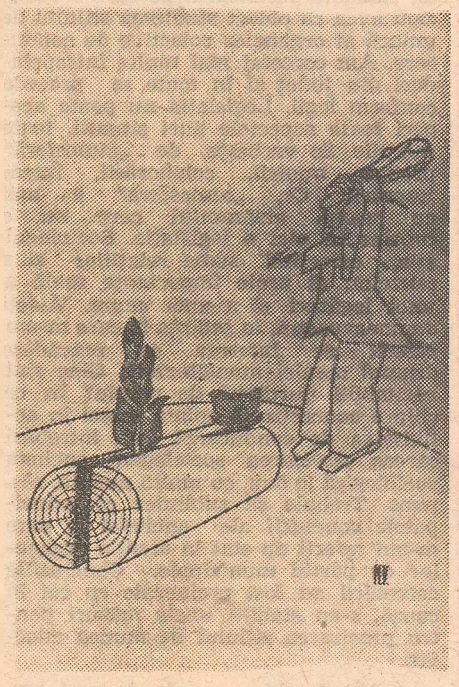

N. VIZITEU

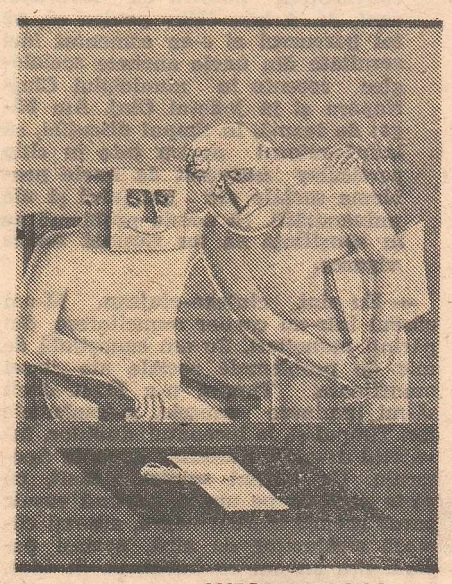

ANTON DRAGOȘ

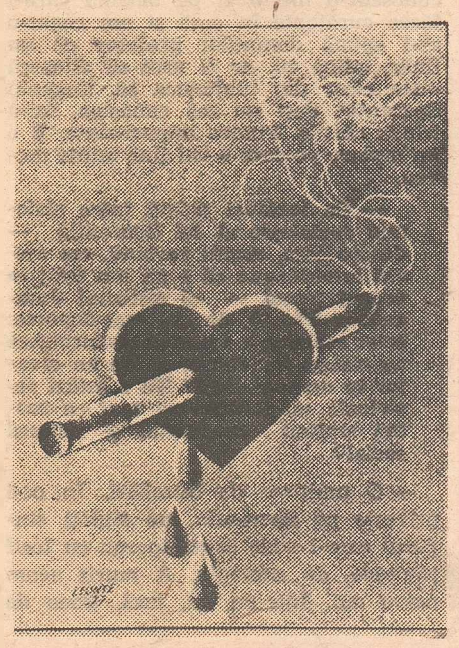

LEONTE NĂSTASE

Vă prezentăm cîteva lucrări din Expoziția tinerilor caricaturiști — ediția a II-a — organizată de pagina de umor „RACUL" a revistei „Flacăra" și comitetul U.T.C. presă și tipărituri, care se va deschide sîmbătă, 16 iulie 1977, în stațiunea de odihnă a tineretului din Costinești. Aceeași expoziție va fi găzduită în luna august la Constanța și în luna septembrie la București

DIN CULISELE BOXULUI PROFESIONIST (XIII)

Nici pentru banii lui Rockefeller

Ciudad de Mexico. Octombrie 1968. Părăsim arena „Mexico". În autobuzul care ne duce înapoi în satul olimpic, George Foreman se laudă cu „aurul" său. *„A fost greu* — ne spune el — *dar greul de-abia acum vine, că trec la profesionism. Pentru mine turneul olimpic e ... e prima carte de vizită pe care o prezint managerilor"*. Se freacă cu grijă pe față. Pometul drept îi este puțin tumefiat. Foreman, un băiat drăguț, cu figură de reclamă de săpun pentru copii, îl roagă pe antrenorul său să-i dea punga de cauciuc cu bucățele de gheață. Ne despărțim, urîndu-i succes.

Au trecut anii. Telexurile marilor agenții internaționale de presă ne-au anunțat isprăvile din ring ale „Uriașului" din Marshall, care în timpul copilăriei sale a „reușit" într-o săptămînă să spargă cu praștia geamurile a 200 de ferestre. Fiul unui muncitor de la căile ferate texane care are o familie cu 7 copii (toți băieți), George Foreman a fost de cîteva ori întemnițat pentru comportarea sa necorespunzătoare în „luptele de pe stradă", avînd un cazier de deținut juvenil. Mai tîrziu, urmînd sfaturile mamei sale Nancy, s-a cuminți, înscriindu-se la o școală de meserii. După ce a practicat fotbalul american și a făcut puțin atletism, Foreman s-a dedicat boxului cucerind în două rînduri celebra competiție „Mănușa de aur". După obținerea centurii olimpice, la vîrsta de 19 ani, Foreman a trecut la profesionism semnînd un contract cu antrenorul Dick Sadler. Acesta, foarte abil, pentru a-i face un palmares, l-a condus excelent pe colosul texan, oferindu-i adversari de mîna a doua. De-altfel așa se explică că George Foreman, pînă a „ataca" titlul mondial deținut de Joe Frazier, a obținut 37 de victorii dintre care 34 prin K.O., fără să cunoască înfrîngerea. Cu un asemenea palmares, Foreman a primit titlul de „șalanger", cu toate că tehnica sa rudimentară n-a putut fi șlefuită de antrenorul Dick Sadler, care miza numai pe forța de lovire a lui Foreman, puțin comună. Impresionat de eficacitatea lui Foreman, managerul Teddy Brenner, bossul nr. 1 al arenei Madison Square Garden din New York, declara pe atunci ziariștilor că Foreman este cel mai dur boxer „al tuturor timpurilor" la categoria grea întrecînd prin forța loviturilor sale pe un Joe Louis sau Sonny Liston. La 22 ianuarie 1973, în orașul Kingston (Jamaica), fostul delincvent junevil reușește marea performanță de a deveni campion al lumii ca urmare a unei senzaționale victorii repurtată în mai puțin de 6 minute în fața fostului măcelar Joe Frazier. Ziariștii uluiți de maniera loviturilor dinamitate îl considerau pe Foreman un nou fenomen. Au urmat alte succese de prestigiu, Foreman „executîndu-l" chiar și pe ex-marinarul Ken Norton, unul dintre puținii învingători ai inegalabilului Cassius Clay. Foreman își ridiculiza adversarii, era invincibil, se născuse o nouă stea. Colosul texan se afla în plină glorie, dolarii săi făcînd... pui în afacerile comerciale în care campionul lumii se lansase cu succes. Dar a venit și „ziua cea neagră" pentru Foreman. El acceptă să-și pună centura în joc în fața lui Cassius Clay. Meciul desfășurat în orașul Kinshasa (Zair), la 20 octombrie 1974, s-a soldat cu o usturătoare înfrîngere a lui Foreman, învins prin K.O. în repriza a 8-a. Fostul campion, care nu progresase pe plan tehnic, primind o lecție de la Clay, care în continuare nu i-a mai acordat revanșa. Foarte deprimat, Foreman a mai susținut cîteva întîlniri în speranța că va reveni pe primul plan al categoriei. La 17 martie 1977 el l-a întîlnit pe Jimmy Young, într-un meci contînd ca semifinală oficială. Spre surprinderea generală, Jimmy Young a obținut decizia la puncte după 12 reprize reușind să-l trimită chiar o dată la podea pe Foreman. Zdruncinat serios în acest „șoc" al greilor, Foreman a fost internat la spital, după întîlnire, avînd leziuni craniene. Apoi se pare că a intervenit ceva în sistemul său nervos, comportarea sa devenind foarte curioasă, probabil ca urmare a loviturilor recepționate la cap. La ieșirea din spital, Foreman a declarat că s-a consultat cu mama sa și a ajuns la concluzia că trebuie să renunțe la box. Apoi el a arătat: *„Noua mea religie nu-mi mai permite să lupt în ring, să fiu un adept al violenței"*. Managerii au încercat să-l exploateze în continuare, însă Foreman a declarat că el nu mai este boxer și că de astăzi înainte se numește „Misionarul George". O telegramă de presă transmisă de agenția „France Presse" de la Houston, la 22 iunie 1977, a făcut multă lumină în cazul fostului campion mondial George Foreman. Uriașul din Marshall a spus : *„Nu mă interesează să mă întorc în box nici dacă mi s-ar da dolarii lui Rockefeller sau ai răposatului miliardar J. Paul Getty. Timpurile cînd am fost boxer sînt îndepărtate. Boxul mi-a devenit un sport străin. Nu aș mai pune mănușile de box nici măcar la antrenamente"*. Apoi, Foreman a declarat că este misionar și că nu va mai boxa pentru a fi fidel credinței sale (!). Fostul campion mondial a fost văzut prin mai multe biserici ținînd sub braț cărți religioase, într-o stare fizică necorespunzătoare (a slăbit în trei săptămîni 13 kg deoarece trebuie să țină un post religios !). Și iată cum acest boxer simpatic, pe care l-am cunoscut la Ciudad de Mexico, comparîndu-i figura cu o reclamă de săpun pentru copii, a ajuns, la numai 29 ani, o victimă a boxului profesionist, care i-a ruinat nervii, influențînd negativ asupra comportării și gîndirii sale. Cu toate că posedă trei case și 8 automobile, George Foreman s-a plîns reprezentanților presei internaționale spunînd : *„Va trebui să-mi vînd aceste automobile și casele pentru a-mi putea plăti impozitele față de stat"*. Este începutul ruinii.

PAUL OCHIALBI

Un secol al inginerilor dar și al sociologilor

Conf. dr. Achim Mihu (n. 1931) activează în cadrul catedrei de istorie-filosofie a Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca. Este autorul unor importante cărți de sociologie, între care amintim: Sociometria. Eseu critic, Sociologia americană a grupurilor mici, A.B.C.-ul investigației sociologice (2 vol.), Wright Mills și marxismul. A publicat numeroase studii și articole pe teme sociologice în volume și reviste românești și străine. În anul 1974, a predat la Universitatea din Columbia — S.U.A. — în calitate de „visiting professor", cursuri de sociologie marxistă.

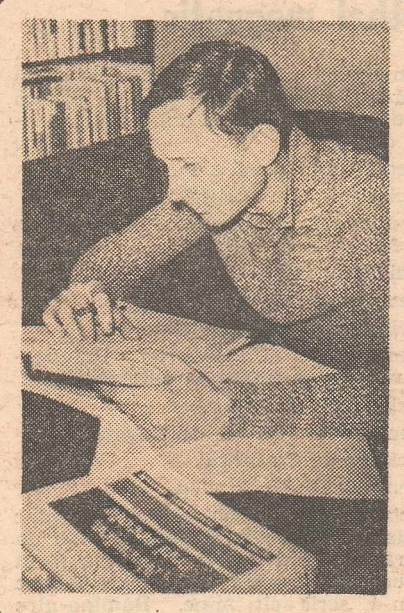

— ...Directorul ocupa, firește, scaunul din capul mesei. O masă grea, impunătoare, acoperită cu postav verde. Pe scaunele dimprejurul ei luaseră loc directorul adjunct și cel tehnic, inginerul șef, președintele sindicatului, inginerii șefi de secții. După cin și obicei, fiecare. Și, desigur, alături, reprezentanții aleși ai oamenilor muncii. Aleșii veniseră direct din secții, unii mai erau încă în salopete, erau obosiți și o arătau. Legislația este întru totul respectată. Ancheta sociologică pe care o realizam avea ca obiect studierea stilului de muncă al organelor colective de conducere. Am cercetat mai multe întreprinderi din județ și în toate se proceda conform legii. Legislația nu poate acoperi toate aspectele unei situații, toate relațiile. Se vorbește de „atmosferă" propice muncii, colaborării, întrajutorării. Or, „atmosferă" e mai cu seamă amănuntul care nu e cuprins în nici o legislație. Sociologul știe, cercetînd suma relațiilor și a cauzelor, să arate importanța reală a unor legături și a unor cauze. Vedeți dumneavoastră, în ședința la care m-am referit — ne interesa cu precădere drumul opiniei muncitorești. Cine sînt veritabilii purtători de opinie? În ce chip e concretizată opinia masei în activitatea de conducere? Iată întrebări cărora cercetarea sociologică, ancheta sociologică le dau, cu multă nuanță, răspuns. Trebuie să subliniez că principalele concluzii ale anchetei la care m-am referit au stat în atenția organelor de partid municipale. Concluziile cercetării au fost prelucrate cu cei în cauză, s-au stabilit unele măsuri pentru precizarea stilului de muncă adecvat.

Am deschis, cu cele de mai sus, convorbirea noastră cu tovarășul conf. dr. Achim Mihu pentru că, pe tot parcursul ei s-au comentat idei rezultate din unele anchete sociologice recente în municipiul Cluj-Napoca și în județul Cluj. Am băgat de seamă, în timpul discuției, că interlocutorul nostru este în chip particular interesat de unele probleme sociale ale județului și ale universității, că aceste probleme au în conștiința sa un răsunet foarte viguros.

— Eu sînt clujean-clujean. M-am născut într-un cartier muncitoresc, din părinți muncitori. Eu am cunoștință de mic de problemele sociale ale clasei muncitoare. Timpul n-a făcut decît să-mi lumineze cauzele, mecanismele lor. Timpul și, la începutul studiilor, învățatul dascăl universitar Eugeniu Sperantia. Un bărbat subțire, înalt, cu plete de tînăr pe umeri, purtînd veșnic parcă același costum negru, aceeași cămașă strălucitor de albă, același papion. Era un om cu înfățișare de idee. Locuia nu departe de casa noastră. Am cunoscut-o într-o zi pe bătrîna care-i făcea curățenie în casă și am rugat-o să-i spună domnului profesor că un tînăr, adică eu, ar fi vrut să citească niște cărți din biblioteca sa. Eugeniu Sperantia, deși nu mă cunoștea, mi-a trimis cărțile frumos împachetate. E o întîmplare pe care o voi ține minte mereu.

— Ce legături există între sistemul sociologic al lui Sperantia — despre care, cinstit vorbind, am crezut întotdeauna că e un om trăit în veacul trecut — și sistemul dumneavoastră? Și, de aici mai departe: orice sociolog e dator să construiască un sistem sociologic, să fie un creator în domeniul lui? Nu e astăzi sociologia un instrument mai cu seamă slujind momentul și viitorul social?

— O mulțime de întrebări. În ce-l privește pe Sperantia, nu sînteți singurul care-l vede contemporan cu Iosif Nădejde, de exemplu. A murit acum patru ani. Într-un fel, însă, ținea de alte timpuri. L-am cunoscut abia la absolvire, cînd am îndrăznit să-i prezint un studiu al meu despre Spiru Haret. Un alt sociolog din convingere și cultivînd generoase convingeri. Mi-a promis că citește articolul în două zile. Așa a și fost. A avut unele aprecieri măgulitoare la adresa felului meu de a gîndi. El mi-a fost model. Un om de știință model. În domeniul științelor sociale ai nevoie de înaintași, chiar dacă nu le preiei ideile. Îl interesa, deci, modul gîndirii, nu asemănarea dintre felul meu de a gîndi și al lui. Mai tîrziu, ani buni mai tîrziu, la invitația revistei „Tribuna" am organizat o masă rotundă unde, împreună cu Victor Sähleanu, am procedat, dacă-i putem zice astfel, la o reabilitare a sistemului sociologic al lui Sperantia. În prezența celui... reabilitat. În sistemul lui, valorile supreme erau binele și frumosul. Există, spunea el, un tropism al indivizilor spre valori, care tropism se accentuează cînd indivizii se apropie de valorile supreme. El trebuie încurajat și sprijinit de sociolog. Din asta, ideea apropierii oamenilor în cadrul național și internațional. De la el țin minte următoarea cugetare: Navigatorii merg după steaua polară. Nicicînd nu o vor ajunge, dar țintind spre ea, află o direcție. În ce mă privește, pun accent pe relațiile dintre indivizi. Și eu cred că există un sistem de relații, dar că el nu se reduce numai la valori. Un sistem mai complex decît cel bazat pe legături axiologice. Cheia e conștiința de sine a individului. Marx considera că omul e om cu adevărat cînd ajunge la conștiința de sine. Abia atunci se formează conștiința de sine a colectivității. Sistemul lui Sperantia nu cuprindea ideea conștiinței de sine a colectivității.

— Revin asupra unei întrebări: orice sociolog trebuie să aibă propriul său sistem de idei?

— Metodele de lucru sînt cam aceleași, dar cum fiecare om gîndește lumea în felul său, cu atît mai mult trebuie s-o facă sociologul. Practic, munca — și, în cazul nostru, și anchetele sociale — te conduc spre unele idei. Realitatea socială îți pune în față aceste idei.

— Spre pildă, o anchetă realizată de dumneavoastră...

— Am condus o grupă de cercetare cu profil sociologic la Biblioteca Centrală Universitară. Am urmărit să vedem în ce măsură devine biblioteca un instrument cît mai util procesului de învățămînt. Am cerut cadrelor didactice să ne dea bibliografia seminariilor, a cursurilor și a lucrărilor practice. Am făcut o comparație între bibliografia indicată și cea folosită realmente de studenți. Apoi, o comparație cu bibliografia pe care o oferă de fapt fișierul bibliotecii. Am descoperit astfel în ce proporție stau cele trei tipuri de bibliografie cu bibliografia la zi în științele luate în discuție. Concluziile au fost de natură să îngrijoreze. La multe discipline, chiar nota maximă — acordată pe maximul studiat al bibliografiei indicate — nu reflectă decît situația științei de acum cinci ani. Cercetarea noastră a impus astfel și o modalitate de control asupra muncii cadrelor didactice. Încă o concluzie: studenții nu citesc, în măsura cuvenită, literatură științifică în limbi străine. Cărțile și revistele sosite în bibliotecă nu sînt folosite în mod corespunzător nici de studenți, dar nici de cadrele didactice. Studenții cei mai buni își alcătuiesc singuri bibliografia „la zi" și se situează, adesea, înaintea profesorilor lor în chestiuni de vîrf ale științei.

— Și ce se întîmplă acum, în urma anchetei dumneavoastră, în activitatea didactică? Ce a schimbat această anchetă?

— Sociologii pot numai să consilieze, în funcție de adevărul social rezultat din cercetare. Mulți ne-au spus: prea ați exagerat și voi! Ca și cum noi am „potrivit" rezultatele anchetei la dispoziția cuiva. Noi nu oferim concluzii dulci ori concluzii amare, după dorință. Noi dăm numai baza științifică pentru decizii științifice într-o problemă sau alta.

— Care ar fi, după opinia dumneavoastră, cea mai oportună cercetare în mediul universitar?

— O anchetă în problema promovării cadrelor didactice ar duce la multe concluzii șocante, dar care ar fi o bună bază de discuții pentru revizuirea actualului sistem. Avem prea multe cadre didactice specializate în niște discipline depășite. E limpede apoi că marea majoritate a asistenților de azi n-o să fie niciodată profesori universitari. Pentru că nu am găsit încă o soluție realistă în cazul oamenilor care stau asistenți cu deceniile și care se vor pensiona, probabil, ca asistenți, se va ajunge, în cîțiva ani la un fel de criză a promovării. O anchetă sociologică serioasă ar putea da ideea unui „ciur" mai potrivit. În același timp, e o realitate că mulți dascăli în vîrstă au cedat pasul și nu-și mai onorează cu lucrări originale postul, blocînd accesul tinerilor capabili. Sînt în fiecare facultate cazuri de asistenți care au și doctoratul în științe și care prezintă o listă de lucrări publicate considerabil mai bogată și mai importantă decît a șefilor de lucrări, a conferențiarilor, a profesorilor lor chiar. Se zice că atunci cînd n-ai bătrîni, trebuie să ți-i cumperi. Dar dacă n-ai tineri și ai bătrîni prea mulți, nu trebuie să-ți cumperi oare tineri? Nu e nici un secret că, pe vremea cînd existau mai puțini specialiști într-un domeniu, prestigiul se cîștiga mai ușor.

— Discutăm despre societate, sociologie, sistem sociologic, metodă sociologică. N-ați vrea să vorbim și despre sociologi? Despre absolvenții secțiilor de sociologie de pînă azi ale universităților? Eu, spre exemplu, cunosc cîțiva tineri care pentru una s-au pregătit, și alta fac. S-au prezentat la posturile repartizate unde, în cele mai fericite cazuri, au fost asimilați cu personalul de cadre sau administrativ. Ce se întîmplă cu profesiunea aceasta? De ce nu are un statut social clar? Cred că designerii și sociologii împărtășesc aceeași soartă: e mare nevoie de ei, dar cum, în ce locuri și de cîți este realmente nevoie, nu prea se știe.

— Discuția ar trebui să pornească chiar de la faptul că s-au restructurat înseși secțiile de sociologie ale universităților. De ce? Iată o întrebare care comportă o discuție aparte. Sînt convins că se va reveni curînd asupra acestei chestiuni. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras în mai multe rînduri atenția asupra modului în care trebuie perfecționat învățămîntul științelor sociale, accentuînd ideea că aceste științe sociale sînt cheia de boltă în pregătirea studentului, indiferent că se pregătește la politehnică sau universitate, dar cu atît mai mult la facultățile cu profil umanist. Faptul că tocmai sociologia pierde teren, faptul că absolvenții de pînă acum nu fac decît întîmplător muncă specifică de sociolog, că n-au încă un statut al profesiei.

— Dumneavoastră, autorii de anchete sociologice, aveți, la drept vorbind, o poziție destul de delicată în societate. Dumneavoastră spuneți adevărului pe nume. În general, oamenii care au datoria profesională să rostească adevărul și n-o fac statistic, apelează la metafore. Metafora e mult mai ușor primită decît adevărul gol-goluț și statistic.

— Cum să construiești oare o societate guvernată de legi sociale drepte dacă nu sprijinindu-te pe adevăruri, inclusiv statistice? O anchetă recentă în rîndul studenților privind atitudinea religioasă ne-a arătat inutilitatea unor forme obișnuite ale propagandei antireligioase și necesitatea unei activități mai nuanțate. Se credea, de pildă, că fetele sînt mai atașate de tradiție și moștenesc din familie mai multe obișnuințe religioase decît băieții. Ancheta arată că emanciparea femeii s-a petrecut în toate planurile. Niște anchete realizate de studenții mei la Arad, în cîteva licee, pe chestionare elaborate de noi ne-au spus că, de fapt, în școala elementară și mai apoi în liceu trebuie intensificată această propagandă și că ceea ce părea potrivit pentru copii de 14-15 ani se potrivește astăzi și unor vîrste mai fragede. Cînd ajung în fața unui procent, oamenii se miră: chiar așa stau lucrurile? Ori, nu cumva voi, sociologii... Răspunsul este, bineînțeles, **nu.** Va trebui să ne obișnuim cu realitatea că secolul nostru este, în egală măsură, un secol al inginerilor, dar și unul al sociologilor.

Convorbire realizată de
TUDOR OCTAVIAN

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (L. Nițescu — 16 17); cultură cenaclu (Eugen Seceleanu — 16 06); știință (Tudor Octavian — 16 19); probleme cetățenești, anchete (Liviu Timbus — 16 18), scrisori (Marga Nedelea — 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu — 16 18); fotoreportaj (15 95); documentare (16 23); administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza — 17 86); secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Cornel Cotană — 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Nicolae Arsenie — 17 78 82 și interior 16 11); redactor șef adjunct (Niculae Stoian — 17 78 82 și interior 17 83); redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM — Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136–137, telex: 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41505